

Prsten

UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

BROJ 22 GODINA XVII. ZIMA 2022.

www.udruga-prsten.hr

Snaga zajedništva

RAZGOVOR / Andrej Plenković, predsjednik Vlade RH

Nastavit ćemo se boriti za punu jednakopravnost Hrvata te graditi kvalitetnije odnose s BiH

OSVRT / Jozo Pavković, glavni urednik Večernjeg lista u BiH

Članstvo u EU-u jedan od rijetkih ciljeva svih triju naroda u BiH

RAZGOVOR / Davor Pranjić, potpredsjednik Republike Srpske

Zajedničkim snagama graditi ćemo našu budućnost

PURE
intensity

UV-LED PRINTING

nove tehnologije tiska

 PRINTERA

www.printera.hr

ZAKORAČITE S NAMA U SVIJET HIGIJENE!

Pribor za čišćenje

Sapuni i držači

Sredstva za čišćenje

Papirna konfekcija

Hotelska kozmetika

Skeniraj QR Code i posjeti naš novi web shop!

Registriraj se i započni svoju avanturu sa Europapir Adria! U našem asortimanu možete pronaći vrhunska sredstva za čišćenje i održavanje vaših privatnih i poslovnih prostora svjetskih poznatih brandova.

UVODNIK

*Dragi moji prstenovci
i prstenovke,*

ulazimo polako u osamnaestu godinu života i rada naše Udruge Prsten. Kad bismo to usporedili s ljudskim odrastanjem, rekli bismo da uskoro postajemo punoljetni, zreli i spremni preuzeti apsolutnu odgovornost za svoju budućnost. Pa jesmo li to kao Prsten? Rekao bih da jesmo. Taman toliko koliko smo bili zreli i spremni kad smo imali osamnaest godina. Nije to malo vremena i mislim da možemo biti ponosni koliko smo toga u proteklih sedamnaest godina zajedno napravili.

Kraj je godine i pred vama je novi, dvadeset drugi broj našeg časopisa. Uvijek sam iznova ponosan kad radimo novi broj, bez obzira na to što je to prilično zahtjevan posao, a naš tim, koliko god zlatan bio, nije baš preveliki i nije da mu je to jedini posao. Motivi, zajednička energija i goleme volje da se naš rad i naše sve aktivnosti što bolje približe i opišu vama, našim dragim članovima, zaista su hvalevrijedni i nisu nimalo uobičajeni. Također, ljubav i srce koje ulažete kad pišete o mjestima i gradovima u našoj Bosni i Hercegovini čine me posebno ponosnim.

Kraj godine nekako nas uvijek upućuje da se malo osvrnemo unatrag i prisjetimo najvažnijih događaja u Prstenu. Još je važnije, da znamo i napravimo plan što ćemo raditi u idućoj godini.

**AKTIVNI I ANGAŽIRANI
NA SVIM POLJIMA**

Od većih aktivnosti, godinu smo počeli s već dobro opisanim humanitarnim koncertom u Rijeci. Svi smo bili ispunjeni ponosom pred prepunim HNK-om Rijeka

zajedništva

Snaga

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i HercegovinePrsten
ZAKLADA

i prekrasnom atmosferom. Zahvala ide Podružnici Primorsko-goranske županije i predsjedniku Podružnice Kruni Kapetanoviću, njegovu timu na organizaciji i timu iz Središnjice Zagreb na potpori. Protekla je godina bila obilježena pripremama i održavanjem Općih izbora u BiH, gdje je Prsten kao i do sada vrlo aktivno i angažirano pomagao. Naravno, sve u suradnji s HNS-om BiH na čelu s Draganom Čovićem i u suradnji s hrvatskom Vladom. Hrvatski narod u BiH na ovim je izborima ostvario povijesno dobar rezultat i time osigurao puno bolju zastupljenost u tijelima upravljanja, a time i sigurno bolje uvjete opstanka i života našeg naroda u BiH. Imamo potpuno pravo osjećati se zajedno sa svima vama dijelom tog uspjeha i biti ponosni na to.

Klub poduzetnika, na čelu s našim Draženkom Mamićem te s timom Prstena i poduzetnika, organizirao je vrhunski Poslovni forum na temu Energetika u Republici Hrvatskoj do 2027. s naglaskom na poboljšanje uvjeta osnivanja i postavljanja solarnih elektrana.

Uz podršku Vlade i u nazočnosti premijera te svih ministara nadležnih resora, kao i uz izvrsne predavače iz Prstena te stručne paneliste, Forum je bio vrhunski. Usto, izvukli smo vrlo jasne i operativne zaključke i uputili ih Vladi i ministarstvima kao podlogu za daljnje djelovanje, što će biti praksa i u buduće.

ŠIRIMO KRUG PRSTENA

Osnovali smo Klub stipendista i ponosni smo na uspjeh i postignuća naših bivših stipendista, a njihovo uključivanje u stipendiranje novih studenata potvrđuje opravdanost osnivanja Zaklade i daje puni smisao našem djelovanju.

Forum mladih, naša budućnost, i ove je godine bio vrlo aktivan. Izradili su novu mrežnu (*web*) stranicu, aktivirali društvene mreže, organizirali okrugle stolove i aktivno radili na povezivanju i suradnji. Zajedno s njima organizirali smo drugi po redu okrugli stol na temu razvoja i funkcioniranja Prstena iz perspektive mladih. Ponovno se potvrdilo da možemo biti spokojni i da je Prsten u dobrim rukama. Osnovali smo i novi ogranak Prstena u Novom Zagrebu i tim putem treba ići dalje. Hvala doktoru Marčeti na inicijativi.

Klub žena je kao i inače bio vrlo aktivan, a Klub znanstvenika otvara vrata suradnje sa Sveučilištem u Mostaru.

O svemu ovom i još puno toga možete čitati u našem časopisu, u kojem je i intervju s predsjednikom Vlade Andrejem Plenkovićem i s našim dopredsjed-

nikom Prstena u BiH i novoizabranim potpredsjednikom Republike Srpske Davorom Pranjićem.

Od srca zaista hvala svima spomenutim i nespomenutim na vremenu i volji koju ste uložili u protekloj godini.

NASTAVLJAMO POVEĆAVATI ČLANSTVO I POMLAĐIVATI UDRUGU

Na početku uvodnika spomenuh da je najvažnije što ćemo raditi u sljedećoj godini. Ukratko, radit ćemo sve ono što se pokazalo dobrim i korisnim za Prsten.

Održat ćemo humanitarni koncert i poslovni forum, otvarati nove ogranke i podružnice, jačati aktivnosti naših klubova, širiti članstvo i bazu članstva, razvijati suradnju s Prstenom u BiH i s HNS-om, naravno i s Vladom i državnim institucijama u RH. Suradnja s medijima ostat će na našoj listi prioriteta.

Ipak, posebnu bih pozornost skrenuo na razvoj i jačanje naše Zaklade. Želio bih je organizacijski i financijski, zajedno s vama, osnažiti i zasluženo učvrstiti kao temelj Udruge. Također bih volio pojačati suradnju s Forumom mladih i općenito nastaviti pomlađivati Udrugu.

POBOLJŠAVAMO KOMUNIKACIJU UNUTAR PRSTENA

U svojim prijedlozima kako poboljšati rad Udruge većina vas je predložila da treba poboljšati međusobnu komunikaciju. Slažemo se s vama i to smo shvatili vrlo ozbiljno.

Nakon puno propitivanja i razmišljanja, odlučili smo se za prokušani projekt interne komunikacije u obliku Jenz aplikacije. Odlučili smo aplikaciju testirati pola godine i nakon toga odlučiti što dalje. No, da bismo aplikaciju mogli ocijeniti, moramo je aktivirati.

Aktivacija je jednostavna i besplatna te vas sve skupa molim da je što prije aktivirate i počnete koristiti, inače i trud i novci dani za to bit će bačeni uzalud, a to kao odgovorni članovi, koji smo htjeli popraviti međusobnu komunikaciju, ne bismo trebali dopustiti.

Čeka nas i Izborna skupština, vjerujem da ćemo dati povjerenje mladima i u Udruzi aktivnim ljudima, a radi kontinuiteta sačuvati i nešto malo sijedih glava.

Sve u svemu, dragi moji, možemo se ponositi onim što smo postigli zajedno u Prstenu, pandemiju polako zaboravljamo, imali smo i dragu nam svečanu večer, veselimo se novim izazovima i zajedničkim projektima te svemu onom što moćna zajednica Prstena donosi.

U povodu nadolazećih blagdana vama i vašim najmilijim želim od srca blagoslovljen Božić i sretnu novu godinu.

Vaš Pavo

Prsten

UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

IZDAVAČ

Udruga Hrvata BiH Prsten

Gajeva 2

10000 Zagreb

prsten@udruga-prsten.hr

www.udruga-prsten.hr

UREDNIŠTVO

Marija Alvir Trogrlić

Gordana Jelavić

Pavo Zubak

AUTORI TEKSTOVA

Lucija Barišić

Robert Čolić

Ivo Grgić

Vjekoslav Jeleč

Tado Jurić

Dražan Kozak

Ivana Marelja

Boris Marić

Mijo Marić

Jozo Pavković

Anto Pranjić

Davor Ivo Stier

Marija Trogrlić

Tonči Visković

LEKTURA I KOREKTURA

Gordana Jelavić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Zvonimir Frank

NAKLADA

10 000 primjeraka

TISAK

Printera Grupa

ISSN

1846-338X

snaga zajedništva

SADRŽAJ

- 6 RAZGOVOR**
Andrej Plenković, predsjednik Vlade RH
- 10 OSVRT**
Jozo Pavković, glavni urednik Večernjeg lista u BiH
- 14 RAZGOVOR**
Davor Pranjić, potpredsjednik Republike Srpske
- 18 PRSTEN U RH**
Upravni odbor Udruge Prsten
- 24 PRSTENOV POSLOVNI FORUM**
- 30 IZ KLUBOVA I FORUMA**
- 44 IZ PODRUŽNICA I OGRANAKA**
- 50 ZAKLADA PRSTEN**
Humanitarni koncert Prsten za budućnost
- 54 OSNOVAN KLUB STIPENDISTA**
- 58 DODIJELJENE NOVE STIPENDIJE**
- 64 VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN**
- 70 PRSTEN U BiH**
RAZGOVOR - Svjetlan Stanić, predsjednik Udruge bh Hrvata Prsten
Vijesti iz Prstena u BiH
- 76 AKTUALNO**
Sporazum o suradnji u organizaciji posjeta Vukovaru učenika završnih razreda osnovnih škola iz BiH
- 78 OBLJETNICE**
Prstenovci u Vukovaru na Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata
140 godina od početka školstva u Žeravcu
- 82 PREDSTAVLJAMO**
Čapljina – *Cvijet Hercegovine*
Bosanski Dubrovnik i Srebrenica
- 90 ISTRAŽUJEMO**
Poljoprivreda i ruralni prostor BiH
Popis stanovništva
- 100 SAVJETUJEMO**
Mentalno zdravlje mladih
Bolji svijet
- 106 PREDSTAVLJAMO**
Pjesnik Marko Pandurević
Knjiga Poniznošću do uzvišenosti
- 111 SVETI NIKOLA U PRSTENU**

RAZGOVOR

**ANDREJ
PLENKOVIĆ**

PREDSJEDNIK VLADE RH

snaga zajedništva

Promjene su nužne za ostvarivanje pune ravnopravnosti i legitimne zastupljenosti svih konstitutivnih naroda, kao i obnovu povjerenja Hrvata i Bošnjaka, za što se kontinuirano zalažemo. Istodobno, stalno smo posvećeni potpori BiH u ubrzanju europskog puta. U tome BiH nema snažnijeg saveznika i zagovornika od Hrvatske

NASTAVIT ĆEMO SE BORITI

ZA PUNU JEDNAKOPRAVNOST HRVATA TE GRADITI KVALITETNIJE ODNOSE S BIH

Piše: Marija Trogrlić
Foto: Vlada RH

Ravnopravan položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini i europska budućnost susjedne BiH neupitni su vanjskopolitički prioriteti Vlade RH, koja svojom kontinuiranom i dosljednom politikom to i pokazuje, pružajući punu političku i svaku drugu potporu hrvatskom narodu u BiH, kao i Bosni i Hercegovini na njezinu europskom putu. Da je angažman Hrvatske uistinu dobronamjeren i usmjeren prema boljitku cijele BiH kao zemlje triju ravnopravnih konstitutivnih naroda, i u ovom razgovoru potvrdio nam je predsjednik Vlade Andrej Plenković, no najprije o tome što možemo očekivati u Hrvatskoj u sedmoj godini njegova mandata.

RAZGOVOR

HRVATSKA SE ZADNJIH GODINA SUOČAVALA S NAJVEĆIM IZAZOVIMA OD DOMOVINSKOG RATA, A NAKON PANDEMIJE I RAZORNIH POTRESA OSJEĆAMO I POSLJEDICE KRIZE UZROKOVANE RATOM U UKRAJINI. ŠTO MOŽEMO OČEKIVATI U IDUĆEM RAZDOBLJU S OBIROU NA ULAZAK RH U EUROPODRUČJE I SCHENGEN?

Unatoč brojnim izazovima, ustrajno smo radili na realizaciji strateških ciljeva kako bi Hrvatska ovo desetljeće iskoristila za ubrzan razvoj. U godini isporuke povezali smo jug domovine Pelješkim mostom te postajemo članica šengenskog prostora i europodručja, što je sidro zaštite u vremenu geopolitičkih neizvjesnosti. Time ulazimo u krug svega 15 država koje su istodobno članice NATO-a, EU-a, europodručja i šengenskog prostora te svrstavamo Hrvatsku u najuži krug europskih integracija. Hrvatski građani bit će u potpunosti ravnopravni s više od 400 milijuna ljudi koji uživaju slobodu kretanja u Schengenu. Ulazak u europodručje donosi hrvatskom gospodarstvu i građanima veću sigurnost i

bolju zaštitu od kriza i ekonomskih šokova. Olakšat će se izvoz naših roba i usluga te potaknuti strana ulaganja. Učinili smo sve da Hrvatska bude konkurentnija i otporna na krize, ali i da zaštitimo naše građane i gospodarstvo. Donijeli smo na vrijeme sveobuhvatne pakete mjera pomoći u vrijednosti 26 milijardi kuna, što je omogućilo mirniju jesen i zimu s obzirom na energetske krize i inflatorne pritiske. U idućem razdoblju cilj nam je da gospodarstvo postigne veću konkurentnost uz korištenje prilika zelene tranzicije i digitalne transformacije. Na raspolaganju imamo osiguranih rekordnih 25 milijardi eura europskih sredstava. Ključno će biti nastaviti graditi još poticajnije poslovno okruženje koje će generirati kvalitetna radna mjesta, promicati inovacije i jačati proizvodnju te izvoz.

POLOŽAJ HRVATSKOG NARODA U BIH I JEDINSTVO DOMOVINSKE I ISELJENE HRVATSKE PRIORITYET JE U SVIM POLITIKAMA NAŠE VLADE

U PROTEKLIM ŠEST GODINA MANDATA POKAZALI STE DA JE ODNOS RH S BIH, UZ RAVNOPRAVAN POLOŽAJ HRVATSKOG NARODA, VANJSKOPOLITIČKI PRIORITYET VLADE. HRVATSKA SNAŽNO PODUPIRE O(P)STANAK HRVATA U BIH, ŠTO POKAZUJU I KONKRETNE MJERE, PROGRAMI I PROJEKTI KOJI SE PROVEDE U TU SVRHU. KOJI SU NAJZNAČAJNIJI, REALIZIRANI I PLANIRANI?

Položaj hrvatskog naroda u BiH i jedinstvo domovinske i iseljene Hrvatske prioritet je u svim politikama naše Vlade. Uz političku potporu legitimnim zahtjevima Hrvata kao konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini, već sedmu godinu zaredom kontinuirano povećavamo izdvajanja za programe i projekte koji poboljšavaju kvalitetu života Hrvatima u BiH. Godišnji proračun Središnjeg državnog ureda povećan je od 2013. godine s 21,5 milijuna kuna, na 100 milijuna kuna 2022. godine, odnosno 175 milijuna kuna u 2023. Podupiremo kulturne, obrazovne, znanstvene, zdravstvene i crkvene projekte, kao i stipendiranje studenata. Od 2017. godine do danas dajemo sustavnu potporu strateškim institucijama za Hrvate u BiH: Bolnica, Sveučilište i Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru. Otvorili smo konzulate u Vitezu i Livnu, u pripremi je i Orašje, a otvoreni su i uredi Hrvatske gospodarske komore u Sarajevu i Mostaru. HRT je otvorio svoja dopisništva u Sarajevu i Mostaru. Croatia Airlines pokrenula je zračnu liniju Zagreb-Mostar. Pružamo kontinuiranu potporu povratku prognanih Hrvata na područje RS-a. Izgrađen je i otvoren 6. blok Hrvatske bolnice u Novoj Biljoj, koja je važna za Hrvate u Lašvanskoj dolini. Završena je osnovna škola u Posušju. Dobra je vijest da je sve veći interes za projekte izgradnje dječjih vrtića. Istodobno, želimo intenzivirati gospodarsku suradnju s BiH, koja je tradicionalni i značajan trgovinski partner Hrvatskoj. Prioritet je i suradnja u prometnoj infrastrukturi, posebice nakon projekata most Svilaj i mosta Gradiška preko Save.

Pozdravljamo sve društvene i gospodarske aktere, kao i Zakladu Prsten, jer podržavate mlade koji su nositelji razvoja i budućnosti Hrvatske i Bosne i Hercegovine

NAŠ PRISTUP, ZA RAZLIKU OD POLITIKE UCJENA I ZAZIVANJA "BLOKADA", POKAZAO SE DJELOTVORNIJIM

IZA NAS SU JOŠ JEDNI OPĆI IZBORI U BIH U KOJIMA JE HRVATSKI NAROD OČEKIVANO OPET IZIGRAN. NO, VISOKI PREDSTAVNIK CHRISTIAN SCHMIDT NAJAVIO JE IZMJENE IZBORNOG ZAKONA I USTAVA FEDERACIJE BIH - ZA MNOGE NEOČEKIVANO, NO NE I ZA VAS. KAKO KOMENTIRATE TU ODLUKU TE IZBORNE REZULTATE HRVATSKIH KANDIDATA, KAO I ULOGU HNS-A?

Prije svega, još jednom čestitam Draganu Čoviću, Borjani Krišto te predstavnicima HDZ-a BiH i Hrvatskog narodnog sabora BiH na uvjerljivim rezultatima i povjerenju koje su dobili među hrvatskim narodom u BiH. Veselim se našoj daljnjoj suradnji. Visoki predstavnik Schmidt intervencijom u Izborni zakon i Ustav Federacije BiH pridonio je političkoj stabilnosti u Bosni i Hercegovini i pomogao Hrvatima. U tome smo ga cijelo vrijeme podupirali i ohrabrali. Naš pristup, za razliku od politike ucjena i zazivanja "blokada", pokazao se djelotvornijim.

Očekujemo što skoriji dovršetak procesa formiranja vlasti, kao i nastavak razgovora političkih aktera u BiH o ustavnoj i izbornoj reformi. Time se treba spriječiti nepravedna praksa preglasavanja Hrvata u izborima za člana Predsjedništva, koja se iznova ponovila. Promjene su nužne za ostvarivanje pune ravnopravnosti i legitimne zastupljenosti svih konstitutivnih naroda, kao i obnovu povjerenja Hrvata i Bošnjaka, za što se kontinuirano zalažemo.

Stalno smo posvećeni potpori BiH u ubrzanju europskog puta. U tome BiH nema snažnijeg saveznika i zagovornika od Hrvatske. Stjecanje kandidatskog statusa za članstvo ključan je iskorak i poticaj za nastavak rada na reformskom procesu, kao i za postizanje dogovora političkih aktera oko izmjena Izbornog zakona, što je u interesu boljitka čitave BiH. Nastavit ćemo se boriti za punu jednakopravnost Hrvata te graditi kvalitetnije odnose s BiH.

ZA OBRAZOVANJE I ZAPOŠLJAVANJE MLADIH TE RAZVOJ HRVATSKOG SPORTA

REDOVITI STE POKROVITELJ PRSTENOVA POSLOVNOG FORUMA I HUMANITARNOG KONCERTA ZAKLADE PRSTEN, KOJA JE DODIJELILA 21 NOVU STIPENDIJU. ŠTO BISTE PORUČILI ČLANOVIMA PRSTENA U RH I BIH I SVIM BH HRVATIMA KOJI ŽELE BOLJU BUDUĆNOST BIH, OSTANAK PA I POVRA-TAK MLADIH I OBRAZOVANIH, UZ POTPORU PONAJPRIJE SVOJE DRUGE DOMOVINE, HRVATSKE?

Obrazovanje mladih važan je prioritet naše Vlade, u čemu je ključna i politika stipendiranja kojom se daje podrška učenju i stjecanju vještina. Dodijelili smo i 2751 stipendija za mlade u BiH, u što je uloženo 25 milijuna kuna. Stoga pozdravljamo sve društvene i gospodarske aktere, kao i Zakladu Prsten, jer podržavate mlade koji su nositelji

Foto: Davor Puklavac / Pixell

razvoja i budućnosti Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Zajedno imamo odgovornost stvarati povoljnije ozračje za zapošljavanje mladih i za realizaciju njihovih poslovnih ideja. Mladima u BiH želim da postanu okosnica proeuropske, funkcionalne i razvijene BiH, a svim članovima Prstena želim zahvaliti i potaknuti na nastavak angažmana i rada na povezivanju Hrvatske i BiH te jačanju gospodarske suradnje.

SNAGA ZAJEDNIŠTVA NAŠE JE GESLO, VODILO NAS JE U DOMOVINSKOM RATU I DANAS NAS SVE POVEZUJE U NAŠE DVIJE DOMOVINE, A POSEBNO DOLAZI DO IZRAŽAJA KAD NAM JE NAJTEŽE, ALI I KAD SMO UJEDINJENI U SLAVLJU POBJEDA NAŠIH SPORTAŠA. ZA KRAJ, DOJMOVI USPJEHA NAŠE REPREZENTACIJE NA SP-U?

Ponosni smo na uspjehe reprezentacije koja je i na Svjetskom prvenstvu u Kartru proslavila Hrvatsku pred cijelim svijetom. Ova generacija predvođena Lukom Modrićem i Zlatkom Dalićem zaista je impresivna i pokazuje umijeće, zajedništvo, karakter, snagu i nevjerojatnu borbenost. Mnogi kolege lideri na Europskom vijeću i diljem svijeta oduševljeni su i čestitaju na nastupima hrvatskih nogometaša, ali i brojnih drugih naših sportaša, koji su uistinu najbolji promotori Hrvatske. U tome ćemo ih nastaviti podržavati i ulagati u razvoj hrvatskog sporta.

OSVRT

Istraživanja pokazuju kako većina Hrvata, Bošnjaka i Srba želi vidjeti BiH unutar EU-a i upravo to bi trebao biti motiv njihovim političkim predstavnicima da u godini pred nama rade na ispunjavanju uvjeta koji će u doglednoj budućnosti omogućiti ostvarenje tog cilja. Određeni optimizam budi to što se u pregovorima o uspostavi vlasti pitanje europskih integracija postavlja prilično visoko

ČLANSTVO U EU-U

JEDAN OD RIJETKIH ZAJEDNIČKIH CILJEVA SVIH TRIJU NARODA U BiH

Piše:
Jozo Pavković, glavni
urednik Večernjeg
lista u BiH

Borba za nacionalni status obilježila je Hrvatima u Bosni i Hercegovini i 2022. godinu. Formalno i na papiru jednakopravni s drugim dvama konstitutivnim narodima, bosanskohercegovački Hrvati u praksi se ipak moraju konstantno boriti za svoja politička prava.

NA IZBORE POD JEDNIM HRVATSKIM KIŠOBRANOM

Kako ne bi i iduće godine bile obilježene istom temom, vođeni su maratonski pregovori o izbornoj reformi i ograničenim ustavnim promjenama. No, bez rezultata. Zato je, po tko zna koji put, bilo potrebno žrtvovati demokraciju

i politički pluralizam i na izborima nastupati pod jednim hrvatskim kišobranom. Dok su se bošnjački i srpski političari natjecali u više kolona, Hrvati su na izbore izišli kao na popis stanovništva. Ispostavit će se, prilično uspješno, jer su na čelu s predsjednikom HDZ-a BiH i Hrvatskog narodnog sabora Draganom Čovićem osigurali da se vlast u Federaciji i državi BiH ne može formirati bez legitimnih hrvatskih predstavnika, odnosno onih za koje je glasovala većina Hrvata u toj zemlji. To se ne odnosi samo na Predsjedništvo BiH, gdje ni plebiscitarna potpora Hrvata kandidatkinji Hrvatskog narodnog sabora BiH Borjani Krišto nije bila dovoljna da spriječi majorizaciju u režiji bošnjačkih stranaka. Dok su ovakva pravila i dok se ne provede potpuna izborna reforma, Hrvati će teško moći imati svojeg predstavnika u tročlanom Predsjedništvu. Za rješenje ovog problema bilo bi dovoljno da se članovi Predsjedništva umjesto izravno biraju u državnom parlamentu.

Dugo su vremena Hrvati uzalud ukazivali na svoju neravnopravnost i činjenicu da netko namjerno reže tronožac na kojem počiva Bosna i Hercegovina, i to ne samo od Daytonu. Nije ih imao, ili htio, tko čuti. Naprotiv. Tijekom proteklih četvrt stoljeća svjedočili smo "puzajućim reformama" koje su nametali visoki predstavnici međunarodne zajednice, u pravilu, na štetu Hrvata. Mehanizmi nacionalne zaštite dogovoreni na mirovnim pregovorima u Washingtonu, a potom i u Daytonu, postupno su slabljeni ili reducirani.

SVE SNAŽNIJA POTPORA RH HRVATIMA U BiH

Vjerojatno se nije računalo na žilavost Hrvata kao naroda, ali i sve snažniju potporu Hrvatske u očuvanju pozicije Hrvata kao jednog od triju

konstitutivnih naroda u BiH i svih prava koja iz te pozicije crpe. Nisu samo Hrvati u BiH sazrijevali kao politički narod, već se i Hrvatska iz objekta pretvarala u sve važniji subjekt međunarodne politike. Kao članica Europske unije i NATO saveza, RH je danas u znatno boljoj poziciji pomoći sunarodnjacima u BiH nego što je bila u prvim godinama nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma. Za Hrvate u BiH vrlo je važno da unutar Hrvatske postoji sveopći politički konsenzus o zaštiti njihovih prava. Čini se, i sve više razumijevanja suštine problema u vrlo kompliciranoj državi s kojom Hrvatska dijeli više od tisuću kilometara granice.

Treba istaknuti ulogu predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića, koji je i na unutarnjem i na međunarodnom planu mnogo uradio na internacionaliziranju i razumijevanju "hrvatskog pitanja" u BiH. Pritom nikada nije tražio ništa što bi bilo na štetu drugih dvaju naroda i države BiH. Dapače, vjerovao je kako će novi, poštenu i funkcionalni Izborni zakon relaksirati odnose unutar države, osobito između Hrvata i Bošnjaka, i tako s novom energijom pokrenuti BiH prema euroatlantskim integracijama. Njegovo golemo diplomatsko iskustvo, utjecaj i autoritet u Bruxellesu i drugim međunarodnim središtima moći probili su političko-medijsku izolaciju u kojoj su se bh. Hrvati dugo nalazili.

Danas gotovo da i nema bitnog aktera na međunarodnoj političkoj sceni koji nije upoznat s onime što Hrvati u BiH uistinu traže i žele. A to je jednakopravnost. Godinama su, kako bi ih diskreditirali, razni lobisti po svijetu gradili priču o bosanskohercegovačkim Hrvatima kao ekstremnim desničarima koji žele podijeliti BiH, lijepljene su im etikete "UZP-a", "ruskih igrača", "neonacista".

USPJEŠNO RAZBIJEN ANTIHRVATSKI NARATIV U SVIJETU

U toj šumi lažnih optužbi tek rijetki dužnosnici u međunarodnoj zajednici uspijevali su prepoznati bit problema koji umnogome utječe na nestabilnost i nefunkcionalnost BiH kao države i društva. Nakon što je razbijen taj antihrvatski narativ u svijetu, promijenio se u određenoj mjeri i odnos prema Hrvatima u BiH. Vidjelo se to tijekom pregovora o izbornoj reformi u kojima su posredovale Sjedinjene Američke Države i Europska unija. Kako je raslo međunarodno razumijevanje problema u BiH tako je rasla i nervoza u bošnjačkoj politici.

Nije tajna da Bošnjaci žele veći, dominantni utjecaj i ulogu u upravljanju Bosnom i Hercegovinom. Frustrirani su što im njihova brojnost ne donosi prednost nad Srbima, koji su zaštićeni daytonskim entite-

OSVRT

tom – Republikom Srpskom. Zbog toga uporno pokušavaju nadomjestiti taj rast utjecaja na drugoj strani, u Federaciji BiH, koju "dijele" s Hrvatima. Uz njihov pritisak i već spomenutu ulogu međunarodnih predstavnika, taj je entitet sve više postajao "građanski", a sve manje "bošnjačko-hrvatska federacija", kako je to propisano Washingtonskim sporazumom. Uskraćivanje prava Hrvatima da biraju svoje političke predstavnike u vlasti tek je jedan u nizu koraka kojima se taj plan provodio. Već ove 2022. godine počelo se s otvorenom kampanjom za ukidanjem konstitutivnosti naroda kao natkrovljujućeg načela Ustava BiH i njezina ustroja kao države. Dio je te priče i zalaganje za "građansku" državu, što se pokušalo podvesti i kroz obveze BiH na njezinu europskom putu. Na proteklim su izborima zato opet bile na udaru jedine preostale institucije u kojima je presudna nacionalna reprezentativnost, a to su Predsjedništvo BiH i domovi naroda, državni i federalni.

ŽRTVOVAN POLITIČKI PLURALIZAM ZBOG NACIONALNOG OPSTANKA

Predizbornim okupljanjem i masovnim izlaskom na birališta Hrvati su uspjeli "obraniti" domove naroda, a time i sudjelovanje u izvršnoj vlasti. Nažalost, ovakvom jedino mogućom borbom dovedeni su u poziciju jednoulja. U demokratskoj Europi nemoguće je naći sličan primjer gdje je jedan narod prisiljen puna tri desetljeća žrtvovati politički pluralizam zbog nacionalnog opstanka. Da apsurd bude veći međunarodna zajednica koja ovakvim izbornim pravilima pokušava srušiti HDZ, samo ga još više jača. Hrvatima nisu ostavili alternativu. Oni se moraju okupiti oko "stožerne stranke" ili postati lak plijen bošnjačkog unitarizma i srpskog separatizma.

Teško je zamisliti kakvi će politički potresi dogoditi unutar hrvatskog korpusa kad se donese Izborni zakon koji će im omogućiti pluralizam. Do tada HDZ odnosno HNS je narod, a ne stranka. Koja je i ovaj put unutar svojega naroda dobila više od 90 posto glasova. Kao takvi, mogu birati partnere za vlast. Iako nerado, bošnjačke će stranke, koje unutar sebe imaju od radikalno lijevih do radikalno desnih članova, s koalicijom oko HNS-a dijeliti vlast iduće četiri godine. Naravno, na državnoj razini tu su i Srbi, kojima dvoentitetski ustroj BiH omogućuje u normalnoj višestranačkoj utakmici birati svoje političke predstavnike u institucijama vlasti BiH. U određenoj mjeri hrvatsku poziciju, uz potporu Amerike i Velike Britanije, a napose lobiranjem Plenkovića popravio je aktualni visoki predstavnik Christian Schmidt namećući u izbornoj noći odluku kojom je povećan broj izaslanika u Domu naroda Parlamenta FBiH i potrebni broj izaslanika iz svakog naroda za delegiranje predsjednika i dopredsjednika tog entiteta, a time i cjelokupne izvršne vlasti. Pojednostavnjeno rečeno, Bošnjacima je otežao da u Dom naroda uguraju dovoljno "svojih" Hrvata kako bi sami formirali vlast.

HRVATIMA I BOŠNJACIMA TREBA NOVI MIROVNI SPORAZUM

Bošnjačko-hrvatskim svađama i prijedorima pridonijela je i međunarodna zajednica stalnim mijenjanjem načela mirovnih sporazuma. Bošnjacima su davali veći utjecaj u Federaciji. Glavni problemi koji nisu riješeni u Daytonu time su se komplicirali. A izborne kampanje jako su ih naglašavale. Za iskreno savezništvo Hrvata i Bošnjaka potrebni su stratezi. Koji će tražiti točke spajanja, a ne razdvajanja. Zato treba utemeljiti snažno hrvatsko-bošnjačko vijeće ili pak neko drugo takvo tijelo. Žapravo, Hrvatima i Bošnjacima treba i novi mirovni sporazum. Izraditi ga i provoditi trebaju oni koji svojim autoritetom i iskrenošću mogu pomoći normaliziranju odnosa.

U njemu treba sudjelovati i Hrvatska. Njezina pozitivna iskustva s Bošnjacima treba prenijeti i na BiH. Bošnjački vjerski i politički lideri iz RH u tome mogu odigrati ključnu ulogu. Među njima ne trebaju biti zarobljenici prošlosti. Hrvatima i Bošnjacima potrebna je budućnost kako bi stvarali ozračje za novi povijesni dogovor. Isključivo na temeljima povjerenja, ali ovaj put ne protiv treće strane – Srba. I u drugim kombinacijama dvojica protiv trećeg uvijek su rezultirala porazom svih naroda. Jedino konstruktivnim i kompromisnim dogovorom mogu

snaga zajedništva

završiti mirnodopski i ratni sukobi. Valjda su konačno od povijesti svi nešto naučili: ratovi u BiH na ovakav način nikad ne završavaju i nemaju pobjednika. Dogovor, onaj istinski, međunacionalni, omogućit će da se stavi točka na stare sukobe, ali i da dobijemo pobjednike – i Hrvate, i Bošnjake, i Srbe. I iskrene susjede.

VAŽNI PROJEKTI U KORIST BiH

Unutarnje svađe, izbori i izborna reforma bili su u prvom planu, ali u 2022. godini na izmaku događalo se još puno toga važnog u BiH. Gradili su se mostovi, tuneli, ceste... BiH se tako, barem infrastrukturno, povezivala sa susjedima, ali i unutar vlastitih granica. Završena je izgradnja mosta u Gradišci preko Save, koji je na još jednom mjestu povezao BiH i Hrvatsku. Pelješki most zaobišao je BiH. Njegovom izgradnjom rasterećen je promet kroz jedini bh. grad na moru, Neum. Veliki značaj za Hercegovinu ima i konačna izgradnja moderne prometnice Stolac - Neum. Riječ je o cesti čija se izgradnja čekala desetljećima i koja će pridonijeti gospodarskom razvoju tog prostora. Probijen je i tunel Ivan na koridoru Vc. Njime su Hercegovina i Bosna spojene autocestom. Izgledno je da Hrvati, u političkom smislu kao narod, godinu završavaju bolje nego što su u nju ušli. No, pred BiH, pa samim time i Hrvatima u toj zemlji, u 2023. godini mnogo je izazova. Malo je tema o kojima postoji suglasnost ili barem približni pogledi triju naroda. Sjećanja iz prošlosti sve su svježija, razumijevanje sadašnjosti i vizija budućnosti prilično su im različiti. U nekim segmentima i dijametralno suprotni, čak sukobljeni.

U takvoj situaciji bit će teško i novim parlamentima i vladama entiteta i države graditi neku zajedničku politiku u godini pred nama. A izborna i ustavna reforma tek su jedno od pitanja koja će biti na dnevnom redu. Gospodarski izazovi koje nameće globalna situacija svakako neće zaobići ni BiH. Samim tim i obveza da se poduzmu socijalne mjere koje će spriječiti rast siromaštva. Upravo su ekonomska besperspektivnost i politička nestabilnost razlog kontinuiranog odljeva stanovništva iz BiH. Nitko sa sigurnošću ne može kazati koliko u BiH trenutačno živi stanovnika, ali sve ukazuje na to da je demografski pad dramatičan. Posebice zabrinjava odlazak mladog i obrazovanog stanovništva, pripadnika svih triju naroda. Pretpostavlja se da od 3,8 milijuna stanovnika, koliko ih je bilo po zadnjem popisu 2013., danas u BiH živi oko tri milijuna.

KROZ MRAČNI TUNEL NAZIRE SE TRAJAK SVJETLOSTI NA PUTU BiH ZA EU

Prigodu da se svi ovi i drugi negativni trendovi zaustave, a državu učini stabilnom i funkcionalnom mnogi vide jedino u pridruživanju Europskoj uniji. BiH će kandidacijski status, biti simbolički i psihološki zamajac za stvaranje europskog ozračja. Članstvo u Europskoj uniji jedan je od rijetkih zajedničkih ciljeva svih triju naroda. Istraživanja pokazuju kako većina Hrvata, Bošnjaka i Srba želi vidjeti BiH unutar EU-a i upravo to bi trebao biti motiv njihovim političkim predstavnicima da u godini pred nama rade na ispunjavanju uvjeta koji će u doglednoj budućnosti omogućiti ostvarenje tog cilja. Određeni optimizam budi to što se u pregovorima o uspostavi vlasti pitanje europskih integracija postavlja prilično visoko. Uz pomoć europskog novca trebali bi biti pokrenuti i novi infrastrukturni projekti koji će na određeni način pomoći u ekonomskom, pa i demografskom oporavku. Primjer su izgradnja brze ceste kroz sre-

dišnju Bosnu, početak gradnje plinovoda Južna interkonekcija, novih "zelenih" elektrana, obnova željeznice, nastavak izgradnje koridora Vc...U BiH treba uvesti i euro jer je ionako konvertibilna marka vezana uz njega. Za sve projekte BiH treba pomoć prijatelja, poglavito iz susjedstva i Europske unije. Ta pomoć dobro će doći i u prevladavanju političkih problema, pa i onih sigurnosnih i humanitarnih. Migrantska kriza ponovno postaje velik problem koji će BiH i EU morati zajedno rješavati. Ovaj put u novim okolnostima i na schengenskoj granici koja je stigla do BiH. Stoga se Hrvati u BiH boje da će ih sve čvršća granica ostaviti zarobljene na zapadnom Balkanu. U priču o integriranju Balkana i udaljavanju Europske unije od BiH uklapa se i priča kako je uz Schengen istodobno s Pelješkim mostom otvorena cesta koja uvezuje BiH od unutrašnjosti prema Neumu. U prijevodu, i infrastrukturno integriraju se dvije odvojene cjeline: Balkan i EU. K tomu, Vučić je pokrenuo inicijativu okupljanja Srbije, BiH, Crne Gore, Makedonije, Kosova i Albanije u "Otvoreni Balkan". Bez granica. Ostvari li se ta ideja, bh. Hrvati ostali bi zarobljeni u tvorevini s velikom Srbijom i velikom Albanijom. Unatoč svemu, svi se nadaju kako se politička trasa neće probijati prema Istoku, već Zapadu. Ipak se kroz mračni tunel nazire tračak svjetlosti na putu Bosne i Hercegovine za EU. To najviše veseli Hrvate u BiH. Oni priželjkuju Schengen na Drini. Uostalom, s granicom na toj rijeci živjeli bi u Europskoj uniji zajedno sa svojim narodnjacima.

RAZGOVOR**DAVOR PRANJIĆ**

NOVOIZABRANI POTPREDSJEDNIK REPUBLIKE
SRPSKE IZ REDA HRVATSKOG NARODA

BiH je zemlja u kojoj sam rođen, odrastao, i u kojoj sam započeo svoje političko i liječničko djelovanje. Zbog osjećaja odgovornosti u činjenju onoga što je u mojoj moći kako bih pomogao svojoj zemlji i ljudima u njoj, odlučio sam se za izgradnju karijere ovdje. Poručio bih svima mladima, a posebno onima koji imaju želju za ostankom da se ne boje pokušati i da budu hrabri

Pripremila:
Marija Trogrlić

snaga zajedništva

ZAJEDNIČKIM SNAGAMA

GRADIT ĆEMO NAŠU BUDUĆNOST

Davor Pranjić, rodom iz Sanskog Mosta, ima samo 28 godina, a uz medicinsku uspješno gradi i političku karijeru. Doktor je medicine, specijalizant ortopedske kirurgije, studij medicine završio je 2021. godine i od tada radi na Univerzitetsko-kliničkom centru u Banjoj Luci.

Političku karijeru započeo je kao član Hrvatske demokratske zajednice, bio je predsjednik Gradskog odbora HDZ-a Banja Luka, a na zadnjim Općim izborima u BiH izabran je za potpredsjednika Republike Srpske iz reda hrvatskog naroda.

Ostanak i opstanak Hrvata u RS-u prioritet

ONI KOJI VAS BOLJE POZNAJU KAŽU DA STE PERSPEKTIVAN, OBRAZOVAN I SPREMAN POMOĆI NARODU. KAKO VIDITE SVOJ POLITIČKI USPON I KAKO MOŽETE POMOĆI HRVATIMA U RS-u S TE POZICIJE?

Prije svega, drago mi je što su građani prepoznali moj trud i rad te što su mi dali svoje povjerenje kad govorimo o rezultatima na Općim izborima. Izborni proces nije bio lak, ali smo na kraju uspjeli izići kao pobjednici. Na početku svoje kampanje naglasio sam da ću se aktivno zalagati za rješavanje socijalnih pitanja i da će mi ostanak i opstanak Hrvata u RS-u biti prioritet. Osiguravanje osnovnih egzistencijalnih potreba ljudi koji žive na području RS-a, obnova infrastrukture, projekti održivog razvoja te održivog povratka ljudi, pomoć studentima i mladim ljudima, samo su neki od projekata kojima ću nastojati pomoći našem narodu.

KAKO VIDITE AKTUALNU SITUACIJU U BIH U KONTEKSTU ODNOSA TRIJU KONSTITUTIVNIH NARODA TE KAKVE SU VAŠE PROGNOZE I OČEKIVANJA S OBIZROM NA NEDAVNO PROVEDENE OPĆE IZBORE?

BiH može opstati samo kao država triju konstitutivnih naroda, a uzurpiranje prava hrvatskom narodu i nametanje političkih predstavnika uistinu nije slika ravnopravnosti koju želimo gledati. Sam izborni proces, s naglaskom na prebrojavanje glasova i objavu rezultata, izvršen je dosta neprofesionalno i sporo. To je nešto na čemu moramo poraditi i što se mora mijenjati. Nakon provedenih Općih izbora očekujem što bržu uspostavu vlasti te provedbu reformi, osobito izmjenu Izbornog zakona. Rješavanje socioekonomskih pitanja, politička stabilnost i euroatlantska integracija Bosne i Hercegovine ključne su karike napretka u ekonomskom, gospodarskom i infrastrukturnom razvoju naše zemlje.

RAZGOVOR // DAVOR PRANJIĆ

Mladi odlaze zbog nedostatka sigurnosti

**NAŽALOST, MNOGI MLA-
DI, OBRAZOVANI PA I
POTENCIJALNO PERSPE-
KTIVNI HRVATI ODLA-
ZE IZ BIH U POTRAZI ZA
BOLJIM ŽIVOTOM I VE-
ĆIM MOGUĆNOSTIMA.
KAKO TO KOMENTIRATE,
MISLITE LI DA BI SE Taj
TREND MOGAO ZAUSTA-
VITI I KAKO?**

Odlazak mladih i perspektivnih osoba naša je svakodnevnicica. Potraga za boljim i kvalitetnijim životnim standardom njihov je motiv, a svima nama starijima, posebno ljudima s političke scene, poticaj je da razmislimo što možemo učiniti da bi se u BiH zadovoljile njihove potrebe zbog kojih u konačnici ne bi odlazili iz svoje domovine. U razgovoru s mladima došao sam do saznanja da je jedan od glavnih razloga napuštanja domovine nedostatak sigurnosti. Osim posla, moraju se osjećati sigurnima u svim segmentima svojeg života. Zbog toga, prvi korak u zaustavljanju njihova iseljavanja jest učiniti da se osjećaju sigurnima, a to možemo postići vraćanjem povjerenja u državne institucije, ljude, političke scene te vraćanjem povjerenja među mladima različitih nacionalnih i vjerskih pripadnosti. Očekujemo i od mladih da se aktivno uključe i

Osiguravanje osnovnih egzistencijalnih potreba ljudi koji žive na području RS-a, obnova infrastrukture, projekti održivog razvoja te održivog povratka ljudi, pomoć studentima i mladim ljudima, samo su neki od projekata kojima ću nastojati pomoći našem narodu

Rješavanje socioekonomskih pitanja, politička stabilnost i euroatlantska integracija Bosne i Hercegovine ključne su karike napretka u ekonomskom, gospodarskom i infrastrukturnom razvoju naše zemlje

da ne budu pasivni promatrači trenutnog stanja zemlje te da daju konkretne prijedloge što žele i kako im možemo pomoći. Moja je zadaća kao predstavnika hrvatskog naroda čuti njihov glas i učiniti sve što je u mojoj moći da im olakšam ostanak.

VI STE IPAK ODLUČILI SVOJU KARIJERU GRADITI U SVOJOJ DOMOVINI, BIH. ŠTO JE TOME PRESUDILO I KAKO VIDITE SVOJU I BUDUĆNOST MLADIH U BIH?

BiH je zemlja u kojoj sam rođen, odrastao, i u kojoj sam započeo svoje političko i liječničko djelovanje. Nikad nisam bio pasivna osoba, naprotiv, životni poziv liječnika najbolji je pokazatelj moje želje da pomognem svim ljudima kojima je pomoć potrebna. S političkog aspekta djelovanja posebnu pomoć želim pružiti onima koji su odlučili biti ustrajni u ostanku, kao i svim ljudima koji se ponovno vide u svojem kraju, ali im treba poticaj. Zbog osjećaja odgovornosti u činjenju onoga što je u mojoj moći kako bih pomogao svojoj zemlji i ljudima u njoj, odlučio sam se za izgradnju karijere ovdje. Poručio bih svim mladima, a posebno onima koji žele ostati da se ne boje pokušati i da budu hrabri. Zajedničkim snagama gradit ćemo našu budućnost.

Zadaća za budućnost - ravnomjeran razvoj svih mjesta**SMATRATE LI DA SE U SREDINI U KOJOJ ŽIVITE PA I ŠIRE NUDI DOVOLJNO SADRŽAJA KOJIMA SE MOGU ZADOVOLJITI POTREBE MLADIH OBITELJI I INTERESI MLADIH OPĆENITO TE ŠTO BI SE U TOM POGLEDU MOGLA POBOLJŠATI?**

Bosna i Hercegovina se kao i svaka druga susjedna zemlja susreće s različitim problemima, posebno kad je u pitanju infrastruktura, mogućnost zapošljavanja, potreba za vrtićima, školama i kulturnim sadržajima bitnim za funkcioniranje mladih obitelji. Brojna su mjesta u BiH koja su napravila dobar iskorak na tom polju, ali još uvijek postoje neka koja su tek ušla u fazu planiranog infrastrukturnog razvoja. Teško je postići ravnomjeran razvoj svih mjesta,

snaga zajedništva

no treba ići u tom smjeru. To je naša zadaća za budućnost. Što se tiče Banja Luke, moram reći da sam iznimno zadovoljan mogućnostima koje ovaj grad nudi. Brojne manifestacije, kulturni događaji, te pregršt sadržaja zanimljivih ljudima svih životnih dobi, ono je što čini ovaj grad jednim od najljepših gradova u BiH i gradom s najviše potencijala za napredak.

KAKO PROVODITE SLOBODNO VRIJEME, AKO GA IMATE, IMATE LI KAKVE HOBIJE?

Slobodnog vremena imam jako malo, ali kad uhvatim nekoliko sati za sebe najčešće ih provodim čitajući edukativno štivo ili u druženju sa svojim najbližima. Kvalitetne nogometne utakmice i teniski mečevi nisu mi strani, dapače, to je nešto u čemu najviše uživam.

Poruka mladima u BiH – ostanite ovdje

VI STE NA NEKI NAČIN "DIJETE PRSTENA" PA JE I UDRUGA PONSNA NA VAŠ USPJEH. ŠTO VAM ZNAČI PRSTEN OPĆENITO, A ŠTO ČLANSTVO U UDRUZI?

Moje članstvo u Prstenu nešto je na što sam iznimno ponosan. U Prstenu sam upoznao velik broj kvalitetnih i perspektivnih ljudi sa sličnim razmišljanjima i idejama. Ono što me najviše privuklo i zbog čega sam postao član Udruge jest zajedništvo i nesebično djelovanje u cilju očuvanja temeljnih vrijednosti i jedinstva hrvatskog naroda i njegova prosperiteta. Udruga Prsten sudjelovala je u socijalnim, gospodarskim i kulturnim projektima od velikog interesa za hrvatski narod te pomogla brojnim studentima istaknuvši se tako svojim

Prvi korak u zaustavljanju njihova iseljavanja jest učiniti da se osjećaju sigurnima, a to možemo postići vraćanjem povjerenja u državne institucije, ljude, političke scene te vraćanjem povjerenja među mladima različitih nacionalnih i vjerskih pripadnosti

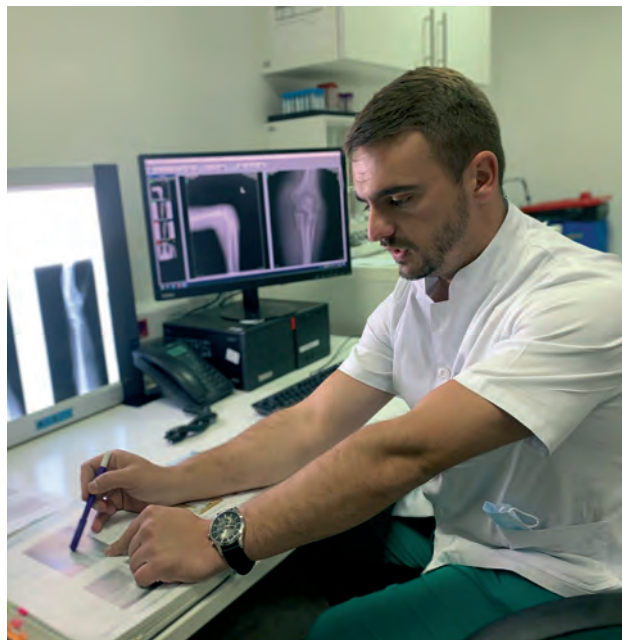
nesebičnim humanitarnim djelovanjem. Otvorena vrata za sve ljude dobre volje, koji žele postati njezini članovi i tako je obogatiti novim talentima i kvalitetnim kadrom spremnim za rad, njezina je najljepša karakteristika.

ZA KRAJ, MOŽETE POSLATI NEKU AFIRMATIVNU PORUKU MLADIMA U BIH O ČIJEM OSTANKU NA DJEDOVINI OVISI I OPSTANAK HRVATA NA TOM PODRUČJU?

Tijekom intervjua dotaknuli smo se pitanja mladih i njihova ostanka. Želim im samo reći da razmisle koliko važnu ulogu oni imaju, kad o svakom pojedinom mladom čovjeku koji odluči otići ovisi prisutnost jednog naroda u Bosni i Hercegovini. I zato je moja poruka mladima u BiH – ostanite ovdje. Ovo je vaša i moja zemlja. Zemlja triju konstitutivnih naroda, zemlja različitosti i sličnosti, kulturnih i prirodnih ljepota te velikog potencijala. Dužnost svih nas koji smo na određenim pozicijama jest pokušati vratiti vjeru mladima u nas, a time i u svoju domovinu, jer oni koji vjeruju mogu sve.

Očekujemo i od mladih da se aktivno uključe i da ne budu pasivni promatrači trenutnog stanja zemlje te da daju konkretne prijedloge što žele i kako im možemo pomoći

Moja je zadaća kao predstavnika hrvatskog naroda čuti njihov glas i učiniti sve što je u mojoj moći da im olakšam ostanak

UPRAVNI ODBOR

Uz već tradicionalne aktivnosti Prstena, Udruga se prilagođava i novim trendovima – Prsten je odnedavno na Instagramu, u izradi je novi web, a *prstenovci* su povezani i novom aplikacijom

PRSTEN

OSLONJENI NA PROŠLOST, USMJERENI NA BUDUĆNOST

Potrebno je poboljšati komunikaciju s članstvom i vidljivost Prstena u javnosti te modernizirati mrežnu stranicu i aktivirati se na društvenim mrežama kako bismo se prilagodili aktualnim trendovima, animirali postojeće članstvo i privukli nove članove, osnažili i proširili Prsten.

Najvažniji su to zaključci prve sjednice Upravnog odbora održane 15. veljače 2022. u prostorijama tvrtke AutoZubak u Sesvetama.

U PRIPREMI I NOVA MREŽNA STRANICA PRSTENA

Predsjednik Udruge Pavo Zubak najavio je izbor novog vodstva Kluba poduzetnika, sastanak PUO s Forumom mla-

dih te sastanke svih klubova, daljnje aktivnosti na strateškom planu dugoročnog razvoja Prstena, rad na širenju članstva Udruge te osnivanju novih podružnica i ogranaka, kao i sudjelovanje i pomoć u aktivnostima podružnica, ogranaka i klubova Prstena.

Nastavlja se i s radom na osnivanju Zajednice Udruga Hrvata podrijetlom iz BiH, kao i kontinuirana pomoć u radu Udruzi bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten te angažman vezan za izbore u BiH u suradnji s Hrvatskim narodnim saborom u BiH. Zubak je obavijestio UO da je odlukom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH imenovan članom Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH kao predstavnik nevladinih udruga koje u svojem djelovanju promiču razvijanje odnosa s Hrvatima izvan RH. Potom su uslijedila pojedinačna izvješća o radu i plan aktivnosti podružnica, ogranka, klubova i Foruma mladih, a dopredsjednik Udruge Ivan Pandurević iznio je inicijative i smjernice za praćenje i razvoj podružnica, ogranaka i članstva Prstena te poboljšanje komunikacije s članstvom uporabom aplikacija i javnih grupa.

Piše:
Marija Trogrlić

Predsjednik Foruma mladih Robert Čolić najavio je redizajn mrežne stranice Udruge Prsten te istaknuo potrebu aktiviranja i na drugim društvenim mrežama kako bi informacije bile pristupačnije mlađoj populaciji i prilagođene digitalnom vremenu u kojem živimo. Postojeća mrežna stranica datira iz 2016. godine i ne prati današnje trendove te su se svi složili da je potreban redizajn, koji će se odvijati idućih nekoliko mjeseci, a u planu je, uz postojeći profil na *Facebooku*, otvoriti profil Prstena i na *Instagramu*.

Jednoglasno je usvojena Odluka o osnivanju Kluba stipendista Zaklade Prsten, o kojem je izvijestila bivša stipendistica Zaklade Ivana Marelja. Bilo je riječi i o statusu baze članstva Udruge, a primljeni su i novi članovi u Udrugu. O radu sestrinske Udruge Prsten u BiH izvijestio je predsjednik Marijan Klaić. Najavio je Izbornu-izvještajnu skupštinu na kojoj biraju novo vodstvo te istaknuo da i nadalje očekuju potporu Prstena u RH, koju je potvrdio predsjednik Zubak, poručivši da Prsten treba biti integrator na cijelom području BiH. Ujedno je napomenuo kako se nastavlja suradnja i s Hrvatskim narodnim saborom u BiH s ciljem potpore hrvatskom narodu.

Na kraju sjednice predsjednik Zubak zahvalio je svima na dosadašnjem angažmanu te pozvao na daljnju suradnju i doprinos radu Udruge kako bi uspješno ostvarili sve planove i ciljeve te nastavili razvijati i širiti Prsten, u RH i BiH, i izvan granica naših dviju domovina.

snaga zajedništva

PRSTEN NA INSTAGRAMU

U Središnjem uredu Udruge Prsten 22. ožujka 2022. održana je sjednica Predsjedništva Upravnog odbora na kojoj su nazočni, uz pregled provedenih i planiranih aktivnosti, raspravili aktualne teme i predstojeća događanja.

Prihvaćena je odluka o sklapanju ugovora s računovodstvenim servisom vlasnice Ružice Brkić, koji će ubuduće voditi finansijsko-računovodstvene poslove za Prsten.

O osnivanju Kluba stipendista izvijestio je član Predsjedništva Vjekoslav Bratić, izrazivši zadovoljstvo njihovim odazivom i iskazanom željom za suradnjom, posebno s obzirom na činjenicu da su mnogi od njih vrlo uspješni u svojim područjima djelovanja, što je svakako ponos Prstena, a i Udruga će biti bogatija za još jedan klub u svojem sastavu.

Predsjednik Foruma mladih Robert Čolić u sklopu projekta Novi komunikacijski kanali predstavio je profil Prstena na *Instagramu*, značajan iskorak za Udrugu u tom pogledu koji su pohvalili ostali članovi Predsjedništva.

Predsjednik Zubak izvijestio je i o nedavnom posjetu predstavnika Prstena Rotary klubu, koji je održan na inicijativu počasnog predsjednika Zvonka Biljeckog, a predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić predstavio je novo vodstvo i planove Kluba.

Potrebno je poboljšati komunikaciju s članstvom i vidljivost Prstena u javnosti te modernizirati mrežnu stranicu i aktivirati se na društvenim mrežama kako bismo se prilagodili aktualnim trendovima, animirali postojeće članstvo i privukli nove članove, osnažili i proširili Prsten

UPRAVNI ODBOR

Bilo je riječi i o izborima u Bosni i Hercegovini te zaključeno kako će Prsten i nadalje pružati potporu Hrvatskom narodnom saboru u BiH u tom pogledu, kao i općenito hrvatskom narodu u našoj drugoj domovini.

OSNOVAN KLUB STIPENDISTA

Treća sjednica Upravnog odbora u ovom sazivu održana je 3. svibnja 2022., a na toj sjednici ključna je tema bila priprema Humanitarnog koncerta za Zakladu Prsten u Rijeci.

Upravitelj Zaklade Prsten Ivo Grgić osvrnuo se na osnivanje Kluba stipendista i zahvalio svima koji podupiru Zakladu. Ujedno je izvijestio o formiranju Vijeća Kluba znanstvenika i projektu Kluba sa Sveučilištem u Mostaru na izradi prijedloga Programa razvoja Ureda za projekte Sveučilišta prijavljenog na Javni poziv Ministarstva regionalnog razvoja RH, u očekivanju financijskih sredstava za provedbu projekta kroz unapređenje rada. Predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić izvijestio je o predavanju Nikše Sviličića na temu Komunikacijsko-prezentacijske vještine održanom u suradnji s Rotary klubom Kaptol Zagreb

“Sve što radite za Zakladu urodilo je plodom,” poručila je predsjednica Kluba stipendista Ivana Marelja članovima Upravnog odbora

te ujedno najavio predavanje o kriptovalutama. O aktivnostima Podružnice Osječko-baranjske županije govorio je Marko Pipunić, koji je izvijestio da je Ana Stanić reizabrana za predsjednicu Podružnice, a za novog predsjednika Kluba poduzetnika izabran je Zlatko Bulić. Klub žena i Forum mladih osječke podružnice također su aktivni, a Pipunić je posebno istaknuo zajedništvo unutar Podružnice, izrazivši zadovoljstvo što su uvijek spremni pomoći jedni drugima.

Da je pomaganje potrebitima jedna od misija Udruge Prsten potvrdila je i predsjednica Kluba žena Ivana Milas, koja je, uz druge aktivnosti Kluba, najavila i humanitarnu akciju za izbjeglice iz Ukrajine. Klub žena tradicionalno je u potpori i drugim tijelima Udruge pri organizaciji raznih događanja pa je Milas najavila i dva druženja u lipnju uz bosanskohercegovačke kulinarske specijalitete.

O osnivanju Kluba stipendista izvijestila je predsjednica Kluba Ivana Marelja, koja je istaknula kako imaju već 64 člana među kojima su liječnici, doktori znanosti, magistri, profesori i drugi uspješni mladi ljudi kojima je na putu do uspjeha pomogla i stipendija Zaklade Prsten. “Sve što radite za Zakladu urodilo je plodom,” poručila je Marelja članovima Upravnog odbora, zahvalivši donatorima i svima koji podupiru Zakladu.

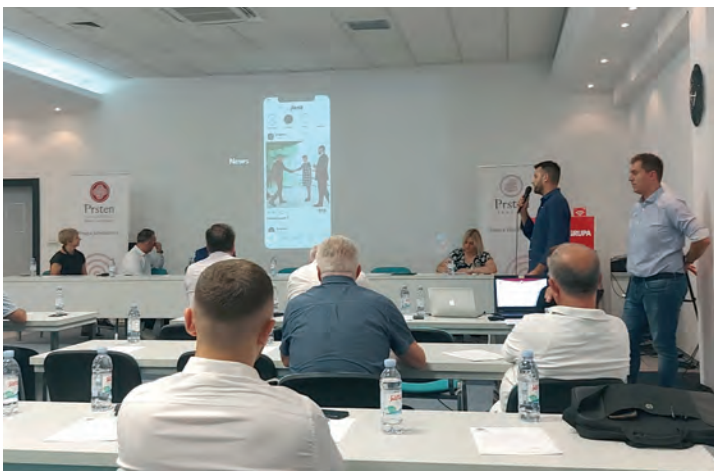
snaga zajedništva

NAKON USPJEŠNOG KONCERTA NAJAVLJEN NIZ NOVIH AKTIVNOSTI PRSTENA

Proteklo razdoblje obilježila je organizacija iznimno uspješnog humanitarnog koncerta kojim je prikupljeno oko 250 000 kuna za Prstenove stipendiste.

Četvrta sjednica Upravnog odbora održana je 5. srpnja 2022. u prostorijama Zubak Grupe u Sesvetama, gdje je brojne okupljene članove pozdravio predsjednik Udruge Pavo Zubak.

Na početku sjednice osvrnuo se na potrebu novog načina komunikacije članova Prstena te istaknuo da je za bolju komunikaciju među članstvom potrebno odabrati najproduktivniji alat koji će članovi rado koristiti i pomoću kojeg će informacije brže "kolati". Ključno je bolje povezati članstvo i osnažiti osjećaj pripadnosti Udruzi Prsten te su stoga u razmatranju tada bila dva prijedloga - Jenz aplikacija te NetCom komunikacijska platforma.

Ključno je bolje povezati članstvo i osnažiti osjećaj pripadnosti Udruzi Prsten

Tom je prilikom nazočnima predstavljena Jenz aplikacija, jedna od mogućnosti kojom bi se poboljšala interna komunikacija. Kao što je voditelj razvoja te aplikacije Hrvoje Hrnjkaš prilikom njezina predstavljanja zaključio, svrha aplikacije je kao i Udruge – povezati članstvo Prstena. Osim tehnologije, u ponudi je istaknuo i konzultacijske usluge, a kao potvrdu kvalitete naveo je brojne poznate korisnike među kojima su i neke pravne članice Prstena.

Potom je predsjednik Zubak podnio izvješće o radu Udruge od zadnje sjednice održane u svibnju. U tom je razdoblju održan okrugli stol Forumu mladih i članova Predsjedništva Upravnog odbora na kojem su iznesene brojne ideje za buduće aktivnosti mladih i iskusnijih članova Udruge. Održana je i sjednica Predsjedništva Upravnog odbora na kojoj je bilo riječi o novoj mrežnoj stranici koja je u razvoju.

Predsjednik Podružnice Primorsko-goranske županije Krunoslav Kapetanović pripremio je financijsko izvješće održanog humanitarnog koncerta Prsten za budućnost, u kojem su navedeni prihodi od

sponzora i ulaznica te donacija fizičkih osoba, a s kojim je članove Upravnog odbora upoznao predsjednik Zubak, istaknuvši kako je nakon podmirivanja svih troškova u Zakladu Prsten uplaćeno gotovo 250 tisuća kuna, za što je i ovom prilikom pohvalio organizatore i zahvalio svima koji su pridonijeli uspješnoj realizaciji tog tradicionalnog koncerta.

Nastavljene su aktivnosti članova vodstva Udruge na strateškom planu dugoročnog razvoja Udruge, kao i rad na povećanju broja članova Udruge Prsten i osnivanju novih podružnica i ogranaka te na osnivanju Zajednice Udruga Hrvata podrijetlom iz BiH.

Pomoć u radu Udruzi bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten također je među kontinuiranim aktivnostima, a tradicionalni angažman vezano za izbore u BiH prioritetan je i neupitan, zaključio je Zubak te pozvao sve na suradnju kako bi se pomoglo Hrvatima u BiH.

U članstvo Prstena primljeni su novi članovi i dvije pravne članice, a na kraju su predstavljene djelatnosti dviju tvrtki članica Udruge – o tvrtki IT4 d. o. o. Orašje govorio je Ivan Pandurević, a tvrtku NavBiz d. o. o. predstavio je Mario Delponte. I ova je sjednica završila tradicionalnim druženjem članova Upravnog odbora.

PRSTENOVCI USKORO POVEZANI NOVOM APLIKACIJOM

Peta sjednica Upravnog odbora održana je 11. listopada 2022., a uz brojne aktivnosti od prošle sjednice najavljena su najvažnija događanja koja će se održati u organizaciji Udruge Prsten do kraja godine.

UPRAVNI ODBOR

Predsjednik Udruge Pavo Zubak i predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić

"Prsten je predstavljen na konstituirajućoj sjednici Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH, a i ovaj put Udruga se maksimalno angažirala kako bi se što više Hrvata odazvalo na Opće izbore u BiH," istaknuo je predsjednik Udruge Pavo Zubak.

Na prijedlog Kluba znanstvenika prihvaćen je poziv Agromorskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za suorganizatorstvom Međunarodnog samita o obnovljivim izvorima energije (INSORE 2023), koji će se održati od 11. do 14. veljače 2023. u Dubrovniku.

O provedenim i planiranim aktivnostima Podružnice Varaždinske županije govorio je dopredsjednik Podružnice Mario Paurević, koji je uz već tradicionalna događanja u njihovoj organizaciji, Piknik na Haliću početkom ljeta i Blagdansko druženje početkom sljedeće godine, posebno pohvalio nogometne susrete članova koji se već 14. godinu redovito održavaju svake subote.

Predsjednik Podružnice Primorsko-goranske županije Krunoslav Kapetanović kao najvažnije aktivnosti u prote-

klo razdoblju naveo je sudjelovanje na obilježavanju 30. obljetnice HVO-a i stradanja Hrvata općine Teslić, koje tradicionalno podupiru, te humanitarni nogometni turnir Spomenici budućnosti, kao i donacije za smotru folkloru Viškovsko prelo i jednoj potrebitoj obitelji, a slične aktivnosti provodit će i ubuduće.

I Podružnica Osječko-baranjske županije imala je aktivnosti i događanja tijekom ljeta, članice Kluba žena bile su u Grebnicama u BiH i u Vojvodini, a u planu su i nove u koje su uključeni svi klubovi na razini Podružnice. Sjednici su nazočili i predstavnici Podružnice Brodsko-posavske županije te su najavili skorajnje reaktiviranje Prstena u Slavskom Brodu, kao i održavanje Izborne skupštine, a predstavnici Podružnice Krk također su najavili aktivnije djelovanje u idućem razdoblju.

Novoutemeljeni Ogranak Novi Zagreb predstavio je predsjednik Ogranka Ivan Marčeta, a nazočan je bio i njegov zamjenik Ivan Bulaja. Marčeta je zahvalio svima na potpori u pripremi i provedbi Osnivačke skupštine te najavio daljnji angažman u afirmaciji Ogranka.

Pomoć u radu Udruzi bh Hrvata Prsten također je među kontinuiranim aktivnostima, a tradicionalni angažman vezano za izbore u BiH prioritetan je i neupitan

Sjednici je nazočio i Marijan Klaić, član Upravnog odbora Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata te je sve pozdravio u ime predsjednika Prstena u BiH Svjetlana Stanića, koji ga je na toj dužnosti naslijedio na Izornoj skupštini održanoj u veljači 2022. u Vitezu. Zahvalio je svima na suradnji i potpori te pozvao da i nadalje budemo potpora jedni drugima u ostvarivanju naših zajedničkih ciljeva i misije Prstena. O pripremama za Prstenov poslovni forum 2022. izvijestio je predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić, a odlučeno je da se nakon dvije pandemijske godine napokon održi i svečana Večer Udruge i Zaklade Prsten.

Kako je predsjednik Udruge rekao, ta tradicionalna večer koja se održava u organizaciji Središnjeg ureda ponajprije se organizira za

snaga zajedništva

prijatelje Udruge i visoke uzvanike s ciljem promocije Prstena, dok se večeri u organizaciji podružnica i ogranaka održavaju primarno za članove Prstena, prijatelje i goste s ciljem druženja i širenja članstva. Tijekom sjednice raspravljalo se i o načinu održavanja ili mogućoj odgodi Izvještajne skupštine te se većina usuglasila s prijedlogom da se razmotri opcija *online* sjednice s obzirom na više aktivnosti u razdoblju do kraja godine.

O natječaju za dodjelu stipendija Zaklade Prsten u akademskoj 2022./2023. godini govorio je član Predsjedništva Vjekoslav Bratić. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u pripremi natječaja, za što je posebno zahvalio predsjedniku Foruma mladih Robertu Čoliću. Kako je naveo, iznos uvećane stipendije bit će 150 eura mjesečno odnosno 1500 eura godišnje, a osigurana su sredstva za 11 stipendija. Bratić je pročitao i nekoliko pisama zahvale stipendista Zaklade Prsten te pozvao sve da podrže Zakladu kako bi i ove godine mogli osigurati što više stipendija jer to je, pokazuju primjeri poput stipendista koji osvajaju dekanove i rektorove nagrade, najbolje ulaganje.

Dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić najavila je redizajnirano izdanje časopisa Prsten te pozvala sve zainteresirane na suradnju, kao i sve koji se žele oglašavati u časopisu da pravedno dostave svoje oglase i reklame.

Uručeni su i ugovori donatorima Udruge Prsten – vlasnicima tvrtki AutoZubak, M-San i Žito, kao i zahvala Stanić Grupi te su pozvani i ostali da se uključe s donacijama i potporama.

stanić
DISKONT

**MJESTO
NAJBOLJE
KUPNJE!**

www.diskont.hr

ENERGETIKA

U REPUBLICI HRVATSKOJ DO 2027.

Piše:
Marija TROGRLIĆ

Fotografije:
Vlada RH

Hrvatska bi mogla postati regionalni energetska hub, u relativno kratkom roku mogli bismo postati i izvoznici električne energije – najvažnije su optimistične poruke upućene s Prstenova poslovnog foruma, na kojem su sudionici ukazali i na određene administrativne poteškoće koje se trebaju ukloniti

PRSTENOV POSLOVNI FORUM ZAGREB 2022

Snaga zajedništva

Sudionike Foruma pozdravio je predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak, koji je istaknuo da je energija danas postala važan faktor u globalnim razmjerima

načelnika Zagreba Ivan Ivanković, pomoćnik pročelnice Gradskog ureda za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje. Forumu su nazočili i predstavnici akademske zajednice - predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Velimir Neidhardt, rektor Sveučilišta u Zagrebu Stjepan Lakušić, rektori, dekani, prodekan i profesori Sveučilišta u RH i BiH te drugi znanstvenici iz RH te BiH, kao i predstavnici Hrvatske gospodarske komore, vanjskotrgovinske komore BiH i Udruge poslodavaca RH, te brojni gospodarstvenici, članovi i prijatelji Udruge Prsten.

ZUBAK: NUŽNO UBRZATI ADMINISTRACIJU I PROCEDURU

Udruga Hrvata BiH Prsten u sedamnaestoj godini djelovanja organizirala je Poslovni forum pod nazivom Energetika u Republici Hrvatskoj do 2027., koji je održan 27. listopada 2022. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Pokrovitelj petog po redu Prstenova poslovnog foruma predsjednik je Vlade Andrej Plenković, koji je s resornim ministrima nazočio forumu, a medijski je pokrovitelj Večernji list. Uz predsjednika Vlade Forumu su nazočili su ministri Davor Filipović, Ivan Malenica i Ivan Paladina te ministrica Marija Vučković, kao i državni tajnici u ministarstvima Vlade. Izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora bila je predsjednica Odbora za Hrvate izvan RH Zdravka Bušić, a izaslanik grado-

U ime domaćina sudionike Foruma pozdravio je predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak, koji je istaknuo da je energija danas postala važan faktor u globalnim razmjerima. Napomenuo je i kako se Prsten ne bavi strategijom jer je to posao Vlade, nego operativnim problemima o kojima želi sa svima razgovarati na partnerskim osnovama kako bi kvalitetnijim rješenjima pomogli i gospodarstvu i svojim članovima, među kojima su i mnogi gospodarski odnosno pravni subjekti.

“Ako se svi angažiramo, u relativno kratkom roku možemo ne samo prestati uvoziti električnu energiju, nego postati i njezin izvoznik,” kazao je Zubak. Udruga se, naglasio je, ne bavi strategijom, to je posao Vlade, ali su joj u fokusu osnovni operativni problemi - kako da se stvari naprave kvalitetnije, jer tako mogu pomoći i gospodarstvu i svojim članovima.

Zubak smatra i da administracija u Hrvatskoj mora brže funkcionirati, jer, kako je naveo, nije dobro da gotove solarne elektrane nakon dovršenja više od godinu dana čekaju na dozvole za priključenje na mrežu. Udruga također očekuje i stabilno poslovno okruženje, rekao je, poručivši: “Imamo potrebu, imamo investitore i projekte te pokušavamo s ministarstvima, posebice s Ministarstvom gospodarstva te

s Vladom, ubrzati proceduru. Uspjeli se ona ubrzati za barem dvije stepenice i usklade podzakonski akti, napraviti će se puno.”

PLENKOVIĆ: HRVATSKA MOŽE POSTATI REGIONALNI ENERGETSKI HUB

Predsjednik Vlade RH Andrej Plenković rekao je da Hrvatska radi i na zelenoj i digitalnoj tranziciji, o čemu bi se mnogo više govorilo da nije bilo rata u Ukrajini i korone. Vežano uz rješavanje energetske krize od presudnog je značenja jedinstvo Europe i politička volja koja će biti provedena bilo u režimu restriktivnih mjera ili energetske solidarnosti, napomenuo je premijer.

Kriza za Hrvatsku, smatra Plenković, predstavlja i određenu priliku. Naveo je kako se o LNG terminalu pričalo 40 godina, a njegova je Vlada to napravila u prvom mandatu. LNG terminal već se isplatio, a njegov će kapacitet biti povećan na 6,1 milijardu prostornih metara, relativno povoljnom investicijom, naglasio je premijer. Na taj način naš LNG terminal neće biti samo dovoljan za ovašnje potrebe za plinom već bi se, izgradnjom mreže plinovoda, plin više mogao izvoziti i u obližnje zemlje.

“To je ta šansa da Hrvatska postane regionalni energetski hub,” rekao je premijer, dodajući kako je to golem prednost za Hrvatsku. Istaknuo je da Janaf također ima važnu regionalnu ulogu, a s malim se modifikacijama mogu povećavati njegovi kapaciteti transporta nafte u druge zemlje te poručio da će Hrvatska ubrzati energetske tranziciju.

PRSTENOV POSLOVNI FORUM ZAGREB 2022

Hrvatska ima velik potencijal i u solarima te energiji vjetrova, država je prepoznala i potencijal vodika, dok kontinentalni dio Hrvatske ima iznimno visok geotermalni potencijal, istaknuo je te dodao da su sredstva za niz zelenih projekata iz područja energetike osigurana i iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, a za ulaganja u obnovljive izvore energije i povećanje energetske učinkovitosti u prerađivačkoj industriji osigurano je 100 milijuna eura za ovu i iduću godinu.

Premijer je istaknuo kako je hrvatskoj Vladi važna i južna plinska konekcija, koja bi išla od Dugopolja, preko Imotskog i dalje prema Hercegovini, a koja bi promijenila u potpunosti energetske sigurnost opskrbe plinom u BiH.

Poručio je također kako je hrvatski politički angažman u BiH bio u interesu zaštite Hrvata kao ravnopravnog, konstitutivnog naroda u BiH.

FILIPOVIĆ: UBRZAT ĆEMO ISHOĐENJE DOKUMENTACIJE ZA INSTALIRANJE SOLARNIH PANELE

Ministar gospodarstva i održivog razvoja Davor Filipović rekao je da Vlada zadnjih mjeseci kontinuirano pokušava pomoći građanima i gospodarstvu, uz ostalo i kontinuiranim intervencijama u cijene goriva te osiguranjem opskrbe plinom.

“PDV na solarima je smanjen na nulu, a važno je napomenuti i kako ćemo kroz Ministarstvo graditeljstva dodatno olakšati dobivanje svih potrebnih dokumenata za ubrzano instaliranje solarnih panela, ne samo na krovovima, kako to veći broj poduzeća radi, nego i na mjestima blizu pojedinih građevina koji će tu energiju koristiti,” rekao je Filipović te dodao da je nužno do 2026. osigurati dobar dio potrebne energetske infrastrukture kojom će se energija iz OIE nesmetano transportirati diljem RH i šire.

U energetske mreže ulaže se više od 3,5 milijarde kuna, u sektoru toplinarstva trenutno je projekata za više od milijardu kuna, a promišlja se i o prometnom sektoru koji je najveći izvor zagađenja koji si RH ne može i ne smije priuštiti. Snažnijom implementacijom

snaga zajedništva

mjera osigurat će se prelazak na čisti promet. Do 2026. provest će se, među ostalim, i pilot-projekte vezane za geološko skladištenje ugljičnog dioksida, a u prometu punionice vodika, najavio je.

SUDJONICI FORUMA ZAJEDNO DO KONKRETNIH RJEŠENJA U KORIST SVIH

Predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić izrazio je uvjerenje kako će svi zajedno ponuditi odgovore na neka od brojnih pitanja i izazova s kojima se suočavamo te da će i ovaj Prstenov poslovni forum pomoći svima uključenim u taj proces da budu produktivniji, brži, bolji i uspješniji.

“Za dobro i sigurno poslovanje potrebno je i dobro planiranje pa se s aktualnom temom energetike nastojalo dobiti odgovore i savjete te saznati planove mjerodavnih za idućih pet godina,” naglasio je Mamić te podsjedio da je u Prstenu više od 230 gospodarskih subjekata koji djeluju u Hrvatskoj s oko 11 tisuća zaposlenih te generiraju 5,5 posto hrvatskog BDP-a.

Ivan Pandurević, dopredsjednik Prstena i osnivač Foruma mladih te izvršni direktor za razvoj, investicije i IT Žita, vjeruje da i prije kraja 2027. godine Hrvatska može postati izvoznik električne energije. Iako je to u nas vrlo osjetljiva tema, smatra da bi Hrvatskoj uz bioplin, geotermalnu energiju, solare i drugo kao obnovljivi izvor energije dobro došla i gradnja jedne nuklearne elektrane koja je upravljiva i bazna elektrana, za razliku od dijela obnovljivih izvora energije koji su ciklični i često nepredvidivi.

Na kraju je svim sudionicima, pokroviteljima i organizatorima Foruma zahvalio predsjednik Prstena Pavo Zubak te pozvao sve ključne aktere da zajedno pripreme zaključke, što su i učinili, koje su potom u dogovoru s premijerom Plenkovićem uputili Vladi, kako bi i ovaj Prstenov poslovni forum bio koristan svima zbog kojih je i održan.

Ministar Filipović rekao je da Vlada kontinuirano pokušava pomoći građanima i gospodarstvu

U sklopu Foruma održana su i dva predavanja te panel-rasprava. Prvo predavanje na temu Energetski triatlon održala je direktorica Gospodarskog interesnog udruženja Obnovljivi izvori energije **Maja Pokrovac**, a potom je predavanje na temu Vodik – gorivo budućnosti održao **Ivica Jakić** iz Hrvatske udruge za razvoj i primjenu vodikovih gorivnih članaka.

U panel-raspravi na temu kako jednostavnije do dozvole za alternativne izvore energije sudjelovali su Maja Pokrovac, državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja **Ivo Milatić**, **Ivan Pandurević**, izvršni direktor za razvoj, investicije i IT Žito, i **Nike Sudarević** iz M SAN Grupe te **Iva Širić-Čačić** iz HEP-ODS i **Mario Puntarić** iz HEP Opskrbe, a moderirao je prof. dr. sc. **Darko Tipurić** s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, ujedno član Prstena.

PRSTENOV POSLOVNI FORUM ZAGREB 2022

ZAKLJUČCI

Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA)

Izazov	Prijedlog rješenja
Nisu definirane jedinične cijene prema Metodologiji utvrđivanja naknade za priključenje na mrežu (NN 84/2022) - objavljena 20. 7. 2022.	Donijeti Odluku o iznosu jediničnih cijena.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR)

Izazov	Prijedlog rješenja
Usklađivanje Uredbe o izdavanju energetske suglasnosti i utvrđivanju rokova priključenja na mrežu (NN 7/2018).	Potrebno uskladiti sa Zakonom o tržištu električne energije (NN 111/2021).
Ne postoji Uredba o izdavanju energetske odobrenja.	Napraviti uredbu.
Procjene utjecaja zahvata na okoliš ili Ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš traju predugo – zakonski dva mjeseca, realno šest do osam mjeseci.	Predlažemo da se za energetske projekte iz Obnovljivih izvora energije ne propisuju postupci Procjene utjecaja zahvata na okoliš ili Ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš jer su oni planirani prostornim planovima i za njih je već provedena strateška procjena utjecaja na okoliš.
Predlažemo skratiti postupak Strateške procjene utjecaja na okoliš koja se provodi prilikom izrade prostornih planova svih razina jer bi se na taj način brže realizirale investicije iz energetike planirane u prostornim planovima (proizvodne namjene, mješovite namjene, infrastrukturne namjene i sl.).	Potrebno uskladiti sa Zakonom o prostornom uređenju (NN 153/13 i 65/17, 114/18, NN 39/199).
Veliko opterećenje visine naknade za zbrinjavanje električnog otpada za fotonaponske panele.	Predlažemo izmijeniti Pravilnik o gospodarenju otpadnom električnom i elektroničkom opremom u dijelu koji se odnosi na panele za solarne elektrane koji su po važećem Pravilniku elektronički otpad iako je samo 4,1% panela elektronički otpad. Na ovaj bi se način za kućanstva i poduzetništvo cijena koštanja po jednom panelu umanjila za 47,32 kn što bi bio dodatan poticaj svima za ugradnju solarnih panela. Također domaći distributeri koji plaćaju EE otpad postali bi konkurentniji na domaćem tržištu.
Ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš.	Predlažemo ojačati ulogu ovlaštenika u postupcima ocjena i procjena zahvata na okoliš na način kako je to regulirano u Zakonu o gradnji za projektante i digitalizirati postupak kroz sustav e-dozvole.
Bioplinna postrojenja nemaju mogućnost isporuke pročišćenog bioplina (biometana) u mrežu prirodnog plina.	Omogućiti isporuku jer se na takav način otvara dodatna mogućnost korištenja bioplinnih postrojenja za balansiranje mreže.

snaga zajedništva

HEP ODS, HERA i MINGOR

Izazov	Prijedlog rješenja
Nisu donesena Pravila o priključenju na distribucijski sustav.	Usvojiti Pravila do kraja godine – MINGOR mišljenje i suglasnost HERA-e.

HOPS, HERA i MINGOR

Izazov	Prijedlog rješenja
Nisu donesena Pravila o priključenju na prijenosni sustav.	Usvojiti Pravila do kraja godine – MINGOR mišljenje i suglasnost HERA-e.

HEP ODS

Izazov	Prijedlog rješenja
Povećan broj projekata usporava procese izgradnje priključaka s obzirom na dostupne resurse i postupke javne nabave.	Pravilima o priključenju na distribucijsku mrežu omogućiti u pridjeljivim poslovima i elektromontažne radove na izgradnji priključaka i susretnih postrojenja, s obzirom na ograničene interne operativne kapacitete HEP ODS-a kao i obvezu provedbe postupaka javne nabave za izbor izvođača radova, što za posljedicu ima produljenje rokova za izvedbu pojedinih zahvata. Predlažemo povjeravanje i elektromontažnih radova ovlaštenim izvođačima.

MINGOR, HEP ODS i HOPS

Izazov	Prijedlog rješenja
Povećan opseg posla u MINGOR-u, HEP ODS-u i HOPS-u u određenim sektorima/službama – samim tim sve je produljeno.	Prilagoditi organizacijsku shemu uz zapošljavanje novog stručnog kadra novom zakonodavnom okviru i povećanom interesu za OIE.

Hrvatski operater tržišta energije (HROTE)

Izazov	Prijedlog rješenja
Višak novca zbog izlaska dijela korisnika sredstava prikupljenih u sustavu poticanja proizvodnje električne energije iz OIEK-a.	Raspisati nove natječaje za nove projekte.

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine (MPUGDI)

Izazov	Prijedlog rješenja
Dopuna Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima (Narodne novine broj 112/17, 34/18, 36/19, 98/19, 31/20, 74/22).	Predlažemo omogućiti postavljanje agrosolarara na poljoprivrednim i vodenim površinama, solarnih nadstrešnica i sunčanih elektrana manjih snaga na tlu, a prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima.

KLUB PODUZETNIKA

Na sastanku Kluba poduzetnika održanom 1. ožujka 2022. u Središnjem uredu Udruge izabrano je novo vodstvo te su predložene aktivnosti i plan za unapređenje njegova rada

IZABRANO NOVO VODSTVO KLUBA PODUZETNIKA

Za novog predsjednika Kluba poduzetnika jednoglasno je izabran Draženko Mamić, direktor tvrtke Printera Grupa

Na početku sastanka nazočne je pozdravio predsjednik Udruge Pavo Zubak te istaknuo da Klub smatra glavnim nositeljem Udruge i ukazao na potrebu intenziviranja aktivnosti u idućem razdoblju.

Potom je dotadašnji predsjednik Kluba Ivica Nuić podnio izvješće za prethodno razdoblje. Kazao je da je Klub trebao biti aktivniji i prije, ali kako to nije bilo moguće zbog subjektivnih i objektivnih okolnosti, ali i nedovoljnog entuzijazma. Istaknuo je kako je radu Kluba poduzetnika i Udruzi Prsten potrebno posvetiti vrijeme i energiju te zahvalio na inicijativama i suradnji, a Zubak je u ime Prstena zahvalio Nuiću na postignućima u mandatu na čelu Kluba poduzetnika.

Za novog predsjednika Kluba poduzetnika na dvogodišnji mandat jednoglasno je izabran Draženko Mamić, direktor tvrtke Printera Grupa, a za članove Izvršnog odbora Hrvoje Soldan, direktor tvrtke ASI LAB, Nikola Topić, direktor tvrtke Mega-Alfa, Marjan Jerković, vlasnik Autoškole Sunce-Tenja, Frano Mrnjavac, vlasnik tvrtke Mrnjavac, Ivan Miloloža, direktor tvrtke Munja, Šimun Babić, partner u Odvjetničkom društvu Babić&Čibarić, Markica Stanušić, direktor tvrtke Ancona Grupa i Marko Zrakić, direktor tvrtke TraffiCon.

Mamić je zahvalio na ukazanom povjerenju, poručivši da je Klub snažna skupina članova koji mogu učiniti puno te je za dopredsjednike predložio Hrvoja Soldana i Nikolu Topića, koji su također jednoglasno izabrani, a novoizabranom vodstvu čestitao je predsjednik Udruge Pavo Zubak.

Potom je razmatran daljni rad Kluba poduzetnika te su predložene aktivnosti i ideje za iduće razdoblje. Predsjednik Udruge pozvao je sve na suradnju kako bi Klub bio što uspješniji i kako bi se ostvarili bolji rezultati.

snaga zajedništva

NIKŠA SVILIČIĆ U PRSTENU PREDAVAO O KOMUNIKACIJSKO- -PREZENTACIJSKIM VJEŠTINAMA

“Na kraju ću vam reći nešto što nikada, ali baš nikada nećete zaboraviti!” Tim je riječima dr. sc. Nikša Sviličić osigurao punu pozornost svih nazočnih već na početku svojeg predavanja na temu Komunikacijsko-prezentacijske vještine, održanog 5. travnja 2022. u Udruzi Prsten

U Središnjem uredu Udruge, tim povodom, okupili su se brojni članovi Kluba poduzetnika i Foruma mladih te drugi *prstenovci* i *prstenovke*, a sve ih je pozdravio predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić. Predavanje je organizirano u suradnji Udruge Prsten i Rotary kluba Kaptol Zagreb. Draženko Mamić predstavio je predavača, sveučilišnog profesora i filmskog redatelja te glazbenika, koji kao trostruki doktor znanosti slovi za formalno najobrazovanijeg Hrvata, no sam je Sviličić kazao kako je sve to *mrtvo slovo na papiru* ako svoje znanje i vještine ne zna primijeniti u praksi i prenijeti na druge. A da to itekako zna i umije ubrzo je i pokazao. U nešto više od sat vremena iznimno zanimljivog i interaktivnog izlaganja ukazao je na moć i važnost dobrog komuniciranja te pojasnio tehnike kojima se to postiže, pojašnjavajući uzroke i posljedice određenih ustaljenih obrazaca ponašanja. Tako smo saznali kako oni koji ne znaju i znaju da ne znaju uglavnom vladaju svijetom, dok su oni koji znaju i znaju da znaju bogobojažni i u strahu od vlastitog znanja, no takvih je na svijetu najmanje, za razliku od ovih prethodnih. Bilo je zanimljivo čuti kakve poruke

odašiljemo neverbalnom komunikacijom i koliko (ne)svjesno možemo utjecati na one kojima se obraćamo, kao i savjete što trebamo imati na umu i po potrebi činiti, a što svakako izbjegavati.

Sviličić je pojasnio koliko je važno u komunikaciji slušati i razumijevati te suosjećati, jer kako je kazao “ljudi možda ne znaju, ali sigurno osjećaju”, kao i zašto je dobro “ući u tuđe cipele” kako bismo istu stvar vidjeli iz druge perspektive.

Sve nazočne koji su ga cijelo vrijeme pažljivo pratili posebno je zaintrigirao kad je uz pomoć dvojice *forumaša*, Tončija Viskovića i Roberta Čolića, demonstrirao snagu uma, svijesti i podsvijesti, a zbog tih je svojih vještina u javnosti poznat i kao “mentalist”. Uz brojne životne primjere iz svakodnevnice, približio je neke znanstvene teze i principe, zaključivši kako dobar komunikator nije onaj koji “prodaje” nego onaj koji pomaže riješiti “problem”, a na kraju je otkrio i zanimljiv podatak s početka predavanja.

No, kao što ne želite na početku filma koji niste gledali čuti njegov kraj, tako neka i ovo ostane mala tajna velikog majstora čije predavanje, ako budete imali priliku, nipošto nemojte propustiti.

Nikša Sviličić, sveučilišni profesor, filmski redatelj, glazbenik i trostruki doktor znanosti, slovi za formalno najobrazovanijeg Hrvata

Uz pomoć dvojice *forumaša*, Tončija Viskovića i Roberta Čolića, demonstrirao je snagu uma, svijesti i podsvijesti, a zbog tih je svojih vještina u javnosti poznat i kao “mentalist”

KLUB ŽENA

PRSTENOVKE ZA DAN NARCISA

I ove godine predstavnice Kluba žena podržale su Dan narcisa kojim se obilježava Svjetski dan borbe protiv raka dojke. Tim povodom okupile su se 26. ožujka 2022. na Trgu bana Jelačića u Zagrebu.

Narcis je simbol proljeća, novog života i nade, a Dan narcisa obilježava se kako bi se osvijestila važnost prevencije i ranog otkrivanja raka dojke te pružila potpora oboljelima.

Uz podjelu narcisa i prikupljanje priloga kao potporu toj javnozdravstvenoj manifestaciji, na štandovima na središnjem zagrebačkom trgu brojni okupljeni građani mogli su se informirati o tom najraširenijem i za žene najpogubnijem obliku zloćudnog tumora, a u sklopu Programa preventivne mobilne mamografije dio žena obavio je besplatan mamografski pregled. Svojim su dolaskom *prstenovke* dale potporu i ovoj hvalevrijednoj manifestaciji, kojoj su se odazvali brojni predstavnici javnog života Hrvatske, a sunčani dan bio je ujedno prilika za ugodno druženje.

snaga zajedništva

DAN ŽENA U KRUGU PRSTENA

U povodu Međunarodnog dana žena članice Kluba žena okupile su se u Središnjem uredu Udruge Prsten, gdje je održano prigodno predavanje na temu *Vječna ljubav: pisma Andrije Štampara supruzi*.

Riječ je o pismima koja je jedan od naših najpoznatijih liječnika XX. stoljeća pisao svojoj drugoj supruzi, ženi koja ga je inspirirala, nadahnjivala i poticala u njegovu radu, a temeljem kojih je nastala i knjiga *Tvoj dovijeka* u izdanju Hrvatskog državnog arhiva.

Predavanje o pismima nastalim od 1924. do 1941. godine i o odnosu dvoje liječnika, Andrije Štampara i Desanke Ristović, održala je jedna od autorica knjige dr. sc. Darija Hofgraß Marić.

Uz članice Kluba žena, predavanju su nazočile ravnateljica Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" prof. dr. sc. Mirjana Kujundžić Tiljak i dr. sc. Dijana Mayer iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Nakon zanimljivog i poučnog predavanja uslijedilo je tradicionalno druženje *prstenovki*, a predsjednica Kluba žena Ivana Milas i ovom je prigodom pozvala sve članice na sudjelovanje u aktivnostima koje organizira Prsten, a i Klub žena najavio je veći angažman i češća druženja u nadolazećem razdoblju.

KLUB ŽENA

KLUB ŽENA ZA UDRUGU BETLEHEM

Uoči Božića 2021. godine vrijedne članice Kluba žena organizirale su humanitarnu akciju za Udrugu Betlehem te prikupile novčana sredstva i razne higijenske potrepštine kojima su darivale majke s malom djecom.

Tim povodom predstavnice Kluba žena posjetile su kuću za smještaj trudnica i majki s djecom Udruge Betlehem u Zagrebu te su uručile prikupljena sredstva i darove majkama koje trenutačno borave u kući sa svojim bebama.

Kuća nade Udruge Betlehem već godinama postoji u Zagrebu, a njihovo je djelovanje tiho i samozatajno, ali nadasve plemenito. Skrbe se za trudnice, majke i djecu u potrebi, pružajući im nužni smještaj i potrebnu pomoć, ali i razumijevanje - bez osude ičijih postupaka i odluka, uz materijalnu, duhovnu i psihološku podršku.

“U blagdansko vrijeme više nego inače želimo se osjećati voljenima i sigurnima, a Klub žena Udruge Prsten uvijek pronade način da potrebite i one najranjivije među nama uveseli i podsjeti kako je nada kao cesta na selu - nikada nije bilo ceste, ali kad puno ljudi hoda istim putem nastane cesta,” kazala je predsjednica Kluba žena Ivana Milas, a s njom je bila i članica Kluba Blaženka Šumić.

I ovaj posjet Kući nade Udruge Betlehem pružio nam je toliko potreban osjećaj dobročinstva, napose u ovo božićno vrijeme, jer darivanjem potrebitih pomažemo ne samo njima, nego i sebi samima.

LIPANJSKO DRUŽENJE PRSTENOVKI

Nakon radnog sastanka Kluba žena održanog 15. lipnja 2022., prstenovke su 18. lipnja posjetile izložbu slika Vlaho Bukovca u Klovićevim dvorima u Zagrebu.

Izložba pod nazivom *Korijeni i krila - Vlaho Bukovac u Zagrebu, Cavtatu i Beču 1893. - 1903.* organizirana je u godini obilježavanja stote obljetnice Bukovčeve smrti, a u njegovim se djelima može prepoznati kako je stvaralački vrhunac doživio u rodnom gradu, kad se vratio svojim korijenima.

Upravo je povratak korijenima ono što posebno njeguju i ističu u Prstenu, ljubav prema rodnoj grudi koja nas povezuje i obvezuje, da ne zaboravimo naše podrijetlo, zbog naših predaka i naših potomaka, ali i nas samih.

Nakon obilaska izložbe *prstenovke* su otišle i na Kamenita vrata, a tijekom ugodnog poslijepodnevnog druženja u središtu Zagreba našlo se vremena i za čuvene zagrebačke poslastice.

PRSTENOVKE NA OSJEČKOM PJEŠAČKOM PUTU

Pod vodstvom članice Kluba žena Ane Andrić i članova Hrvatskog planinarskog društva "Bršljan - Jankovac" članice Kluba žena osječke podružnice pješačile su 26. veljače 2022. Osječkim pješačkim putem - od Trga Ante Starčevića uz desnu obalu Drave do ušća rijeke Karašice i Udičarskog doma.

Put duljine 13 km sudionice pješačkog pohoda prešle su za oko tri sata, a putem je odzvanjala pjesma Jaranica koje su se odazvale u velikom broju. Bila je to izvrsna prilika za druženje na otvorenom i hodnju jednom od najatraktivnijih pješačkih staza u Osijeku koja prolazi najljepšim dijelovima Osijeka.

Osječki pješački put osmislio je 1981. godine Miroslav Matošević kako bi se osvijestila važnost provođenja tjelesne aktivnosti i prevencije bolesti modernog doba.

KLUB ŽENA

ČLANICE KLUBA ŽENA NA PREDSTAVLJANJU KNJIGE

U godini čitanja, članice Kluba žena Udruge Prsten nazočile su početkom prosinca 2021. predstavljajući nove knjige Ante Zirduma, miniromana "Ljubav i osveta u doba Hasanaginice", čak dvadeset i trećeg djela tog autora podrijetlom iz Bosanske Posavine.

Knjigu su u HKD-u Napredak predstavili mlada Vitežanka Ana Dragozet, studentica pete godine dramaturgije u Zagrebu, te novinar i publicist Bosiljko Domazet, a glazbene teme iz opere Hasanaginica, po aranžmanu profesorice Gordane Mišković, izveli su Marko Plavčić na harmonici i Maja Mišković na violini.

Autor je zahvalio svim sudionicima i napomenuo kako je djelo nastalo na nagovor Marinka Brkića, dodavši kako je upravo zbog romana nakon više godina doputovao u Zagreb. Zirdum je u ovom romanu tumačio Hasanaginicu, s posebnim razumijevanjem za njezinu situaciju. Pisac je smjestio radnju u to doba, oslonivši se na poznatu baladu, ali zapravo je to priča o životu i smrti, sukobu erosa i tanatosa. Ono što su za Veronu Romeo i Julija, to bi za Hercegovinu mogla biti Hasanaginica. Članice Kluba predvođene predsjednicom Ivanom Milas upoznale su se s predsjednicom Podružnice HKD-a Napredak iz Viteza Gordanom Mišković te je bilo riječi o mogućoj budućoj suradnji.

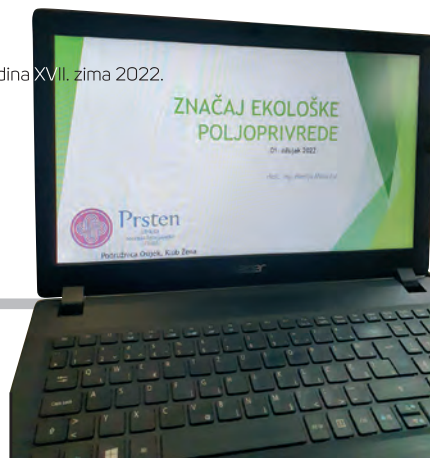

Članice Kluba žena s autorom Antom Zirdumom i predsjednicom Podružnice HKD-a Napredak iz Viteza Gordanom Mišković

snaga zajedništva

PREDAVANJE O VAŽNOSTI EKOLOŠKE PROIZVODNJE

U Klubu žena u Podružnici Osijek održano je 1. ožujka 2022. predavanje o važnosti ekološke proizvodnje, a o toj aktualnoj temi izlagala je članica Kluba Marija Mikolčić, vlasnica tvrtke Mareko d. o. o. ovlaštene za provođenje stručne kontrole i certificiranja u ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji.

U svojem je izlaganju naglasila kako je ekološki uzgoj prije svega namijenjen očuvanju prirode te tako zdraviji i za nas ljude. Pobjasnila je kako ekološki proizvod treba biti označen, a među takvima našlo se i pivovo brašno tvrtke Bagarić eko iz Đakovačkih Selaca, čiji je vlasnik također član Prstena. Budući da je ekološka poljoprivreda dio šireg lanca opskrbe koji obuhvaća sektore prerade, distribucije i maloprodaje hrane, ona podliježe strogoj kontroli subjekata u ekološkom prehrambenom lancu te na taj način daje povjerenje krajnjem kupcu, naglasila je predavačica. Ekološka proizvodnja potiče razvoj manjih poljoprivrednih gospodarstava te tako omogućava i otvaranje novih radnih mjesta. Uz zanimljive i vrijedne informacije koje su imale priliku čuti na tom predavanju, *prstenovke* su mogle i degustirati dio ekološki uzgojenih proizvoda.

PRSTENOVKE U OSIJEKU NA PREDAVANJU O PARFEMIMA

U organizaciji Kluba žena Osječko-baranjske podružnice na Sveučilištu u Osijeku 7. prosinca 2021. održano je predavanje na temu *Kemija mirisnih spojeva*.

Predavačica dr. sc. Marija Paurević, poslijedoktorandica Odjela za kemiju osječkog sveučilišta, govorila je o tome kako mirisni spojevi imaju svoju primjenu još od antičkih vremena, kad su se isključivo dobivali iz prirodnih izvora, dok se u zadnjih

nekoliko desetljeća prednost daje jeftinijim sintetskim spojevima. Saznali smo koje su mirisne sirovine, kako se izoliraju i dobivaju te o čemu ovisi kvaliteta parfema, kao i da je za proizvodnju 1 kg ekstrakta jasminka potrebno oko sedam milijuna cvjetova ručno ubranih u ranim jutarnjim satima. Predavanje je bilo zanimljivo, poučno i "mirisno", uz zaključak kako je parfem nezaobilazan dio ženske kozmetike.

KLUB ŽENA

Svi su se imali čime pohvaliti i bilo je lijepo slušati kako su uspješni naši stipendisti, koji uz sve studentske obveze nađu vremena i za različite druge aktivnosti pa i za humanitarni rad i volontiranje

Članice Kluba žena održale su 10. studenog 2022. redoviti sastanak na kojem su razgovarale o aktivnostima planiranim za iduće razdoblje, a nakon toga i godišnji sastanak sa stipendistima Zaklade Prsten.

Sudionike sastanka, među kojima su uz članice Kluba žena bili i stipendisti koji su uglavnom sudjelovali *online*, pozdravila je predsjednica Kluba žena Ivana Milas, a potom i predsjednica Kluba stipendista Ivana Marelja.

DOBRO SE DOBRIM VRAĆA

Milas je istaknula kako je važno da stipendisti budu povezani s Udrugom Prsten ne samo tijekom stipendiranja, a kao dobar primjer navela je bivšeg stipendista koji je sada uspješan u svojem poslu te, ne zaboravljajući pomoć koju je nekad primao, u Zakladu Prsten uplatio jednu godišnju stipendiju.

KLUBA ŽENA SA STIPENDISTIMA ZAKLADE PRSTEN

Marelja je kazala kako je svrha Kluba stipendista povezati bivše i sadašnje stipendiste te ih zadržati u krugu Prstena i nakon što postanu ostvareni akademski građani, izrazivši nadu da će i netko od njih biti u prilici pružiti pomoć onako kako sad Zaklada Prsten pomaže njima.

Cilj je sastanka analiza uspjeha u prošloj akademskoj godini i mogućnost ponovnog apliciranja na natječaj, koji je u tijeku, a najprije su o svojim uspjesima govorili nazočni stipendisti, Lucija Križan iz Livna, studentica 5. godine šumarstva, i Andrija Brajko iz Prozora – Rame, student 4. godine prava. Potom su se videovezom uključili i ostali stipendisti te ukratko iznijeli svoje dosadašnje rezultate ostvarene tijekom studija, a oni koji nisu bili u mogućnosti sudjelovati na sastanku oglasili su se elektroničkom poštom. Svi su se imali čime pohvaliti i bilo je lijepo slušati kako su uspješni naši stipendisti, koji uz sve studentske obveze nađu vremena i za različite druge aktivnosti pa i za humanitarni rad i volontiranje.

Na kraju sastanka članice Kluba žena i Kluba stipendista poželjele su uspješan nastavak i dovršetak studija svim stipendistima Zaklade Prsten, a onima koji su i ove godine aplicirali za stipendiju da i nadalje ostanu Prstenovi stipendisti.

BROJ 22 godina XVII. zima 2022.

snaga zajedništva

HUMANITARNA AKCIJA MLADI MLADIMA

STAND-UP KOMIČARI

I OVE GODINE NASTUPALI ZA DJECU IZ BOSNE I HERCEGOVINE

Ovogodišnjem stand-upu prisustvovalo je više od 230 ljudi, prikupljeno je više od 11 tisuća kuna, a sav prihod namijenjen je domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi u BiH

U sklopu Božićne humanitarne akcije Mladi mladima, koju već tradicionalno uoči božićnih i novogodišnjih blagdana organizira Forum mladih Udruge Prsten, 7. prosinca 2022. održana je večer stand-up komedije u Kinu Forum u zagrebačkom Studentskom domu "Stjepan Radić".

Četvorica komičara priuštila su publici više od dva sata smijeha i dobre zabave. Goran Vinčić-Vinča i Igor Drljo ponovno su se odazvali pozivu Forum mladih za sudjelovanjem u ovoj tradicionalnoj humanitarnoj akciji, a pridružili su im se Josip Gotovac i Hrvoje Krmelić. Goran Vinčić akciji Mladi mladima odazvao se i ove godine jer, kako kaže, svake je godine sve stariji, a sudjelovanjem u ovoj akciji i on se osjeća mlad. "Volim se odazvati kad se radi za dobru stvar. Uza sve svoje nastupe, a dobro mi ide, i sretan sam zbog toga, postoji prilika da se to nekom vrati, barem da ovako simbolično poklonim svoj nastup," zaključio je Vinčić.

Za razliku od prošle godine kad je broj posjetitelja bio ograničen

zbog epidemioloških mjera, ovogodišnjem *stand-upu* prisustvovalo je više od 230 ljudi, prikupljeno je više od 11 tisuća kuna, a sav prihod namijenjen je domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi u Bosni i Hercegovini.

Forum mladih posebno zahvaljuje donatorima, Printera Grupi d. o. o. na izradi ulaznica i plakata, Stanić Grupi na donaciji pića za posjetitelje, Studentskom centru u Zagrebu na povoljnijem ustupanju prostora te Udruzi Prsten na potpori i donacijama, kao i svima koji su na bilo koji način sudjelovali u ovoj akciji.

FORUM MLADIH

OKRUGLI STOL FORUMA M O DJELOVANJU I VIZIJI RA

Okrugli stol treba održavati bar jedanput godišnje, ako je moguće i češće, kako bi se mogla ostvariti bolja suradnja sa svim klubovima u Udruzi jer se na taj način snaži Udruga i razvija zajedništvo

snaga zajedništva

LADIIH I VODSTVA UDRUGE ZVOJA PRSTENA

Na inicijativu Foruma mladih i Predsjedništva Udruge održan je još jedan okrugli stol na temu djelovanja i razvoja Prstena. *Forumši* i članovi Predsjedništva sastali su se 24. svibnja 2022. u prostorijama Zubak Grupe u Sesvetama, a oko 40 sudionika okruglog stola pozdravio je predsjednik Udruge Pavo Zubak. Izrazio je zadovoljstvo odazivom te pozvao sve da otvoreno razgovaraju i propituju smjerove funkcioniranja i razvoja naše Udruge. "Očekujemo potpuno otvoren i iskren razgovor o trenutačnom stanju u Udruzi, kao i prijedlozima kako svaki od sudionika vidi daljnji razvoj. Sve teme i svi prijedlozi su dobrodošli, kao i načini kako ih pretvoriti u djela," kazao je Zubak. Kako je istaknuto i u pozivu na ovaj okrugli stol, glavni je cilj doći do saznanja kako osigurati dugoročni razvoj Prstena, kako Udrugu učiniti što prihvatljivijom svim njezinim članovima, kako Udruzi osigurati opstojnost i budućnost te motivirati što više mladih i aktivnih članova Udruge.

Usljedila je konstruktivna rasprava u kojoj su sudjelovali gotovo svi nazočni, predstavnici Foruma mladih i članovi Predsjedništva Upravnog odbora, izneseni su različiti prijedlozi i razmijenjena mišljenja o tome što bi se i kako moglo učiniti da bi Prsten bio još prihvatljiviji mladima, kao i o tome kako mladi mogu pridonijeti boljoj budućnosti Prstena.

Mladi su izrazili zadovoljstvo zbog većeg broja novih članova u Forumu, potrebu njihova upoznavanja s drugim članovima Udruge putem Dana otvorenih vrata Udruge, aktiviranja portala Kluba poduzetnika zbog njihova mogućeg zapošljavanja. Iznesene su također ideje o daljnjoj potrebi organizacije predavanja s eminentnim predavačima u Udruzi te aktivnosti na boljoj suradnji foruma mladih podružnica Udruge, Osijek, Rijeka, Varaždin, te s mladima sestrinske udruge u BiH na čemu im je potporu dao i novoizabrani čelnik Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Svjetlan Stanić.

Okrugli stol treba održavati bar jedanput godišnje, ako je moguće i češće, kako bi se mogla ostvariti bolja suradnja sa svim klubovima u Udruzi jer se na taj način snaži Udruga i razvija zajedništvo. "Vi ste naša najveća motivacija, kad vidim vas – vidim i smisao Prstena," poručio je na kraju predsjednik Zubak članovima Foruma mladih i zahvalio svim sudionicima te najavio da će se svi prijedlozi razmotriti, predloživši ponovno okupljanje do kraja godine.

U Središnjem uredu Udruge Prsten u Zagrebu na poziv i u organizaciji Foruma mladih 6. travnja 2022. gostovao je dr. sc. Stipe Kljaić s Hrvatskog instituta za povijest, koji je govorio o povijesti Bosne i Hercegovine

O povijesti BiH s dr. sc. Stipom Kljaićem s Hrvatskog instituta za povijest

Tekst: Robert Čolić / Foto: Prsten

FORUM MLADIH

Pojasnio je ključne događaje i procese tog vremena te pomogao bolje razumjeti izazove s kojima se BiH danas suočava. Razgovaralo se o povijesti BiH od Berlinskog kongresa do razdoblja u SFRJ, uključujući i položaj Hrvata u tim burnim vremenima.

Uz brojne primjere iz doba kad je BiH bila pod Austro-Ugarskom i Kraljevinom Jugoslavijom te SFRJ, približio je kompleksnu i dinamičnu povijest međunarodnih odnosa unutar BiH, kao i položaj Hrvata u odnosu na druga dva naroda.

Razgovor je bio interaktivnog karaktera te su gostu upućena zanimljiva pitanja i iznesena različita promišljanja o prošlosti i budućnosti BiH.

Forum mladih i Udruga Prsten okupljaju stručnjake iz raznih područja koji mogu dati interdisciplinarni uvid u teme vezane za BiH i Hrvate u BiH te na taj način približiti građanima u Hrvatskoj izazove s kojim se suočavaju njihovi sunarodnjaci u BiH.

Stipe Kljaić, profesor povijesti i diplomirani povjesničar, doktorirao je na temu "Intelektualci i hrvatski nacionalizam", autor je monografije o djelovanju hrvatskih intelektualaca u prvoj polovini XX. stoljeća pod naslovom "Nikada više Jugoslavija – intelektualci i hrvatsko nacionalno pitanje (1929. - 1945.)", a ove godine objavio je "Povijest kontrarevolucije - hrvatska konzervativna misao od 1789. do 1989."

Na temu "Čija je BiH? Povijesni narativi o BiH" s dr. Kljaićem razgovarao je predstavnik Foruma mladih Ivan Marić, a sudjelovali su i brojni članovi Udruge te drugi zainteresirani za tu temu, nazočni u Središnjem uredu kao i preko *live-streama* na Facebook profilu Udruge.

Kljaićevo područje znanstvenog interesa jugoslavenska je faza hrvatske povijesti od 1918. do 1990., posebno teme iz intelektualne povijesti te povijesti ideologija i elita tog razdoblja.

Na temu "Čija je BiH? Povijesni narativi o BiH" s dr. Kljaićem razgovarao je predstavnik Foruma mladih Ivan Marić

VEČER BOSANSKIH PITA

Tradicionalna Večer bosanskih pita u organizaciji Prstenova Ogranka Sveta Nedelja održana je 2. lipnja 2022. u prostorijama svetonedeljske Turističke zajednice. Okupili su se brojni članovi i prijatelji Prstena, a večer pita polako prerasta u festival pita...

Predsjednik Ogranka Pavo Čorluka pozdravio je sve nazočne, zahvalio Turističkoj zajednici Svete Nedelje na domaćinstvu i gradonačelniku Dariju Zurovcu na suradnji te predsjedniku Udruge Pavi Zubaku na potpori događanja koja organiziraju u svetonedeljskom ogranku Prstena. Posebno je zahvalio svim vrijednim *prstenovkama* koje su pripremile razne vrste pita.

"Zašto Večer bosanskih pita? Jedan od ciljeva Udruge Prsten jest i očuvanje tradicije pa je ovo naš mali doprinos tome. To je naša tradicija koju smo donijeli iz različitih krajeva Bosne i Hercegovine i živimo je i danas," pojasnio je Čorluka. Okupljene je pozdravio i predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak, koji je također zahvalio svima koji na ovakav način sudjeluju u promociji Prstena i Bosne i Hercegovine, a posebno je pohvalio uvijek aktivan i angažiran Ogranak Sveta Nedelja. "Kad govorimo o pitama, one za sve nas imaju i jednu emotivnu dimenziju, bude naša sjećanja i posebne osjećaje jer su ih uvijek radile naše bake pa naše mame, naše supruge, a i naše nevjeste, no nitko mi još nije uspio objasniti je li pita jelo ili je kolač, ali svedjedno ih volim," kazao je Zubak, podsjetivši kako je nekad umijeće spravljanja pita bilo jamstvo zrelosti za sklapanje braka jer "cura koja zna ukuvat pitu može se udat'!"

Kako i priliči ležernom druženju i veselom ozračju, u šaljivom tonu svoje obraćanje započeo je i svetonedeljski gradonačelnik Dario Zurovec, koji je na temu je li pita kolač ili jelo rekao da je pita prije svega gušt.

"Meni je djed govorio da se ne mogu ženiti dok ne naučim cijepati drva i klepati kosu. Cijepati drva sam naučio, a umjesto kose i flakserica može proći," kazao je, zaključivši kako svako vrijeme nosi svoje.

Bilo je lijepo vidjeti zajedno sve generacije bosanskohercegovačkih Hrvata koji su svoje mjesto pod suncem našli diljem Lijepe Naše

”Ovo je lijepa i dobra tradicija, nemojte da izumre, običaje treba njegovati,” poručio je Zurovec, čestitajući *prstenovkama* i *prstenovcima* na svemu što čine u očuvanju tradicije i običaja krajeva iz kojih potječu, posebno Pavi Ćorluki ”koji je uvijek prisutan i dostupan”.

Ove se godine moglo kušati više od 50 vrsta pita i bureka različitih nadjeva iz raznih krajeva Bosne i Hercegovine – derventska krompiruša, posavska sirnica, ramska zeljanica, žepačka jajuša, livanjski šareni burek, a nudio se i sjeckani te obični burek iz raznih krajeva pa čak i iranska mesna pita.

Bilo je i zanimljivih naziva kao što su prazna pita, učkur pita, furdenjača, kupusnjača, žegaruša, svađuša i pomiruša te čuvena tikvenjača i više vrsta slatkih pita od jabuka i višanja, a svojim delicijama i narodnim nošnjama ove su se godine predstavili gosti iz Bihaća.

Uz degustaciju raznih pita i neizostavnu bosansku rakiju, serviranu na stolovima urešenim tradicionalnim bihaćkim peškirimama, mogla se razgledati i prigodna izložba radova Tetovaže na platnu nastalih na radionici Kluba žena s ciljem očuvanja tradicije tetoviranja mladih djevojaka u vrijeme osmanske vladavine na području BiH.

Ugođaj je upotpunio i nastup operne pjevačice Aleksandre Ćorluka, inspicijentice u Hrvatskom narodnom kazalištu, u pratnji profesora

Darka Mladića, koji su sevdalinkama uz zvuke harmonike ovom događaju dali dodanu vrijednost, a i svetonedeljsko nebo bilo nam je naklonjeno te večeri zbog koje je vrijedilo doći čak i iz Rijeke.

Bilo je lijepo vidjeti zajedno sve generacije bosanskohercegovačkih Hrvata koji su svoje mjesto pod suncem našli diljem Lijepe Naše, ponajprije u svetonedeljskom kraju nadomak Zagreba, ne zaboravljajući pritom svoje podrijetlo i svoje korijene koje njeguju i ovakvim događanjima, na kojima su zajedno djedovi i bake sa svojim unucima.

Nogometni susreti članova varaždinske podružnice redovito se održavaju svake subote već 14. godinu

PIKNIK NA HALIĆU VARAŽDINSKIH PRSTENOVACA

Tradicionalno okupljanje članova i prijatelja Podružnice Prstena u Varaždinu i ove je godine održano na Varaždin Bregu, a tim povodom 10. srpnja 2022. na izletištu u prirodi došli su brojni *prstenovci* iz tog kraja sa svojim obiteljima.

Srdačan susret svih okupljenih, među kojima je bilo nekoliko generacija – od najstarijih članova do najmlađih, pokazao je smisao ovakvih okupljanja, a sve ih je riječima dobrodošlice pozdravio predsjednik varaždinske podružnice Ilica Andrić.

Zahvalio je svima na odazivu i potpori kojom pridonose da se ta lijepa tradicija održava unatoč pandemiji te izrazio nadu da će se dogodine okupiti u još većem broju. Zahvalio je i svima koji

su pripremali hranu, a molitvu prije jela predvodio je Marko Paurević.

Nakon što su se počastili tradicionalnim odojkom i kuzrom, *prstenovci* su uz zvuke šargije zaigrali kolo, a poslije pjesme i plesa uslijedilo je odmjeravanje snaga na nogometnom terenu, na kojem je nakon kiše kao naručeno zasjalo sunce. Utakmicu su ostali pratili s klupa u hladu, a iako nije izostalo zdušno navijanje, konačni rezultat bio je najmanje važan.

Piknik na Haliću održan je po dvanaesti put, a to tradicionalno međugeneracijsko druženje jedan je od najboljih načina kako na mlade naraštaje prenijeti neke običaje i povezati ih s njihovim korijenima, ali i s drugim *prstenovcima*, pa su takva okupljanja puno više od uživanja u prekrasnoj prirodi i dobrom društvu.

Cjelovito rješenje za flotna vozila. Vama prepuštamo užitek vožnje!

Skrojite vozni park po **Vašoj mjeri**,
odaberite vozilo i usluge **prema želji**.

Caddy

mjesečni najam
od 373,84 EUR
2.816,72 kn

Golf

mjesečni najam
od 416,38 EUR
3.137,23 kn

Octavia

mjesečni najam
od 408,42 EUR
3.077,27 kn

A4

mjesečni najam
od 498,64 EUR
3.757,03 kn

*Iznos mjesečnog najma uključuje:

- Nabavu vozila
- Redovno održavanje i izvanredno održavanje
- Gume ljetne i zimske sa skladištenjem i zamjenom
- Obvezno osiguranje
- Puno Kasko osiguranje
- Registracija i tehnički pregled vozila
- Zakonom propisana obvezna oprema vozila i reflektirajući prsluk
- Protupožarni aparat
- Gumene podne prostirke sprijeda i straga
- Movens Asistencija – usluga 24 satne pomoći na cesti
- Porez na cestovna motorna vozila (PCMV)
- RTV pristojba (radio televizijska pretplata)
- Jamstvo potpune tehničke i funkcionalne ispravnosti vozila

Obratite nam se s povjerenjem na movens@autozubak.hr
ili pozivom na **0800 5432**.

*Iznosi mjesečnog najma (bez PDV-a) informativnog su karaktera te uslijed moguće promjene cijene vozila, podložni su promjenama.

Informativni iznos mjesečnog najma, preračunat u EUR prema fiksnom tečaju konverzije: 1 euro = 7,53450 kuna, odnosi se na izračun financiranja putem operativnog leasinga sa ostatkom vrijednosti bez učešća na period 60 mjeseci i predviđenih 100.000 kilometara sa uključenim navedenim uslugama, za cijelo vrijeme trajanja ugovora o leasingu.

Slike vozila su simbolične.

PODRUŽNICE I OGRANCI

NOVO VODSTVO PODRUŽNICE PRIMORSKO- GORANSKE ŽUPANIJE

Foto: Vedran Karuza / Novi list

Dosadašnji i novoizabrani predsjednik Zlatan Car i Krunoslav Kapetanović

Izveštajno-izborna skupština Podružnice Primorsko-goranske županije održana je 17. prosinca 2021. u Domu hrvatskih branitelja u Viškovu.

Za novog predsjednika Podružnice jednoglasno je izabran Krunoslav Kapetanović. Njegova zamjenica bit će Ana Babić, dok su dopredsjednici Goran Hauser i Emil Ćosić.

Izabrani su i novi članovi Izvršnog odbora koji čine dosadašnji predsjednik Zlatan Car, Marko Pandurević, Frano Mrnjavac, Goran Brašnić, Ilija Beljan, Josip Gayran, Anto Domić, Petar Petrinić, Ivo Matić, Hrvoje Šimić i Jozo Stanić, dok su novi članovi Nadzornog odbora Vladimira Vuletić, Vinko Tomas i Anto Pujić. Novoizabrani predsjednik Krunoslav Kapetanović zahvalio je svima na povjerenju te pozvao na sudjelovanje u radu i aktivnostima Udruge. Nada se dobroj i aktivnoj suradnji unutar Izvršnog odbora te svih članova Podružnice, uz pomoć Središnjice i bivših predsjednika Podružnice, koji svojim iskustvom mogu pomoći u radu Podružnice.

Istaknuo je doprinos Hrvata iz BiH u razvoju Hrvatske i Primorsko-goranske županije u gospodarskom, znanstvenom, kulturnom i demografskom pogledu te posebno istaknuo humanitarni rad Udruge uz kontinuirano pomaganje potrebitima. Ističući kako Hrvati iz BiH daju neprocjenjiv doprinos razvoju sredine u kojoj žive, poručio je kako će Podružnica nastaviti svoje humanitarno djelovanje te pozvao sve da daju svoj doprinos kako bi zajedničkim snagama pridonijeli radu Podružnice PGŽ, -a a time i Udruge Prsten kao velike obitelji Hrvata iz BiH.

Za predsjednika novoutemeljenog Ogranka jednoglasno je izabran Ivan Marčeta, za njegova zamjenika Ivan Bulaja, a izabrano je i devet članova Izvršnog odbora

OSNOVAN OGRANAK NOVI ZAGREB UDRUGE PRSTEN

Udruga Hrvata BiH Prsten bogatija je za još jedan ogranak – Novi Zagreb, a Osnivačka skupština održana je 14. rujna 2022. u Svetoj Klari.

Tim povodom u prostorijama Mjesnog odbora Sveta Klara okupili su se brojni Hrvati iz BiH koji žive na području Novog Zagreba i Svete Klare, a među nazočnima bili su i saborski zastupnik iz XI. izborne jedinice Radoje Vidović, kandidat za potpredsjednika Republike Srpske iz reda hrvatskog naroda Davor Pranjić, pukovnici Hrvatske vojske Jerko Filipović i Vladimir Jadela, predsjednik Podružnice Varaždinske županije Ivica Andrić i predsjednik Ogranka Sveta Nedelja Pavo Čorluka te brojni drugi članovi Prstena.

Skupštinu je otvorila dopredsjednica Udruge Gordana Jelavić zaželjevši Ogranku uspješan rad, a vodio ju je Ivan Kapetanović.

U ime predsjednika Prstena Pave Zubaka obratio se upravitelj Zaklade Prsten Ivo Grgić. Podsjetio je koje su ključne vrijednosti koje nas sve povezuju u Prstenu te je također zaželio uspjeh u radu i vođenju Ogranka.

Za predsjednika novoutemeljenog Ogranka jednoglasno je izabran Ivan Marčeta, za njegova zamjenika Ivan Bulađa, a izabrano je i devet članova Izvršnog odbora.

Na kraju je, kako je i uobičajeno u Prstenu, uslijedilo druženje okupljenih uz prigodan domjenak, a za dobru atmosferu pobrinuli su se Veseli Posavljaci iz Bijelog Brda.

Marko Tolja

HUMANITARNI KONCERT

PRSTEN ZA BUDUĆNOST

U prepunoj dvorani Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca u Rijeci održan je Humanitarni koncert Prsten za budućnost, a cijeli događaj ukratko bi se mogao opisati u samo tri riječi – večer za pamćenje

VEČER ZA

Tradicionalni koncert kojim se prikupljaju sredstva za stipendije koje studentima iz Bosne i Hercegovine dodjeljuje Zaklada Prsten, održan je 10. svibnja 2022. u organizaciji Podružnice Primorsko-goranske županije, pod pokroviteljstvom Vlade RH i Primorsko-goranske županije i u suorganizaciji s Gradom Rijekom te Hrvatskim narodnim kazalištem.

Koncert je vodio poznati televizijski voditelj Mirko Fodor, a prigodnim govorima obratili su se predsjednik Podružnice Prsten Primorsko-goranske županije Krunoslav Kapetanović, predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten Pavao Zubak, upravitelj Zaklade Ivo Grgić, predsjednik Upravnog odbora Zaklade Mar-

ko Pipunić, župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina, zamjenik gradonačelnika Rijeke Goran Palčevski te ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković.

Pozdravljajući nazočne u ime predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, njegov izaslanik ministar Butković istaknuo je kako kao osvjedočeni prijatelj Prstena premijer Plenković podupire rad Udruge pa i ovaj Humanitarni koncert, koji ima plemenitu svrhu. "Pokazali ste ono najbolje u nama, a to je kako pomagati drugima, što kao dobri ljudi i uspješni poduzetnici ustrajno činite, ne zaboravljajući pritom svoje podrijetlo ni krajeve iz kojih ste potekli," kazao je Butković te najavio daljnju potporu Vlade radu i djelovanju Prstena.

Pohvalu Prstenu iskazao je i primorsko-goranski župan Zlatko Komadina, koji je istaknuo multikulturalnost i otvorenost Primorsko-goranske županije u kojoj su svi dobrodošli, a mnogi iz Bosne i Hercegovine ondje su se trajno nastanili, zbog čega Udruga Prsten ima svoju podružnicu i u toj županiji. U ime gradonačelnika Grada Rijeke obratio se nje-

TEKST

Marija Trogrlić

FOTO

Novi list / V. Karuza
i M. Levak
N. Kurti
M. Trogrlić

Neno Belan & Fiumensí

Prsten
ZAKLADA

PAMĆENJE

gov zamjenik Goran Palčevski koji se posebno osvrnuo na važnost stipendiranja studenata i ulaganja u znanje, o čemu Rijeka kao sveučilišni grad posebno vodi brigu te je stoga njihova potpora takvim hvalevrijednim inicijativama i aktivnostima neupitna.

“Ponosimo se potencijalom koji smo postigli kroz stipendiranje djece iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine i zahvaljujemo stipendistima koji su nam dopustili da budemo dio njihove karijere i što su nam dopustili da ih podržimo, dajući Zakladi kroz ovaj čin dodatan smisao, a to nas generalno sve skupa čini boljim ljudima,“ poručio je predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten Pavo Zubak, a o djelovanju Zaklade Prsten govorili su upravitelj Zaklade Ivo Grgić i predsjednik Upravnog odbora Zaklade Marko Pipunić, zahvalivši svima koji podupiru njezin rad i stipendiranje studenata iz i u BiH.

“Ovo što činimo večeras činimo za mlade ljude. Otvaramo im vrata, pomažemo im da se snađu, a danas više nego ikad u ova turbulentna vremena važno je svijet učiniti ljepšim, a onima koji dolaze pokazati da će nam biti drago budu li mudriji i bolji od nas,“ kazao je Kapetanović te zahvalio pokroviteljima i suorganizatorima, kao i svima koji su kupnjom ulaznice i dolaskom na koncert dali potporu Zakladi.

Koncert je s pjesmama *Vjetar se vezati ne može* i *Ima nešto od srca do srca* otvorio legendarni Dražen Žerić Žera, a u malo drukčijem tonu nastavio je svima poznati Mario Lipovšek Battiffaca s pjesmom *Del tebe*.

Zatim su Neno Belan & Fiumensí izveli *Rijeku snova*, *Sunčan dan* i *Ocean*

Željko Bebek i Dražen Žerić Žera

HUMANITARNI KONCERT

snaga zajedništva

“Ponosimo se potencijalom koji smo postigli kroz stipendiranje djece iz Hrvatske i BiH” poručio je predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak

Ministar Butković istaknuo je kako kao osvjedočeni prijatelj Prstena premijer Plenković podupire rad Udruge pa i ovaj Humanitarni koncert

Ljubavi, a Željko Bebek probudio je nostalgiju izvedbom *Oprosti mi što te volim*, *Tako ti je mala moja kad ljubi Bosanac* i *Kupit ću nam sat*.

Glazbenik Marko Tolja otpjevao je pjesme *Putujem* i *Tišina*, a Ivan Jelić oduševio je s tri obrade: *Što te nema* Jadranke

Stojaković, *Sanjam* od Indexa i *Ali pamtim još* Hanke Paldum. Za kraj koncerta Martina Majerle izvela je *Na Trsatu*, a glumac Goran Grgić izrecitirao je stihove prstenovca Marka Pandurevića *Ja vjerujem*.

U svrhu prikupljanja sredstava za Zakladu Prsten, Udruga je do sada organizirala devet humanitarnih koncerata, i to pod nazivom Prsten za budućnost 2007. i 2008. godine u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu te 2010. i 2018. godine u Slavonskom Brodu i 2019. u Osijeku. Održani su i humanitarni koncerti pod nazivom Ja ljubim 2014., 2015., 2016. i 2017. godine u Muzeju Mimara.

Mario Lipovšek Battifiaca

Ivan Jelić

Martina Majerle

Pohvalu Prstenu iskazao je i župan Zlatko Komadina, koji je istaknuo multikulturalnost i otvorenost PGŽ-a

Zamjenik gradonačelnika Goran Palčevski posebno se osvrnuo na važnost stipendiranja studenata i ulaganja u znanje

Predsjednik Podružnice PGŽ-a Kruno Kapetanović zahvalio je pokroviteljima i suorganizatorima i svima koji su dali potporu Zakladi

O djelovanju Zaklade Prsten govorili su upravitelj Zaklade Ivo Grgić i predsjednik Upravnog odbora Zaklade Marko Pipunić, zahvalivši svima koji podupiru njezin rad i stipendiranje studenata iz i u BiH

“Pokazali ste ono najbolje u nama, a to je kako pomagati drugima, što kao dobri ljudi i uspješni poduzetnici ustrajno činite, ne zaboravljajući pritom svoje podrijetlo ni krajeve iz kojih ste potekli,” kazao je ministar Oleg Butković te najavio daljnju potporu Vlade radu i djelovanju Prstena.

Članovi i prijatelji Udruge Prsten u velikom su se broju odazvali pozivu na humanitarni koncert Prsten za budućnost

KLUB STIPENDISTA

U PRSTENU I KLUB STIPENDISTA

Tekst i foto: Marija Trogrić

Klub stipendista Zaklade Prsten utemeljen je 25. travnja 2022., a na Utemeljiteljskoj skupštini sudjelovalo je 27 članova, uživo i online, te vodstvo Udruge. Za predsjednicu Kluba izabrana je Ivana Marelja, a za njezina zamjenika Tonči Visković

snaga zajedništva

Potporu Klubu dali su i predsjednik Udruge Pavo Zubak, dopredsjednik i predsjednik Kluba poduzetnika Draženko Mamić, upravitelj Zaklade Ivo Grgić, predsjednica Kluba žena Ivana Milas, predsjednik Foruma mladih Robert Čolić te članovi Predsjedništva Upravnog odbora Vjekoslav Bratić i Anita Filipović.

Novoizabrana predsjednica zahvalila je svima koji su joj ukazali povjerenje i pružili potporu Klubu te pozvala sve da pomognu izgraditi Klub stipendista na izvorišnim vrijednostima Prstena, a to su zajedništvo, povezivanje i pomaganje.

“Samo zajedničkim snagama i radom možemo činiti više i tako ovaj Klub učiniti prepoznatljivim dijelom Udruge i Zaklade Prsten, na ponos svih članova,” poručila je Marelja. Istaknula je kako iza ovog, kao i većine kvalitetnih i važnih projekata, stoje marljivi i radišni ljudi koji su omogućili i bivšim stipendistima da danas budu tu gdje jesu te pozvala sve na daljnju potporu i suradnju “jer samo zajedničkim snagama možemo činiti više”.

Članovi Kluba stipendista održali su prije utemeljenja sastanak upoznavanja, a u među njima su liječnici, odvjetnici, docenti, magistri agronomije, ekonomije, geodezije, građevine, IT stručnjaci i drugi uspješni mladi ljudi. U suradnji sa Zakladom i drugim tijelima Udruge, planiraju realizirati projekt mentorstva novim stipendistima, osigurati barem jednu stipendiju godišnje i još mnogo toga.

“Pred nama je vrijeme koje ćemo zajedničkim radom iskoristiti najbolje što možemo te krenuti u realizaciju projekata koji imaju za cilj umrežavanje bivših i sadašnjih stipendista s ostalim članovima Prstena kako bismo kroz zajedničko djelovanje služili na čast i ponos Udruge i Zaklade Prsten,” zaključila je predsjednica Kluba Ivana Marelja.

Nazočni predstavnici Udruge na čelu s predsjednikom Zubakom čestitali su novoizabranom vodstvu Kluba stipendista Zaklade Prsten i zaželjeli uspješan rad, izrazivši spremnost i nadalje ih podupirati i poticati kako bi ostvarili sve zacrtane ciljeve i planove, u korist sadašnjih i budućih stipendista, kao i Prstena koji nas sve okuplja.

KLUB STIPENDISTA

Zanimljivo predavanje ili, točnije, savjetovanje o mogućnosti stažiranja i zapošljavanja u europskim institucijama održano je 1. rujna 2022. u Središnjem uredu Udruge Prsten, a moglo se pratiti i online

IZ PRVE RUKE O MOGUĆNOSTI STAŽIRANJA I ZAPOŠLJAVANJA U EUROPSKIM INSTITUCIJAMA

Predavanje je održano u organizaciji Kluba stipendista, a o svojim iskustvima do radnog mjesta u Europskoj komisiji govorila je članica Kluba Jelena Ukas. Na početku je sve pozdravila predsjednica Kluba stipendista Ivana Marelja i predstavila Jelenu, koja je osnovnu i srednju školu završila u Vitezu, a potom studij novinarstva i odnosa s

TEKST
Marija Trogrlić

FOTO
Prsten

javnošću na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Na zadnjoj godini studija dobila je mogućnost stažiranja u europskoj instituciji, a ubrzo nakon toga i posao te već više godina s obitelji živi i radi u Bruxellesu.

Ponosna stipendistica Zaklade Prsten, kako sama kaže, ispričala je svoj put od školovanja u Bosni i Hercegovini, preko studija u Hrvatskoj i boravka u inozemstvu putem studentske razmjene Erasmus pa sve do stažiranja u europskoj instituciji i rada u Europskoj komisiji.

snaga zajedništva

Kad je Hrvatska postala članica Europske unije, 2013. godine, ni sama nije bila svjesna tog značenja, no ubrzo je saznala za mogućnosti stažiranja u europskim institucijama na određeno vrijeme i uz plaćanje, što je bilo dovoljno zanimljivo za prijavu.

"Sredstva koja se dobiju za to vrijeme (od mjesec dana do pet-šest mjeseci) dovoljna su za stanarinu i prehranu te za putovanja vikendom koja svakako preporučujem. Iako se dosta radi, nakon radnog vremena, koje je standardno, uobičajena su druženja stažista iz različitih zemalja, što je ujedno prilika za sklapanje novih poznanstava i prijateljstava," kaže Jelena.

Najvažniji kriteriji za prijavu su državljanstvo, obrazovanje, poznavanje stranih jezika (svakako uz pisani dokaz o završenom tečaju ili boravku u inozemstvu, s tim da drugi jezik treba biti engleski, njemački ili francuski) te radno iskustvo, koje može biti i volontersko, stažiranje ili pak pisanje projekata za udruge, poželjno u struci, a dobrodošlo je i iskustvo boravka odnosno rada u inozemstvu kao pokazatelj snalaženja u međunarodnom okruženju.

Prilikom slanja prijave potrebno je priložiti i motivacijsko pismo u kojem se pojašnjava zašto želite stažirati odnosno raditi u europskim institucijama, kao i upravu u kojoj se želi raditi. Napomenula je kako se kandidati iz Hrvatske uglavnom prijavljuju na poslove vezane uz proširenje EU-a te je onda i konkurencija veća jer se međusobno natječu kandidati iz iste zemlje članice, pa je savjetovala da se razmotre i druge mogućnosti gdje je konkurencija manja, a šanse za prolaz veće.

Dakako, stažisti imaju mentore pa je i njihova odgovornost manja u odnosu na zaposlenike, koji su uglavnom na određeno vrijeme. Govorila je i o radu s našim zastupnicima u EU-ovu parlamentu te napomenula da je pozicija asistenta također zahtjevna jer se radi sve što treba zastupniku/ci, a na njima je politička odgovornost.

Život u Bruxellesu ima i onu drugu stranu, a to je lošija kvaliteta života u pogledu provođenja slobodnog vremena u odnosu na našu zemlju, a kao majka četveromjesečne djevojčice napomenula je kako nisu baš skloni dužim roditeljskim dopustima. Uobičajena je praksa da djeca kreću u vrtić s mjesec dana, ili do trećeg ili petog mjeseca. Ako majka ne radi, ili je uzela neplaćeni dopust, dijete može krenuti u vrtić i s godinu dana. No, mnogi koji se vrate u Hrvatsku nerijetko ponovno odlaze na rad u europske institucije jer su primanja ipak znatno veća. Bilo je to više savjetovanje "iz prve ruke" te je pozvala sve koji su pratili predavanje da se uključe s pitanjima i komentarima, a zainteresirani su doista mogli saznati sve detalje o stažiranju i zapošljavanju u europskim institucijama.

Predavanje je održano u organizaciji Kluba stipendista, a o svojim iskustvima do radnog mjesta u Europskoj komisiji govorila je članica Kluba Jelena Ukas

NOVE STIPENDIJE STUDENTIMA IZ BIH I RH

U 15 godina postojanja Zaklada Prsten dodijelila je 316 stipendija za 142 studenta i učenika u BiH i iz BiH, za što su članovi i prijatelji Udruge Prsten osigurali sredstva, a broj stipendista i iznos stipendije s godinama se povećavao

Piše:
Marija Trogrlić

Na Večeri članova i prijatelja Udruge i Zaklade Prsten uručeni su ugovori stipendistima Zaklade, njih 21 primat će mjesečnu stipendiju tijekom akademske 2022./2023. godine. Jedanaest stipendija osigurala je Zaklada Prsten iz svojih sredstava, a deset su putem Zaklade osigurala pravne članice Udruge Prsten i druge tvrtke prijatelji Udruge. Stipendije su dodijeljene temeljem natječaja koji je raspisao Upravni odbor Zaklade, i to 12 studentima

Među pravnim osobama koje su osigurale dodatnih deset stipendija su: AMB gradnja d. o. o., Braovac i partneri d. o. o., Simplex d. o. o., Prometnice Zagreb d. o. o., Odvjetničko društvo Miličević i Šupuković, Skilled Labor d. o. o., Slatinska banka d. d., TraffiCon d. o. o., Ustanova za zdravstvenu njegu Čorluka i Shepherd Analytix d. o. o.

MEĐU ZAKLADNICIMA I BIVŠI STIPENDIST ZAKLADE PRSTEN

Jedan od ciljeva Udruge Hrvata BiH Prsten jest poticanje obrazovanja mladih pa je 2007. godine Udruga odlučila osnovati Zakladu Prsten sa svrhom stipendiranja učenika i studenata Hrvata u BiH i Hrvata podrijetlom iz BiH koji žive u RH.

U 15 godina postojanja Zaklada Prsten dodijelila je 316 stipendija za 142 studenata i učenika, za što su članovi i prijatelji Udruge Prsten osigurali sredstva, a broj stipendista i iznos stipendije s godinama se povećavao te je i nadalje svaka donacija dobrodošla.

Zahvaljujemo svima koji su pomagali i pomažu da se ova hvalevrijedna aktivnost Udruge Prsten nastavi i ubuduće te pozivamo sve članove i potencijalne donatore da postanu zakladnici Zaklade Prsten jer ulaganje u obrazovanje naših mladih najbolja je investicija, a da su toga svjesni i sami stipendisti pokazuje činjenica da je ove godine jednu godišnju stipendiju financirao jedan od bivših stipendista Zaklade Prsten.

u Bosni i Hercegovini i 9 studentima iz BiH koji studiraju u Hrvatskoj, a ugovore su uz stipendiste potpisali upravitelj Zaklade Ivo Grgić i predsjednik Upravnog odbora Marko Pipunić, koji im je s predsjednikom Udruge Pavom Zubakom i uručio ugovore o stipendiranju. Među stipendistima koji će u ovoj akademskoj godini primati stipendije Zaklade Prsten su: Tomislav Barbarić i Mario Gazibarić iz Nove Bile, Lucija Barišić iz Velike Gorice, Petar Herceg i Ivan Mucić iz Ljubuškog, Ivana Jezidžić i Lucija Križan iz Livna, Karla Lovrinović iz Travnika, Nikolina Mostarac iz Žepča, Leona Lučić iz Lepenice, Ana Puljić i Maja Radman iz Viteza, Matea Oršolić iz Orašja, Matea Penavić iz Širokog Brijega, Nika Šimić i Lana Šteko iz Kiseljaka, Blaž Stipić iz Novog Travnika, Mario Sandro Tunjić iz Banja Luke, Pero Bosnić iz Odžaka, Andrija Brajko iz Svetog Ivana Zeline i Ivan Kobaš iz Tolise.

Predsjednik Upravnog odbora Zaklade Prsten Marko Pipunić sa stipendistima

TOMISLAV BARBARIĆ iz Nove Bile, student 2. godine diplomskog studija elektrotehnike na Sveučilištu u Osijeku, smjer industrijska elektroenergetika:

Fakultet mi odlično ide i nadam se daljnjem rješavanju svojih fakultetskih obveza u ovom ritmu. Od srca želim zahvaliti Zakladi na pruženoj prilici, potpori i pomaganju u vidu stipendije koja mi je dodijeljena ove godine. Nadam se da ću opravdati očekivanja svih ljudi koji stoje iza Zaklade, koji su mi omogućili i pružili financijsku fleksibilnost u ovim studentskim danima. Stipendija nas dodatno motivira te pokazuje da se trud, rad i zalaganje uvijek isplate i pošteno vrednuju.

LUCIJA BARIŠIĆ iz Velike Gorice, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu:

Stipendija Zaklade Prsten nije samo velika financijska pomoć, ona je ujedno znak da netko ulaže u vas jer vjeruje u vas i vaš uspjeh. Velika je to motivacija svakom mladom čovjeku koji se nalazi na samom početku karijernog puta – fakultetu, ali i pokazatelj da se rad i trud prepoznaju. Iznimna mi je čast biti stipendistica Zaklade Prsten koja stipendiranjem studenata pokazuje da vjeruje u mlade ljude, podupire ih na njihovu akademskom, ali i životnom putu te financijski olakšava život tijekom studija. No, osim financijske potpore, Prsten kroz svoje djelovanje mladima pruža priliku da svojim znanjem i sposobnostima pridonesu cijeloj zajednici, ali i da upoznaju sebe, razviju svoje talente, usvoje nova znanja i, posljedično, da uz Prsten stasaju u cjelovite osobe.

PEJO BOSNIĆ iz Odžaka, student 1. godine diplomskog studija na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku:

Uz studiranje, predsjednik sam Foruma mladih osječke podružnice te predsjednik udruge Financijski impuls, a aktivno sudjelujem u Studentskom zboru našeg fakulteta i Studentskom zboru Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, kao i mnogim drugim udrugama/inicijativama civilnog društva. Dodijeljena stipendija za mene je određena vrsta nagrade za sve do sada postignuto u studentskim danima, ali i motiv i obveza da kao i do sada nesmetano, zajedno s drugim motiviranim ljudima, nastavim redovito ispunjavati svoje fakultetske obveze i razvijati volonterizam.

ANDRIJA BRAJKO iz Livna, student 4. godine Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu:

Stipendist sam Udruge Prsten drugu godinu zaredom, što mi daje za pravo da budem ponosan na proteklu akademsku godinu, ali prije svega zahvalan Udruzi za prepoznavanje uložnog truda. Biti stipendist Udruge Prsten iznimna je čast, a dodijeljena stipendija velika motivacija za daljnji rad. Osim financijske pomoći koju Udruga pruža studentima, djelovanjem kroz svoja tijela, Udruga nudi priliku za stjecanje novih znanja i vještina.

Preko radionica, predavanja i drugih aktivnosti moguće je iz prve ruke doći do vrijednih informacija, sudjelovati u organizaciji i na taj način odražavati ciljeve i vrijednosti Udruge, pritom surađujući i družeći se sa sjajnim ljudima.

snaga zajedništva

MARIO GAZIBARIĆ iz Nove Bile, student 5. godine studija laboratorijske tehnologije na Fakultetu zdravstvenih studija Univerzитета u Sarajevu:

Zahvalan sam Udruzi Prsten što me je i ove godine odabrala za svojeg stipendista. Ova stipendija puno znači nama studentima, i našim roditeljima. Pruža nam šansu da i dalje budemo vrijedni studenti, kao i motivaciju za što bolje rezultate na započetom putu. Osim financijske sigurnosti, nudi nam mogućnost upoznavanja novih studenata i iskustava. Radujem se suradnji i novim susretima. Hvala Udruzi velikog srca.

PETAR HERCEG iz Ljubuškog, student 3. godine Fakulteta strojarstva, računarstva i elektrotehnike Sveučilišta u Mostaru:

Iznimno sam zahvalan za dodijeljenju stipendiju Udruge Prsten, počašćen sam što sam prošao kriterije za stipendije. Uručena stipendija uvelike će mi olakšati daljnji studentski život s obzirom na cijene akademske godine i svakodnevni život. Drago mi je vidjeti da se svaki uloženi trud uvijek isplati i da postoje udruge kao Prsten koje će to prepoznati, što će mi dati još veći poticaj u nastavku visokoškolskog obrazovanja.

IVANA JEZIDŽIĆ iz Bugojna, studentica 3. godine Farmaceutskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

Već drugu godinu Zaklada Prsten pomaže u mojem fakultetskom obrazovanju. Uz financijsku pomoć, koja iznimno olakšava moje studiranje, zahvalna sam cijeloj Udruzi na trudu, brizi, strpljenju i potpori koju nesebično daje.

IVAN Kobaš iz Tolise, student 2. godine Građevinskog i arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku:

Iznimna mi je čast biti jedan od stipendista Zaklade Prsten. Bit će mi to dodatna motivacija za postizanje što boljih akademskih rezultata. Zahvaljujem Udruzi Prsten što su u mnoštvu studenata prepoznali moj trud i rad te se nadam da ću kroz različite aktivnosti opravdati ukazano povjerenje.

LUCIJA KRIŽAN iz Livna, studentica 5. godine Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu:

Iznimno sam zahvalna što sam već drugu godinu stipendistica Zaklade Prsten. Stipendija mi puno olakšava studentski život te motivira za što bolji uspjeh na fakultetu. Trudit ću se i ove godine opravdati iskazano povjerenje te koliko mi studentske obveze dopuste pridonijeti radu Udruge na bilo koji način.

KARLA LOVRINOVIĆ iz Travnika, studentica 5. godine studija DENTALNE medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru:

Velika mi je čast što sam ove godine stipendistica Udruge Prsten. Udruge koja štiti interese hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, kojem i sama pripadam i za čije interese ću se sutra i ja boriti. Osim što će mi stipendija financijski olakšati školovanje, bit će velika motivacija za daljnje napredovanje i učenje jer je dokaz da se trud i rad isplati. Veselim se svim novim događajima i ljudima koje ću imati priliku upoznati kroz Zakladu.

Prsten
ZAKLADA

LEONA LUCIĆ iz Lepenice (Kiseljak), studentica 2. godine Pedagoškog fakulteta Univerziteta u Sarajevu:

Stipendija koju ću primati bit će mi od velike financijske pomoći tijekom studija i vrlo sam zahvalna na tome. Osim toga, vjerujem da ću uz Udrugu Prsten steći jako lijepa iskustva, nova prijateljstva i mnoge uspomene. Ponosna sam biti dio ovog tima.

NIKOLINA MOSTARAC iz Žepča, studentica 3. godine Fakulteta zdravstvenih studija u Sarajevu:

Jako sam sretna što već drugu godinu zaredom pišem ovu poruku zahvale na dodijeljenoj stipendiji. Udruga Prsten uvelike mi je uljepšala studentski život jer mi pruža veliku financijsku potporu. Budući da sam stipendiju primala i prošle godine, bila mi je velika motivacija za što boljim uspjehom kako bi me Udruga nastavila stipendirati. Velika hvala svim članovima Prstena, nadam se da ću i ovu stipendiju opravdati.

IVAN MUCIĆ iz Ljubuškog, student 2. godine diplomskog studija Agronomskog i prehrambeno-tehnološkog fakulteta Sveučilišta u Mostaru:

Iznimno mi je zadovoljstvo i čast biti po drugi put stipendist Zaklade Prsten. Sretan sam znajući da postoji Zaklada poput ove koja, vodeći se moralnim i humanim obvezama pomaganja studentima, ulaže u obrazovanje onih studenata kojima je stalo do znanosti. Stoga, vašu stipendiju ponajprije vidim kao nagradu za svoje zalaganje na fakultetu i kao odličan pokazatelj činjenice da ipak postoje ljudi koji žele poticati isključivo one studente koji su to zaslužili svojim učenjem i studente koji se ističu na svojim studijama.

Stipendija će mi uvelike pomoći za nastavak studiranja i motivaciju da budem još bolji student. Zahvalan sam Zakladi Prsten što brine za mlade Hrvate u Bosni i Hercegovini. Nadam se da ću u budućnosti i ja moći na neki način pomoći u radu Zaklade te vam želim još mnogo godina uspješnog rada i zalaganja za mlade.

MATEA ORŠOLIĆ iz Orašja, studentica 3. godine Akademije umjetnosti, smjer violina, na Univerzitetu u Banja Luci:

Iznimno sam zahvalna i ponosna što sam i ove godine stipendist Udruge Prsten. Ova stipendija mi jako puno znači te pruža dodatnu motivaciju i želju da budem što uspješnija. Osim financijske, jako puno mi znači i moralna potpora koju nam Udruga Prsten pruža. Zadovoljstvo mi je biti dio ovog projekta. Još jednom velika hvala Udruzi Prsten koja nam omogućava bezbrižne i lijepe studentske dane.

MATEA PENAVIĆ iz Širokog Brijega, studentica 4. godine Farmaceutskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru:

Zahvaljujem Zakladi Prsten na dodijeljenoj stipendiji i na ukazanom povjerenju već drugu godinu. Osim financijske pomoći, zahvalna sam i na poznanstvima koje sam stekla u Prstenu. Također, želim da znate da ste mi omogućili malo bezbrižnije studiranje te da se mogu bolje posvetiti radu i učenju. Pomogli ste još jednoj mladoj osobi u stjecanju znanja i vještina potrebnih za tržište rada, a prije svega iz vašeg primjera učim o važnosti pomaganja drugima. Želim vam uspjeh i blagoslov u daljnjem radu i nesebičnom pomaganju.

snaga zajedništva

ANA PULJIĆ iz Viteza, studentica 2. godine diplomskog studija na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku, smjer Logistički menadžment:

Aktivna sam i u izvannastavnim aktivnostima, poput Studentskog zbora u kojem sam studentska pravobraniteljica te udruge koja djeluje pri Ekonomskom fakultetu Financijski impuls u kojoj sam zamjenica predsjednika, kao i različitim drugim segmentima civilnog društva. Drago mi je što kao osoba koja dolazi iz BiH iniciram projekte u RH, dokazujući koliko mi, mlade i proaktivne osobe iz BiH, možemo postići i imamo volje i energije za velike stvari, pri čemu je i ova stipendija velik poticaj za daljnji angažman.

MAJA RADMAN iz Viteza, studentica 4. godine Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru:

Iznimna mi je čast biti stipendistica Udruge Prsten, jer ova stipendija za mene znači puno. Drago mi je da kao Hrvatica iz Bosne i Hercegovine nisam zaboravljena. Nadam se da ću opravdati povjerenje koje mi je ukazala Udruga te da ću kroz svoj karijerni put imati priliku Udruzi vratiti i više. Sretna sam što sam dio mladih i obrazovanih ljudi, koji su spremni pomagati drugima. Budući da se nalazim na kraju fakultetskog obrazovanja, smatrat ću da je ova stipendija bila nagrada za sve uspjehe koje sam imala do sada.

BLAŽ STIPIĆ iz Novog Travnika, student 4. godine računarstva na Fakultetu strojarstva, računarstva i elektrotehnike Sveučilišta u Mostaru:

Već treću godinu stipendist sam Zaklade Prsten. Uz vašu stipendiju, koja iznimno olakšava moje troškove studiranja, bitnu ulogu ima i potpora koju cijela Udruga pruža, kao i mogućnost stvaranja poznanstava koje sam stekao kroz ovo vrijeme.

NIKA ŠIMIĆ iz Kiseljaka, studentica 2. godine Sveučilišnom odjelu za forenzičke znanosti Sveučilišta u Splitu:

Želim iskreno zahvaliti Udruzi Prsten što su baš mene izabrali za ovogodišnju stipendisticu. Hvala vam što ste jednim dijelom utjecali na ostvarenje mojih ciljeva. Ova stipendija meni i mojoj obitelji jako puno znači i nadam se da ću je i opravdati. Sretna sam što sam od sada i članica Udruge i veselim se budućim projektima zajedno sa svima vama.

LANA ŠTEKO iz Kiseljaka, studentica 2. godine Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu:

Iznimna mi je čast biti jedna od stipendistica Zaklade Prsten u akademskoj 2022./2023. godini. Kao i svima u ovim kriznim vremenima, bilo kakav dodatni izvor novčanih sredstava svakako je od velike pomoći, a osobito nama – studentima. No, važnije od same financijske pomoći jest druženje i upoznavanje novih ljudi iz različitih struka, humanitarni rad i društveno djelovanje te stjecanje novih znanja i iskustava. Veselim se svemu što ću kroz Zakladu naučiti i proživjeti.

MARIO SANDRO TUNJIĆ iz Jajca, student 3. godine Medicinskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, smjer Dentalna medicina:

Zahvaljujem Zakladi Prsten za nesebičan doprinos studentima koji studiraju u Republici Hrvatskoj i izvan nje. Naravno da mi je iznimna čast biti stipendist Zaklade, a stipendija će mi uvelike olakšati školovanje koje je doista skupo. Zahvalan sam što mi je Zaklada Prsten ukazala povjerenje te time u meni raste još veća želja za daljnjim uspjehom. Ovim putem želim sreću u akademskoj karijeri svojim kolegama stipendistima koji dijele ovaj sretan trenutak sa mnom.

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

PRSTEN

MOST KOJI POVEZUJE HRVATE IZ BIH TE SPAJA RH I BIH

Među 400 gostiju bili su visoki državni dužnosnici, uzvanici iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a u svojim su obraćanjima istaknuli ulogu i važnost Prstena u borbi za ravnopravnost Hrvata u BiH te povezivanju Hrvata s obje strane granice

TEKST
Marija Trogrlić

FOTO
Prsten

Večer članova i prijatelja Udruge Hrvata BiH Prsten te Zaklade Prsten održana je 3. prosinca 2022., a u zagrebačkom hotelu Sheraton okupilo se oko 400 gostiju i uzvanika, među kojima predstavnici Hrvatskog sabora i Vlade RH te Hrvatskog narodnog sabora u BiH, kao i brojni članovi i prijatelji Prstena u RH i BiH koji su se, nakon dvije pandemijske godine, po 15. put okupili na ovoj tradicionalnoj godišnjoj večeri Prstena. Tom prigodom uručeni su ugovori novim stipendistima Zaklade, uz povećan iznos stipendija i s godinama broj stipendista.

15. VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN

snaga zajedništva

SNAGOM ZAJEDNIŠTVA ZA BOLJU BUDUĆNOST

Svečana večer kojom Udruga Prsten obilježava 17 godina uspješnog djelovanja, tijekom kojih je postigla zapažene rezultate na okupljanju i međusobnom povezivanju te pomaganju Hrvata BiH, održana je pod visokim pokroviteljstvom Vlade RH i supokroviteljstvom HNS-a BiH.

Tradicionalnoj predbožićnoj večeri nazočili su izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora, saborska zastupnica Zdravka Bušić, izaslanik predsjednika Vlade RH, potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, predsjednik Hrvatskog narodnog sabora BiH Dragan Čović, ministar financija Marko Primorac, predsjednik Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata u BiH Svetlan Stanić te drugi uzvanici i predstavnici političkog i javnog života iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. U ime domaćina članove i prijatelje Udruge Prsten pozdravio je predsjednik Udruge Pavo Zubak, zahvalivši svima na odazivu i potpori koju pružaju Prstenu. Podsjetio je na najvažnija postignuća u protekloj godini, istaknuvši uspješan Humanitarni koncert u Rijeci za Zakladu Prsten i Prstenov poslovni forum u Zagrebu, na kojem su sudjelovali ministri u Vladi RH na čelu s predsjednikom Andrejem Plenkovićem, a posebno se osvrnuo na angažman i doprinos Prstena za nedavno održane Opće izbore u BiH, istaknuvši potporu koju Vlada RH pruža Hrvatima u BiH. Zahvalio je svim tijelima i pojedincima Udruge Prsten na nesebičnom angažmanu i trudu u organizaciji svih događanja tijekom godine kojima se promiču vrijednosti Prstena, a posebno je izrazio zadovoljstvo i ponos što bivši stipendisti Zaklade Prsten postaju zakladnici, čime krug Prstena dobiva svoj puni smisao.

”Prsten nas kroz aktivnosti zajedništva čini boljima, kao i društvo u

kojem živimo. Ponosimo se svojim podrijetlom, zahvalni smo svojoj domovini Hrvatskoj koju pokušavamo činiti boljom, ali brinemo i o našoj drugoj domovini i našem hrvatskom narodu u BiH. Prsten u RH i BiH podržat će sve što čuva Hrvate u Hercegovini, srednjoj Bosni i Posavini. Hvala svima koji nas podržavate i pomažete,” kazao je Zubak te istaknuo kako je snaga zajedništva koja nas spaja i povezuje važnija no ikad, za RH i za europski put BiH.

Predsjednik Hrvatskog narodnog sabora BiH Dragan Čović izrazio je ponos što je već dugi niz godina dio Prstenove velike obitelji, iskazavši posebno poštovanje prema misiji i viziji Prstena. Izrazio je zadovoljstvo i rezultatima Općih izbora u BiH, u kojima su stranke okupljene u HNS-u BiH apsolutni pobjednici, kako je kazao, istaknuvši ulogu i zaslugu Prstena i u tom pogledu.

U ime domaćina članove i prijatelje Udruge Prsten pozdravio je predsjednik Udruge Pavo Zubak, zahvalivši svima na odazivu i potpori koju pružaju Prstenu

15. VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN

“Prsten je snaga i simbol zajedništva i povezanosti Hrvata u RH i BiH, ali i šire,” kazao je potpredsjednik Vlade RH i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović

Predsjednik Hrvatskog narodnog sabora BiH Dragan Čović izrazio je ponos što je već dugi niz godina dio Prstenove velike obitelji, iskazavši posebno poštovanje prema misiji i viziji Prstena

Na svečanoj večeri članova i prijatelja Prstena bilo je oko 400 gostiju i uzvanika

“Siguran sam da ćemo do kraja godine imati predsjedavajuću Vijeća ministara i Hrvate u Vijeću ministara sukladno broju kako je to predvidio Ustav, kao i u Vladi Federacije te u šest županijskih prostora,” rekao je, zaključivši kako je to rezultat zajedništva svih uključenih u taj proces. Posebno je u tom pogledu istaknuo doprinos Vlade RH bez koje, zaključio je, teško da bismo realizirali sve što su uspjeli u zadnje dvije godine, kako projekte tako i pregovore s međunarodnom zajednicom te izrazio nadu da će Hrvati u BiH zajedno s druga dva naroda voditi zemlju k Europi, uz daljnju potporu RH na europskom putu BiH.

U ime predsjednika Hrvatskog sabora okupljene je pozdravila saborska zastupnica Zdravka Bušić, izrazivši zadovoljstvo što je i u ovoj prigodi s članovima i prijateljima Udruge Prsten. Posebno je istaknula ulogu Prstena u pogledu potpore mladima i ulaganja u njihovo znanje koje je, zaključila je, najveće bogatstvo i najisplativija investicija. “To je plemenit posao, a vaše geslo - Snaga zajedništva najvažnija je poveznica svih nas u RH i BiH, moramo to zajedništvo održati, čuvajmo svakog Hrvata s one strane granice kao kap vode na dlanu i ne dajmo da naši Hrvati odlaze iz naše druge domovine,” poručila je Bušić te je također istaknula doprinos Hrvata u RH izbornim rezultatima Hrvata u BiH.

“Prsten je snaga i simbol zajedništva i povezanosti Hrvata u RH i BiH, ali i šire,” kazao je potpredsjednik Vlade RH i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, koji je pozdravio sve u ime predsjednika Vlade Andreja Plenkovića. “Naša Vlada ne samo da je svjesna situacije, nego i ustrajno radi na poboljšanju položaja Hrvata u BiH i mislim da se ti rezultati već vide,” kazao je te čestitao svima na

snaga zajedništva

“Vaše geslo - Snaga zajedništva najvažnija je poveznica svih nas u RH i BiH, moramo to zajedništvo održati,” poručila je saborska zastupnica Zdravka Bušić

rezultatima izbora u BiH te poručio kako nema prosperitetne budućnosti za BiH bez ravnopravnosti Hrvata u BiH te posebno istaknuo angažman Udruge Prsten u tom pogledu, koja prepoznaje bit opstojnosti Hrvata u BiH te ulaže u mlade kako bi ostali i opstali na tom području. “Kad pogledate geografsku kartu i vidite gdje je BiH u odnosu na RH, sve vam je jasno, a kad pogledate gdje žive Hrvati u BiH, još je jasnije,” kazao je Božinović te poručio kako samo u zajedništvu možemo i moramo promišljati budućnost hrvatskog naroda u BiH. “To je borba u kojoj naša Vlada na čelu s premijerom Plenkovićem sigurno neće posustati,” istaknuo je, zaključivši da je naša budućnost zajednička u okviru velike europske obitelji, u sigurnosnom i civilizacijskom okruženju kojem BiH pripada.

STIPENDIJE “VJETAR U LEĐA“ MLADIM STIPENDISTIMA

Posebna je to večer za Udrugu Prsten, čiji članovi i prijatelji nisu skrivali zadovoljstvo što su se nakon dvije teške godine ponovno okupili kako bi pokazali humanost i plemenitost tako što će 21-oj mladoj osobi olakšati životni put stjecanja znanja, mladim Hrvatima koji studiraju u BiH, i onima koji su podrijetlom iz BiH, a studiraju u Hrvatskoj. Naime, jedan od ciljeva Prstena jest i poticanje obrazovanja mladih pa je 2007. godine Udruga odlučila osnovati Zakladu Prsten sa svrhom stipendiranja učenika i studenata Hrvata u BiH, Hrvata podrijetlom iz BiH koji žive u RH. Do sada je Zaklada Prsten dodijelila 316 stipendija studentima za sve godine studiranja.

Predsjednik Upravnog odbora Zaklade Prsten Marko Pipunić istaknuo je kako su ovakvi susreti prilika da se po-

Predsjednik Upravnog odbora Zaklade Prsten Marko Pipunić istaknuo je kako su ovakvi susreti prilika da se pošalju poruke koje imaju dodanu vrijednost

U glazbenom dijelu programa nastupila je Ivana Marić s bendom

15. VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN

šalju poruke koje imaju dodanu vrijednost, a njegova poruka bila je upućena stipendistima Zaklade Prsten, kojima je prenio svoje iskustvo iz mladosti, kazavši kako je najveći benefit za njih to što su dobili priliku biti dio velike i moćne obitelji Prstena.

"U ovoj našoj obitelji Prstena imate puno uspješnih, pametnih, sposobnih i dobrih ljudi koji su spremni podijeliti svoja životna iskustva i znanja s vama, a nadam se da ćete i vi jednog dana kad budete imali priliku primijeniti onu matematičku formulu u kojoj se računskom radnjom dijeljenja ustvari množi ono što nesebično dijelite, bilo znanje, imanje ili ljubav," poručio je Pipunić mladim stipendistima.

Na svečanoj večeri uručeni su novi ugovori stipendistima Zaklade Prsten, kojih je iz godine u godinu sve više i kojima su dodijeljene stipendije za ovu akademsku godinu, a u ime svih zahvalila je stipendistica Ana Puljić iz Viteza, koja je svoje obraćanje počela citatom Audrey Hepburn: *Kako odrastate, otkrit ćete da imate dvije ruke, jednu za pomaganje sebi, a drugu za pomaganje drugima.*

"Prsten okuplja i objedinjuje Hrvate iz obje njihove domovine te pridonosi očuvanju tradicijskih i kulturnih vrijednosti, kao i vrijednosti volonterizma, zbog svoje snage zajedništva neizostavni je dio kulturnog, obrazovnog i gospodarskog svijeta u RH i BiH," istaknula je i dodala kako Prsten u svojem krugu okuplja i mladost i zrelost, zaključivši kako je to spoj koji jamči uspjeh u očuvanju naših tradicijskih vrijednosti.

snaga zajedništva

”Hvala vam na mogućnosti da sudjelujemo i radimo na boljitku naše Udruge, ali i na ukazanoj časti da budemo dijelom baš onih najboljih od najboljih i budemo nagrađeni za naš trud i rad stipendijom naše Udruge i Zaklade,” kazala je Puljić te dodala kako stipendija Zaklade Prsten predstavlja nagradu i sigurnost, ”vjetar u leđa” mladim stipendistima. Program je vodio televizijski voditelj Frano Ridjan, koji je u svojem duhovitom stilu uvijek veselo ozračje na Prstenovim okupljanjima učinio još veselijim, a u glazbenom dijelu programa nastupila je Ivana Marić sa svojim bandom te je i ova večer završila uz pjesmu i ples *prstenovaca* i njihovih gostiju.

U 15 godina postojanja Zaklada Prsten dodijelila 316 stipendija za 142 studenata i učenika, za što su članovi i prijatelji Udruge Prsten osigurali sredstva, a za ovu akademsku godinu osigurali su 21 godišnju stipendiju za studente u BiH i RH

VIJESTI IZ BiH

RAZGOVORPREDSJEDNIK UDRUGE BOSANSKO-
HERCEGOVAČKIH HRVATA PRSTEN**SVJETLAN STANIĆ****TEKST**

Boris Marić

PRSTEN

Vrata Udruge svima su otvorena i sve gospodarstvenike pozivam da djelujemo zajedno jer se jedino to u dosadašnjim iskustvima pokazalo djelotvornim

Uspješan gospodarstvenik Svjetlan Stanić, koji je sa svojom Stanić Grupom prisutan na hrvatskom i bosanskohercegovačkom tržištu pa i šire, naslijedio je Marijana Klaića na čelu Udruge Prsten u BiH. Razgovarali smo s njim o njegovu viđenju Prstena i planovima u mandatu za iduće dvije godine.

GOTOVO JE GODINA DANA OTKAKO STE NA ČELU PRSTENA U BIH. KAKO VIDITE UDRUGU U OVOM TRENUTKU?

Prsten je neprofitna, nevladina, samostalna, nepolitička i nestranačka udruga, onakva kakva je definirana i našim Statutom. To je prije svega udruga gospodarstvenika, i njezina je osnova gospodarstvo, iako ne isključujemo i druge životne sfere poput kulture, sporta ili obrazovanja gdje djelujemo kroz svoje ogranke i klubove. Kao relativno mlada udruga u BiH, ima prostora za napredak. Moja dva prethodnika dali su čvrste i stabilne temelje Udruzi, a vjerujem da svojim vodstvom mogu dati novi vjetar i zamah u brzem i daljnjem razvoju Prstena u BiH.

MOGUĆNOST ZA OKUPLJANJE I ZAJEDNIŠTVO

snaga zajedništva

KOJI SU GLAVNI CILJEVI KOJE STE ZACRTLALI U SVOJEM MANDATU?

U planu rada jasno sam istaknuo tri zadatka, odnosno tri pravca u kojima namjeravam razvijati Udrugu.

Prvi je osnivanje Ekonomskog vijeća Udruge Prsten, na što smo se fokusirali proteklih godinu dana i mogu reći da smo uspjeli, postavili smo dobre osnove funkcioniranja tog vijeća. Drugi je uvezivanje institucija i kompanija s hrvatskim predznakom u BiH i Hrvatskoj, što sam si postavio kao zadatak za iduću godinu. Kao gospodarstvenik koji ima ozbiljne kompanije u Hrvatskoj i BiH, ali i kao potpredsjednik Prstena u Hrvatskoj i predsjednik Prstena u BiH smatram da mogu napraviti dobru konekciju hrvatskog i bosanskohercegovačkog gospodarstva ondje gdje to bude potrebno, i u tom pogledu stavio sam se na raspolaganje Udruzi. Treći je cilj pokretanje inicijative za osnivanje financijske institucije, čiji bi cilj bio pomoć razvoju gospodarstva na područjima gdje žive i rade Hrvati u BiH. Ovo smatram nužnim korakom za daljnji razvoj hrvatskog gospodarstva u BiH jer bi to značilo neku vrstu sigurnosti, olakšanja i potpore. Neki koraci za ovu aktivnost već su poduzeti, ali više o tome kad se konkretizira.

MOŽETE DETALJNIJE POJASNITI ŠTO JE EKONOMSKO VIJEĆE PRSTENA I KOJA MU JE ULOGA?

Ekonomsko vijeće UBHH Prsten zamišljeno je kao mjesto okupljanja svih hrvatskih kompanija koje imaju određene probleme i potrebe, gdje mogu dobiti sve potrebne informacije ili upute za rješavanje problema ili drugu vrstu pomoći.

Naime, u Udruzi imamo mnogo članova koji su vlasnici velikih kompanija i organizacija i kao takvi su nositelji gospodarstva u BiH te njima ovo Vijeće vjerojatno nije potrebno. Osobno, kao ozbiljan gospodarstvenik koji zapošljava oko tisuću radnika, vrlo lako mogu doći do potrebnih informacija preko svojih službi u kompanijama ili osobnih poznanstava s ljudima koji potrebne informacije imaju.

No, mali obrtnik ili mali gospodarstvenik, vlasnik nekog start-upa, nema baš brz pristup svim informacijama te zbog velikog i kompliciranog gospodarskog sustava BiH često propušta prilike jer nema potrebne informacije. Od ove godine svi gospodarstvenici mogu se obratiti Ekonomskom vijeću preko glavnog tajnika Prstena i u najkraćem mogućem vremenu dobit će povratnu informaciju. Svi kontakti nalaze se na našoj mrežnoj stranici.

TKO ČINI EKONOMSKO VIJEĆE?

Prije svega, napominjem da Ekonomsko vijeće ne mora biti stalno tijelo, ono se lako mijenja i prilagođava trenutačnim situacijama i potrebama.

U ovom trenutku u Ekonomskom vijeću su dr. sc. Vjekoslav Vuković, dopredsjednik VTK BiH, savjetnica u Federalnom ministarstvu financija Mirjana Vučić, zamjenica ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Ljiljana Lovrić, Dragica Grbavac

iz Ministarstva pravde BiH i dr. sc. Jozo Bejić iz Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta. Iako je Vijeće zaživjelo, još uvijek se ne koristi dovoljno te i ovom prilikom pozivam sve gospodarstvenike da se obrate Vijeću bez ikakvog ustručavanja.

KAO JEDAN OD VODEĆIH GOSPODARSTVENIKA U BIH I HRVATSKOJ TE PREDSJEDNIK PRSTENA U BIH, KOJU PORUKU IMATE ZA GOSPODARSTVENIKE?

Svjestan svih okolnosti u kojima posluju gospodarstvenici, teško je bilo što poručiti. Nakon velike nepoznanice koju smo svi preživjeli, koronakrizu, dočekao nas je veliki rat u Europi, što je do prije nekoliko mjeseci bilo nezamislivo, ali evo, sad je realnost.

Jedino mogu poručiti da se moramo držati zajedno jer samo tako možemo uspjeti. Prsten vidim kao jednu od opcija i mogućnosti za zajedništvo. Vrata Udruge svima su otvorena i sve gospodarstvenike pozivam da djelujemo zajedno jer se jedino to u dosadašnjim iskustvima pokazalo djelotvornim.

Kao gospodarstvenik koji djeluje na dva povezana tržišta, Republike Hrvatske i BiH, na raspolaganju sam svim gospodarstvenicima, i kroz Ekonomsko vijeće i kroz Predsjedništvo Udruge, da što bolje očuvamo i ojačamo poziciju hrvatskog gospodarstva u BiH.

VIJESTI IZ BiH

U Vitezu održana znanstveno-stručna konferencija

UTJECAJ PROTEKLIH I TRENUTNIH GLOBALNIH KRIZA NA GOSPODARSKA ZBIVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

U organizaciji Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten 16. je lipnja 2022. u Vitezu održana znanstveno-stručna konferencija pod nazivom *Utjecaj proteklih i trenutnih globalnih kriza na gospodarska zbivanja u Bosni i Hercegovini*.

U ime organizatora sudionike konferencije pozdravio je predsjednik Udruge Svjetlan Stanić, koji je brojne uzvanike upoznao s misijom i vizijom Prstena.

Predsjednik Udruge banaka BiH Berislav Kutle govorio je o utjecaju pandemije koronavirusa i krize uzrokovane ratom u Ukrajini na financijski sektor BiH.

Predavanje na temu *Gospodarska situacija u BiH* u svjetlu ukrajinsko-ruskog rata održao je predsjednik FBiH Marinko Čavara, zaključivši da nijedna kriza nije došla sama od sebe. "BiH se nije oporavila ni od koronakrize, a već je veliki utjecaj ukrajinsko-ruske krize na situaciju u BiH, zbog čega su okolnosti za gospodarstvo posebno teške i opstaju samo veliki, ali na svaki se način nastoje sačuvati radna mjesta," kazao je Čavara.

Na kraju radnog dijela konferencije izlagao je dr. sc. Vjekoslav Vuković iz Vanjskotrgovinske komore BiH. Govorio je o položaju hrvatskih kompanija na tržištu BiH prema parametrima uvoza-izvoza, a u panel-diskusiju s izlagačima uključili su se i drugi sudionici konferencije s različitim pitanjima i komentarima.

Prsten
UDRUGA
BOSANSKOHERCEGOVAČKIH
HRVATA

PRIPREMIO
Boris Marić

snaga zajedništva

O PRILIKAMA I IZAZOVIMA GOSPODARSKE I ENERGETSKE KRIZE U BiH

Gospodarska kriza u sjeni energetske krize – prilike i izazovi naziv je stručne konferencije koja je održana 27. listopada 2022. u Čapljini u organizaciji Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten.

Uz članove Prstena, stručnoj konferenciji nazočili su dužnosnici Hrvatskog narodnog sabora te svih razina izvršne i zakonodavne vlasti u BiH, koje je predvodio dr. Dragan Čović.

Predsjednik Udruge Prsten u BiH Svetlan Stanić i gradonačelnik Čapljine dr. Smiljan Vidić pozdravnim su govorima otvorili konferenciju, koja je održana kroz četiri panela u sklopu kojih su obrađene teme pod nazivom *Rast u uvjetima neizvjesnosti inflacije – jesmo li realni?* i *Ulaganja u obnovljive izvore energije u BiH - realni put gospodarstvenika* te prezentacija *Poslovna zona Lepenica*.

O postizbornoj političkoj situaciji u BiH i nedavno provedenim Općim izborima 2022. na stručnoj konferenciji govorio je dr. Dragan Čović, predsjednik HDZ-a BiH i Hrvatskog narodnog sabora. "Uvezanost politike, gospodarstva i znanja u konačnici će dati rezultat da mi budemo daleko iznad crte koja je postavljena kad su u pitanju obnovljivi izvori energije i dovoljno mudrosti da napravimo svu nužnu infrastrukturu da možemo svu energiju koju proizvedemo ponuditi čitavom svijetu. To nitko opet neće uraditi nego mi, koji smo nositelji političke vlasti, zakonodavne i izvršne na svim razinama u BiH," naglasio je Čović. Govorio je i o raznim uvjetima na tržištu te o izazovima kojima smo okruženi, te je i u ovoj prigodi naglasio da hrvatska politika u BiH snažno zagovara kandidatski status BiH u EU.

Boris Marić

VIJESTI IZ BiH

Ogranak Kluba žena HNŽ-a UBHH Prsten održao je 14. lipnja 2022. u Mostaru prvu Izvještajno-izbornu skupštinu. Predsjednica Ogranka Ivanka Galić otvorila je Skupštinu, a uz članice Kluba nazočili su i gosti, među kojima i prof. Mirjana Miličević, članica Predsjedništva Udruge, prof. dr. sc. Dragan Babić i prof. dr. sc. Anita Begić kao suradnici predavači te predstavnici ustanova i udruga korisnika humanitarne pomoći Ogranka.

Predsjednica Ogranka podnijela je detaljan Izvještaj o radu u proteklom mandatnom razdoblju od lipnja 2020. do lipnja 2022. uz zaključak da su, unatoč otežanim okolnostima zbog pandemije koronavirusa, ostvareni gotovo svi planirani ciljevi i zadaci. Izvještaj je bio popraćen videozapisom kojim su prikazani svi značajniji događaji i aktivnosti organizirane u protekle dvije godine te je jednoglasno usvojen.

Riječi zahvale u ime korisnika humanitarne pomoći Ogranka uputila je predstavnica Caritasa Mostar prof. dr. sc. Anita Begić.

U izbornom dijelu Skupštine predloženo je i izabrano novo vodstvo Ogranka: za predsjednicu Ogranka izabrana je Marina Deronjić iz Mostara, za zamjenicu Željka Katić iz Čapljine, kao i sedam članica Izvršnog odbora - Ivanka Galić, Marijana Tomić, Sanja Jurišić, Vesna Bokšić i Julijana Mikulić Jurković iz Mostara te Duška Tešanović iz Čapljine i Ružica Zovko iz Čitluka. Prigodnim govorom obratila se i novoizabrana predsjednica Marina Deronjić te naglasila da će novo vodstvo nastaviti provoditi aktivnosti koje su se i u prethodnom mandatu provodile i podržavale, humanitarne, sportske te kulturne manifestacije. Nastojat će proširiti članstvo u svim gradovima i općinama HNŽ-a te intenzivirati suradnju s drugim udrugama i organizacijama.

U prigodnom dijelu programa nastupila je pijanistica Silvia Vukojević, a nakon radnog dijela Skupštine *prstenovke* su nastavile druženje uz domjenak.

NOVO VODSTVO OGRANKA KLUBA ŽENA HERCEGOVAČKO- NERETVANSKE ŽUPANIJE

Novoizabrana i dosadašnja predsjednica Ogranka Kluba žena HNŽ-a UBHH Prsten Marina Deronjić i Ivanka Galić (u sredini) s članicama Kluba

snaga zajedništva

RAZGOVOR S RADIMLJOM

U organizaciji Ogranak Kluba žena HNŽ-a UBHH Prsten i Javne ustanove Radimlja Stolac, u Mostaru je 12. svibnja 2022. predstavljena monografija *Razgovor s Radimljom* autora Miroslava Palamete i Mire Raguža.

UBHH Prsten Ogranak KŽ HNŽ
i JU Radimlja Stolac
Vam predstavljaju monografiju

"Razgovor s Radimljom"

Četvrtak, 12.05.2022.
19:00

U Mostaru, Hotel Mostar

Monografiju su, uz autore, predstavili mr. sc. Maja Lopin, ravnateljica JU Radimlja iz Stoca, koja je nakladnik monografije, i mag. arh. Ante Vujnović, ravnatelj Zavoda za zaštitu spomenika FBiH.

Dvojezična monografija s oko 430 stranica sastoji se od tekstualnog dijela, koji podrazumijeva znanstveno utemeljenu studiju s pregledom mapa i kratkim opisom svakog spomenika te mnoštva fotografija snimljenih u svim godišnjim dobima. Nekropola stećaka Radimlja najpoznatiji je lokalitet stećaka u Hercegovini i spada u najvrednije spomenike srednjovjekovnog razdoblja u BiH. Na nekropoli se nalazi 135 stećaka, od kojih su 63 ukrašena.

Od 2002. godine nekropola je nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine, a od 2016. godine uvrštena je i na UNESCO-ovu listu zaštićenih spomenika. Kako ističu autori, monografija je svojevrsna konzervacija tog vrijednog spomenika.

Uz brojne *prstenovke*, predstavljanju monografije nazočili su glavni tajnik UBHH Prsten Boris Marić i članica Predsjedništva Mirjana Miličević, a u prigodnom programu nastupila je vokalna skupina Julija s voditeljicom Silvijom Vukojević koja djeluje u sklopu HKUD-a sv. Ante Cim.

SPORAZUM O SURADNJI U ORGANIZACIJI POSJETA VUKOVARU UČENIKA ZAVRŠNIH RAZREDA OSNOVNIH ŠKOLA IZ BiH

Potpisivanjem Sporazuma polaznicima terenske nastave iz povijesti Domovinskog rata postaju i učenici završnih razreda osnovnih škola u BiH koji se školuju prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku

TEKST
Marija Trogrlić

FOTO
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Ministar Medved izrazio je zadovoljstvo što će i djeca iz BiH koja pohađaju školu na hrvatskom jeziku posjećivati Vukovar

snaga zajedništva

Sporazum o suradnji pri organizaciji posjeta Vukovaru učenika završnih razreda osnovnih škola iz Bosne i Hercegovine, koji se školuju prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku, sklopljen je između Ministarstva hrvatskih branitelja RH i ministarstava nadležnih za obrazovanje i znanost u BiH te Odjela za znanost i obrazovanje Hrvatskog narodnog sabora BiH, kao i gradova i općina u BiH u kojima se provodi nastava prema planu i programu na hrvatskom jeziku. Na prigodnoj svečanosti održanoj 11. studenog 2022. u Ministarstvu hrvatskih branitelja sudjelovali su potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved sa suradnicima, izaslanik ministra vanjskih i europskih poslova Ivan Mijić, izaslanik predsjednika HNS-a BiH, ministar hrvatskih branitelja u Vladi Županije Zapadnohercegovačke Mladen Begić, zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Dario Magdić, ravnatelj Memorijalnog centra Domovinskog rata Vukovar Krunoslav Šeremet, ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke Ružica Mikulić, ministrica prosvjete, znanosti kulture i športa Županije Posavske Ana Andrić, ministrica znanosti, prosvjete, kulture i športa Hercegbosanske županije Gordana Nakić, ministar obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa Županije Središnje Bojan Domić, voditelj Odjela za znanost i obrazovanje Glavnog vijeća HNS-a BiH Ivo Čolak, gradonačelnik Mostara Mario Kordić, načelnik Općine Usora Zvonimir Anđelić i načelnik Općine Žepče Mato Zovko, kao i izaslanici gradonačelnika Čapljine i Stoca te općina Čitluk, Ravno i Neum.

MEDVED: NAŠI MLADI ZNAJU SVOJU POVIJEST I CIJENE NAŠU ŽRTVU

”Raduje nas što se broj djece koja u sklopu tog projekta posjećuju Vukovar s godinama povećava, a pokrenut je pilot-projekt u sklopu kojeg bi učenici posjetili i druge gradove, primjerice Pakrac, Lipik, Okučane, Karlovac i Knin, gdje će imati priliku na autentičnim lokacijama saznati o važnosti tih područja u obrani i oslobođanju naše domovine,” kazao je ministar Medved te izrazio zadovoljstvo što se projekt širi i izvan Hrvatske, kako bi i djeca iz BiH koja pohađaju školu po nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku o Domovinskom ratu učila o Vukovaru, stožernoj točki naše obrane. ”Uz stalnu skrb o hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima, naša je misija promicati istinu o Domovinskom ratu i vrijednosti koje su nas vodile do naše konačne pobjede. Zbog toga smo pokrenuli Javni poziv za najbolju priču o Domovinskom ratu za učenike srednjih škola u RH te smo izdali i dvije zbirke Priča o Domovinskom ratu iz pera srednjoškolaca u kojima smo objavili njihove radove. Oni svjedoče da naši mladi znaju svoju povijest i cijene našu žrtvu, a to je zalog naše budućnosti,” istaknuo je ministar te dodao kako i u tom projektu od iduće godine mogu sudjelovati učenici iz BiH koji pohađaju nastavu po hrvatskom programu. ”Kroz taj projekt nastali su iznimni literarni radovi kojima učenici opisuju svoja iskustva i dojmove posjeta Vukovaru i mjestima stradavanja u Domovinskom ratu. To je najbolji pokazatelj da ovi hvalevrijedni projekti usmjereni na mlade itekako imaju smisla, da sav naš trud pa i sredstva koja ulažemo u realizaciju ispunjavaju svrhu i postižu cilj, koji se može sažeti u jednoj poruci – da se ne zaboravi i nikad ne ponovi,” zaključio je Medved.

MIKULIĆ: HVALA VAM ŠTO NISTE ZABORAVILI NA HRVATE U BIH

Ministar Medved uručio je supotpisnicima primjerke Sporazuma, a u njihovo ime obratila se ministrica Ružica Mikulić. Zahvalila je ministru i svima koji sudjeluju u realizaciji tog projekta, kao i svim supotpisnicima koji će ga provoditi. ”Hvala vam što niste ni u ovom pogledu zaboravili na Hrvate u BiH i što ste našu djecu uz djecu iz Hrvatske uvrstili u ovaj izvrstan projekt,” istaknula je u emotivnom obraćanju. U suradnji Ministarstva hrvatskih branitelja s Ministarstvom znanosti i obrazovanja projekt se provodi kao obvezna terenska nastava iz povijesti u koju su uključeni svi učenici završnih razreda u Republici Hrvatskoj, a potpisivanjem Sporazuma o suradnji, korisnicima terenske nastave iz povijesti Domovinskog rata postaju i učenici završnih razreda osnovnih škola u Bosni i Hercegovini koji se školuju prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. Projekt provodi Javna ustanova Memorijalni centar Domovinskog rata Vukovar, a financira Ministarstvo hrvatskih branitelja - smještaj, prehranu i ulaznice u određene kulturno-znanstvene ustanove te stručno vodstvo za sve učenike iz RH i BiH, kao i prijevoz za učenike iz RH, dok će za učenike iz BiH prijevoz osigurati supotpisnici Sporazuma.

OBLJETNICE

PRSTENOVCI U VUKOVARU NA DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE DOMOVINSKOG RATA

Iako ih je kiša pratila cijelo vrijeme, povezani snagom zajedništva prstenovci su sudjelovali u tužnoj ali ponosnoj Koloni sjećanja te odali počast žrtvama Vukovara, a u mislima i molitvama s njima su bili svi koji tog dana nisu mogli biti u Vukovaru i Škabrnji, čije se žrtve s posebnim pijetetom prisjećamo

TEKST
Marija Trogrlić

FOTO
Prsten

U prigodi Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje, članovi Udruge Prsten sudjelovali su 18. studenog 2022. u komemorativnom programu pod nazivom "Vukovar – mjesto posebnog pijeteta".

snaga zajedništva

Nakon dvije pandemijske godine, program je ponovno održan u krugu vukovarske bolnice, koja odnedavno nosi ime Nacionalna memorijalna bolnica "Dr. Juraj Njavro", po poznatom ratnom kirurgu i zapovjedniku ratnog saniteta u Vukovaru.

Kolona sjećanja, u kojoj su među desecima tisuća građana iz cijele Hrvatske i susjedne Bosne i Hercegovine bili i *prstenovci*, prošla je i novoimevanom Ulicom Vesne Bosanac, legendarne vukovarske heroine, ratne i poslijeratne ravnateljice vukovarske bolnice. Hodajući ulicama Vukovara, Kolona sjećanja prošla je i uz Vukovarski vodotoranj, simbol otpora, hrabrosti i ustrajnosti hrvatskih branitelja u obrani Vukovara, u čijoj su obnovi, uz Vladu i državne institucije, sudjelovali i brojni građani, među kojima i Udruga Prsten.

Nakon sudjelovanja u Koloni sjećanja, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata izaslanstva su odala počast svim hrvatskim braniteljima i civilima poginulim, ubijenim i nestalim u velikosrpskoj agresiji na Vukovar 1991. godine. Molitvu za žrtve iz Domovinskog rata predvodio je mons. Đuro Hranić, đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit, a misno slavlje za sve žrtve Domovinskog rata mons. Zdenko Križić, gospičko-senjski biskup.

U ime Udruge Prsten kod središnjeg križa svijeće su zapalili predsjednik Ogranka Sveta Nedelja Pavo Čorluka i predsjednik Ogranka Novi Zagreb Ivan Marčeta, a uz njih su u Vukovaru bile i članice Kluba žena s predsjednicom Ivanom Milas te *prstenovke* i *prstenovci* svih generacija, među kojima i oni najmlađi.

Iako ih je kiša pratila cijelo vrijeme, povezani snagom zajedništva sudjelovali su u tužnoj ali ponosnoj Koloni sjećanja te odali počast žrtvama Vukovara, a u mislima i molitvama s njima su bili svi koji toga dana nisu mogli biti u Vukovaru i Škabrnji, čije se žrtve s posebnim pijetotom prisjećamo.

Zdravko Udovičić
Zora Udovičić, ESIKON, CH
Zvonko Udovičić
Udruga Aršani, PITOMAČA
Udruga 105. brigade Hrvatske vojske, BJELOVAR
Udruga Bicklivo-rekreativo, VUKOVAR
Udruga Bicklom Za, ZAGREB
Udruga Blagejna uzajamne pomoći bankarskih i financijskih radnika, ZAGREB
Udruga bosanskih Hrvata Prsten, ZAGREB
Udruga Bošnjaka branitelja, PULA
Udruga Bošnjaka branitelja Domovinskog rata Hrvatske, RIJKA
Udruga branitelja Batina
Udruga branitelja Domovinskog rata INA - Naftaplin Kvin, ZAGREB
Udruga branitelja Domovinskog rata Kraš, ZAGREB
Udruga branitelja Grada Ploča
Udruga branitelja Hrvatske, ZAGREB
Udruga branitelja i invalida Domovinskog rata HŽ, PODRUŽNICA NOVSKA
Udruga branitelja iz Domovinskog rata Tržnice Zagreb

Udruga Branko Drinovac - Lega, BISSICA
Udruga Crne mambe, ZAGREB
Udruga Crnolokvani, CRNE LOKVE, BIH
Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata, BIH
Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata HVO, STOLAC, BIH
Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata ogranak Skradin
Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Tomislavgrad, BIH
Udruga Dubičana u Švicarskoj - Dubičko sijelo, BIERAST, CH
Udruga Dugopolje aktivno radi, DUGOPOLJE
Udruga gradova u Republici Hrvatskoj, ZAGREB
Udruga Hrvatska žena, DONJI VAROŠ
Udruga Hrvatska žena, KRAPINA
Udruga Hrvatske male mljekare, ZAGREB
Udruga Hrvatski domobran Dubrovnik
Udruga hrvatskih branitelja Dervišaga
Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata, UMAG

Udruga Prsten za Vukovarski vodotoranj

Neka i ime naše Udruge bude upisano na zidove obnovljenog Vodotornja - motivacijski je poziv upućen članovima Prstena u lipnju 2016., kad je u organizaciji Kluba žena i Foruma mladih provedena akcija prikupljanja donacija za obnovu Vukovarskog vodotornja, svehrvatskog simbola otpora i hrabrosti.

"Vukovarski vodotoranj - simbol hrvatskog zajedništva" naziv je projekta obnove tog najprepoznatljivijeg simbola Domovinskog rata u Vukovaru, u čiju je obnovu Vlada uložila 20,5 milijuna kuna, a uključila se cijela Hrvatska te su svoj doprinos dali i članovi Udruge Prsten, što je trajno zabilježeno na pločama postavljenim na vrhu Vodotornja.

OBLJETNICE

Voditelj programa Anto Miloš s bivšim nastavnicima OŠ "Mladost" Žeravac (Ana Marić i Ivan Dolibašić)

Sudionici svečanosti pod starim hrastom

140 GODINA

Župa Žeravac dala je čak 16 doktora znanosti koji su svoje temeljno obrazovanje stekli upravo u učionicama te škole

od početka školstva u Žeravcu

TEKST I FOTO
prof. dr. sc.
Dražan Kozak

Na inicijativu članova Odbora za obilježavanje 140 godina od početka školstva u Žeravcu uspješno je 28. svibnja 2022. pod starim hrastom, koji i dalje prkosi vremenu, organizirana svečanost sjećanja na žeravačku školu, njezine učitelje i učenike koji su s tog mjesta ponijeli prva znanja s kojima su otišli u svijet.

Zgrada Osnovne škole "Mladost" Žeravac

snaga zajedništva

Izložba povodom 140 godina školstva u Žeravcu postavljena u mjesnom domu izazvala je veliko zanimanje

Stotinjak gostiju i nekadašnjih učenika pozdravio je bivši nastavnik škole Ivan Dolibašić, koji je ujedno dao presjek razvoja obrazovanja u Žeravcu i Posavini, dok je bivša učiteljica Ana Marić rekla nešto više o povijesti Osnovne škole "Mladost" Žeravac od 60-ih godina prošlog stoljeća do 1992. nakon čega je škola prestala s radom.

Program je vodio Anto Miloš, a svečanost su recitacijama i glazbenim nastupom upotpunili učenici iz Dervente i Slavenskog Broda te članovi folklorne grupe Zavičajni klub Žeravac.

Sudionicima skupa obratio se i gradonačelnik Dervente Milorad Simić, nakon čega je program nastavljen posjetom prigodno postavljenoj izložbi fotografija u Mjesnom domu Žeravac, koja svjedoči o važnosti i doprinosu škole kroz vrijeme. Župa Žeravac dala je čak 16 doktora znanosti koji su manje-više svoje temeljno obrazovanje stekli upravo u učionicama te škole.

Posebna zahvala za organizaciju ovog vrijednog događanja upućena je fra Mirku Filipoviću i Zavičajnom klubu Žeravac te bivšim učiteljima i učenicima škole, koji su najzaslužniji što se ova vrijedna obljetnica prigodno obilježila.

Sudionici svečanosti slijeva nadesno: Dražan Kozak, Mirjana Dolibašić Pešut, Milorad Simić, Olivera Maslovarić, fra Anto Tomas

PREDSTAVLJAMO

Izvor: Grad Čapljina

Izvor: caportal.net

ČAPLJINA

Prirodne ljepote, kulturno-povijesno blago, geografski položaj i klima, uređenost javnih površina svrstavaju ovaj grad u jedan od najljepših u Bosni i Hercegovini u kojem je lijepo živjeti, što kao autor teksta, koji sam odrastao u ovom gradu, a i danas gajim veze, mogu posvjedočiti

PIŠE
Tonči Visković

Ako stihovi koji svima bude emocije prepune ponosa i pripadnosti glase *Dođi da vidiš, dođi da se diviš i poželjet češ ovdje da živiš*, što tek očekivati od grada koji nosi titulu *Cvijet Hercegovine*.

Na jugu Hercegovine gdje se rijeke Trebižat, Bregava i Krupa spajaju s Neretvom smjestio se grad vode, sunca, kamena i cvijeća, *Cvijet Hercegovine* – Čapljina.

JEDNA OD NAJLJEPŠIH I NAJUREĐENIJH URBANIH SREDINA

Geografsko-prometni položaj, bogatstvo vode, plodne zemlje i blaga klima od davnina su privlačili ljude koji su na ovim područjima živjeli još od brončanog doba, o čemu svjedoče povijesni ostaci. Do dolaska austro-ugarske vlasti općina je bila duboko zaostala i bijedom obilježena.

U vrijeme austro-ugarske okupacije Bosne i Hercegovine u Čapljini su izgrađeni duhanska stanica, željeznički kolodvor (uspostavljena veza s Metkovićem, Dubrovnikom i Sarajevom), zgrada Općine i okolne zgrade.

snaga zajedništva

Izvor: caportal.net

Izvor: klix.ba

Izvor: Grad Čapljina i portal djaka-cityinfo

Trg kralja Tomislava na kojem je sjedište Općine i spomenik kralju Tomislavu

CVIJET HERCEGOVINE

Šezdesetih godina prošlog stoljeća rade se prvi projekti podizanja i rekonstrukcije zelenih površina, pa tako to postade praksa koja je stvorila kult zelenila u gradu. Poznato je da je Čapljina još u bivšoj državi bila jedna od najljepših i najuređenijih urbanih sredina.

PLANSKA IZGRADNJA MODERNOG GRADA

Grad je uočavao svoje glavne crte i nije dopustio kaos i bespravnu gradnju u poslijeratnom razdoblju. Čapljina je danas moderan urbani grad sa širokim, čistim ulicama i dvorištima, u kojem se doživljava osjećaj za javni interes i opću kulturu, gdje su društvene institucije, stambene zgrade i vjerski objekti (župna crkva sv. Franje Asiškog, Pastoralni centar, Evangeoska crkva, džamija i pravoslavna crkva) planski raspoređeni.

Ukupna površina Čapljine iznosi 253,74 km², a graniči s gradovima Ljubuškim na zapadu i Mostarom na sjeveru te s općinama Čitluk na sjeverozapadu, Stolac na istoku i Neum na jugu, a na jugozapadu je državna granica prema gradu Metkoviću u Republici Hrvatskoj.

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2013. godine u gradu Čapljini živi 26.157 stanovnika u 32 naselja, od toga u naselju Čapljina 5.774. U poslijeratnim godinama velik broj prognanika, posebno iz srednje Bosne, svoj je dom pronašao u novosagrađenim naseljima Bobanovo i Šuškovo naselje.

Grb grada Čapljine -
Dan grada Čapljina
i blagdan svetog
Franje Asiškog,
zaštitnika župe,
obilježava se
4. listopada

	1991.	2013.
Stanovništvo ukupno grad Čapljina	27.882	26.157
Hrvati	14.969 (53,7 %)	20.538 (78,5 %)
Bošnjaci	7.672 (27,5 %)	.541 (17,4 %)
Srbi	3.753 (13,5 %)	714 (2,7 %)
Ostali i nepoznato	1.488 (5,3 %)	364 (1,4 %)

	1991.	2013.
Stanovništvo naselja Čapljina	7.461	5.774
Hrvati	3 067 (41,11%)	4.724 (81,82%)
Bošnjaci	2 191 (29,37%)	687 (11,90%)
Srbi	1 267 (16,98%)	176 (3,05%)
Ostali i nepoznato	936 (12,54%)	187 (3,24%)

PREDSTAVLJAMO

Izvor: caportal.net

**Trg hrvatske slobode –
spomenik akademika
Kuzme Kovačića**

Izvor: caportal.net

**Trg hrvatske slobode – zid s pločama na kojima su
imena stradalih Čapljina u Drugom svjetskom
ratu i poslijeratnom razdoblju te Domovinskom ratu**

Izvor: Shutterstock

**Kao svjedok vremena i povijesnih
zbiivanja već 550 godina svoje tajne
čuva srednjovjekovni grad Počitelj**

URBANISTIČKI BISER MEDITERANSKE HERCEGOVINE

Čapljina, urbanistički biser mediteranske Hercegovine, kulturna je oaza. Blaga klima, četiri rijeke i sedam jezera Hutova blata kao da poticajno djeluju na kulturno stvaralaštvo i njegovu raznovrsnost. Izvorno značenje pojma kulture *cultus* – lat. gajenje, obrada polja, na najbolji način sublimira bit podneblja, iskonsku vezanost čovjeka i prirode. Uvezanost izvornog termina - poljoprivredna kultura s kulturom duha, prožimaju se kroz različite vidove kulturnog stvaralaštva pa čak i nazive pojedinih manifestacija, pa se Čapljina može pohvaliti pravim kulturnim bogatstvom. Kulturno-umjetnički amaterizam jedna je od odlika čapljinskog kraja. Počeo se razvijati koncem XIX. stoljeća. Najstarije aktivno Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Seljačka sloga" pod nazivom "Hrvatska seljačka glazba" osnovano je 1925. godine u Trebižatu. Dugu tradiciju, s povremenim prekidima u radu, ima i Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Zora" iz Struga i Gorice. U Čapljini su aktivne umjetničke, likovne i kiparske kolonije.

Zadnjih godina nemoguće je pronaći grad s populacijom približnom Čapljini koja se može podičiti tolikom zastupljenosti različitih sportova, a da pri tome ne trpi kvaliteta, jer je u tom opusu od dvadeset klubova niz onih koji na najvišoj razini ostvaruju odlične rezultate. Od dvoranskih sportova veliku potporu Čapljina uživa košarka, rukomet i odbojka, a uspjehe nižu i klubovi koji se bave borilačkim vještina. Od najzastupljenijeg nogometa pored

HNK Čapljina, treba spomenuti i NK Gošk Gabela koji, iako je naselje u Čapljini, bio sudionik Premijer Lige BiH.

SVJEDOCI VREMENA - POČITELJ

Kao svjedok vremena, povijesnih zbivanja na putu od mora prema unutrašnjosti, već pet stotina i pedeset godina svoje tajne čuva srednjovjekovni grad Počitelj. U povijesnim izvorima prvi se put spominje 1444. obale Neretve. Nakon turske okupacije, Počitelj se zbog svojeg strateškog značaja još jače utvrđuje i u idućih 450 godina okupacije dobiva orijentalni štih, što je zadržano i danas. Kao rijedak spoj orijentalnog Istoka i srednjovjekovnog Zapada u Europi privlači poglede sviju prolaznika koji leži na magistralnom putu M-17 koji u svojoj duljini od 400 km povezuje sjever i jug BiH.

MOGORJELO - JEDAN OD NAJZNAČAJNIJIH SPOMENIKA RIMSKOG DOBA U BIH

Jedan od najznačajnijih spomenika rimskog doba u BiH je svakako Mogorjelo. Riječ je o ostacima utvrđene vile suburbane s početka IV. stoljeća. O samom nazivu Mogorjelo postoje dvije teorije. Prva polazi od toga da je ovo mjesto više puta gorjelo, pa da je korijen riječi izveden upravo od riječi goriti. Druga, vjerojatnija, pretpostavlja da je crkva, sagrađena krajem V. stoljeća na ruševinama vile, bila posvećena sv. Hermagori – Mogoru, po kojemu je onda i čitav lokalitet dobio ime.

GABELA – STARI GRAD DRIJEVA

Gabela, bogato arheološko nalazište na obali Neretve, smješteno je pet kilometara južno od Čapljine. Od velikog broja zapaženih srednjovjekovnih građevina i danas traju ostaci starih gradskih zidina, te skulptura kamenog lava – simbola venecijanske (mletačke) kulture. Zbog iznimnog geostrateškog značaja, koji je uspio povezati s najpoznatijim Homerovim djelom, meksički arheolog Roberto Salinas Prajs tvrdi da je Gabela, u stvari bila drevna Homerova Troja.

MOST U KLEPCIMA

Most u Klepcima premošćuje korito rijeke Bregave koja se pola kilometra dalje ulijeva u rijeku Neretvu. Proglašen je nacio-

snaga zajedništva

Izvor: Grad Čapljina

Pretpostavlja se da je ovaj most bio inspiracija neymar Hajrudinu za gradnju mnogo čuvenijeg mostarskog Starog mosta

nalnim spomenikom Bosne i Hercegovine u siječnju 2003. godine.

Povijesna vrela kažu kako je most izgrađen 1517. godine. Dao ga je sagraditi hercegovački sandžak-beg Mustafa-beg, po čemu je poznat kao Mustajbegov most. Gradnja mosta samo tridesetak godina nakon što Osmanlije zauzimaju Hercegovinu govori o njegovoj važnosti. Pretpostavlja se da je ovaj most bio inspiracija neymar Hajrudinu za gradnju mnogo čuvenijeg mostarskog Starog mosta.

PRIRODNE LJEPOTE

Hutovo blato, jedinstvena submediteranska močvara, smještena je u tipičnom kraškom ambijentu na jugu Hercegovine. Teritorijalno pripada općinama Čapljina i Stolac i smatra se jednim od najvećih zimovališta ptica na području Europe.

Hutovo blato skup je više međusobno povezanih jezera, od kojih su najveća: Deransko, Jelim, Drijen, Orah, Škrka i Svatovsku. Svitavsko jezero umjetna je akumulacija, nastala izgradnjom hidroelektrane Čapljina.

Osim ornitološke, i biološka osobitost Hutova blata iznimno je vrijedna. Rijetko se koje mjesto na svijetu može pohvaliti da na tako malom području ima tako veliki broj vrsta. Zbog iznimne ljepote i značaja, Hutovo blato proglašeno je Parkom prirode 1995. godine.

Trebižat je najpoznatije ime za rijeku koja izvire i uvire čak tri puta, pa zato i ima četiri imena: Vrljka, Tihaljina, Mlade i Trebižat. Postoje dva razmišljanja o nastanku imena Trebižat. Prvi govori da je ime došlo od toga što rijeka tri puta "biži" s površine, dok je drugo vjerojatno točnije.

Naime, ova je rijeka vrlo bogata ribom i nadasve jeguljom, koja se u starija vremena talijanski zvala Il trebizatto, pa je vrlo moguće da je po toj, sad već zastarjeloj, talijanskoj riječi i rijeka dobila ime Trebižat. Ova hercegovačka ljepotica, s prekrasnim slapovima od kojih je najpoznatiji Kravice, ne privlači turiste samo

POTENCIJAL ZA RAZVOJ TURIZMA, POLJOGOSPODARSTVA I PRERAĐIVAČKE INDUSTRIJE

Prije rata u Čapljini je bila razvijena industrija, trgovina i poljoprivreda. Metalni kompleks razvio se u okviru Energoinvesta i Unisa, konditorska industrija u okviru Laste. Poljoprivreda se razvijala kroz poljoprivredni kombinat Hepok, kasnije Apro, a ugostiteljstvo u hotelu Mogorjelo i Karaotoku u Hutovu blatu, čime se znatno povećala turistička ponuda.

Plodna dolina rijeke Neretve

Na prostoru Čapljine evidentirano je 5.909 ha obradive površine, od čega se oko 50 % trenutno koristi u procesu proizvodnje. Poljoprivredna proizvodnja zasniva se na proizvodnji ranog povrća u zatvorenim prostorima, a glavne su kulture vinova loza (stolno i vinski grožđe), breskva, nektarina i jabuka, a od povrća: paprika, rajčica, krumpir, salata. U registar Obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava upisano je 1.150 gospodarstava. Zadnjih godina bilježi se kontinuiran rast u proizvodnji voća i ljekovitog bilja.

Okosnicu gospodarstva u općini Čapljina čine: turizam, hotelijerstvo i ugostiteljstvo, poljoprivreda i prehrambena te prerađivačka industrija. Prosječne godišnje temperature od 15,2 °C i više od 250 sunčanih dana u godini, nude izniman potencijal za razvoj turizma, poljogospodarstva, ali i prerađivačke industrije.

Izgradnja autoceste prilika je za novi gospodarski zamah Čapljine koji je izostao u poslijeratnim godinama za razliku od gradova i općina u Zapadnohercegovačkoj županiji.

PREDSTAVLJAMO

Hutovo blato skup je više međusobno povezanih jezera, a zbog iznimne ljepote i značaja proglašeno je Parkom prirode

Radovi na mostu Počitelj iznad Neretve, najvećim i najimpozantnijim mostom na Koridoru 5C duljine 980 m i visine 100 m

Izvor: Grad Čapljina

Izvor: hercegovački.portal.com

Župna crkva sv. Franje u Čapljini

Hercegovački slučaj na kojem već 140 godina, od 1881., petorica dijecezanskih biskupa rade na ravnomjernoj raspodjeli župa odnosno vjernika pod upravom dijecezanskoga svećenstva i redovničko/franjevačkoga klera, uz decizije i dekrete Apostolske Stolice.

Hercegovački slučaj odbijanja franjevaca da prihvate odluku da u određene župe dođe biskupijski svećenik još uvijek vrijedi u određenim hercegovačkim župama, među kojima i u Čapljini. Narod je podijeljen oko tog pitanja. Novoizabrani biskup Palić izjavio je da je cijela situacija u rukama Kongregacije za nauk vjere, što znači da slučaj nikad nije došao do drugog stupnja presude nego je još u postupku.

Izvor: Čapljinski.portal.com

svojom ljepotom, već i sve poznatijim kanu safarijem. U zadnje vrijeme sve su popularniji ugostiteljski objekti na samoj rijeci koji su pred kupališta na rijeci savršeno mjesto za bijeg od hercegovačkih žega.

Krupa je rijeka, posebna i u svjetskim razmjerima. Naime, ona nema izvora već istječe iz Deranskog jezera u Neretvu. S obzirom na to da je njezina nadmorska visina, kao uostalom i većine Hutova blata svega 1 metar, u vrijeme visokog vodostaja Neretve, Krupa teče uzvodno. Taj fenomen postao je prvi znak prepoznavanja rijeke Krupe. A drugi su uočili brojni posjetitelji Parka prirode Hutovo blato. Vožnja brodicom duž Hutova blata, pa i devet kilometara dugom Krupom prava je atrakcija.

POSTAJE LI POČITELJ GLAVNO ČVORIŠTE NA PUTU OD TRSTA DO GRČKE

Malo koji grad u Bosni i Hercegovini kao Čapljina ima tako izvanredne komunikacije koje su preduvjet razvoja turizma i ostalih gospodarskih grana. Kroz Čapljinu prolazi željeznička pruga koja povezuje grad Ploče (udaljenost 37 km) u susjednoj Hrvatskoj s cijelom Europom. Čapljina leži na magistralnom putu M-17 Sarajevo - Čapljina - Opuzen i dalje se naslanja na jadransku magistralnu cestu.

Blizina poznatog svetišta - Međugorja (14 km), zračnih luka Mostar (20 km), Dubrovnik (135 km), Split (160 km) i Sarajevo (160 km) daje posebnu težinu razvoju ovih prostora. Granični prijelaz s Republikom Hrvatskom (Bijača) udaljen je 19 km, a autocesta A1 u Hrvatskoj udaljena je svega 20 km.

Prema zacrtanom projektu Autocesta FBiH, Čapljina i Sarajevo jedine su točke na trasi autoceste koji će imati dvije petlje-ulaz/izlaz što je dodatno posebna atraktivnost i magnet ulagačima. Prema idejnim projektima Jadransko-jonske autoceste spajat će se s Koridorom 5C na području Čapljine, tako da će ovaj dio Bosne i Hercegovine biti značajno međunarodno čvorište, poveznica europskog jugoistoka i sjevera. Mnogi se već pitaju postaje li Počitelj glavno čvorište na putu od Trsta do Grčke.

snaga zajedništva

Izvor: caportal.net

Tvornica keksa i vafala Lasta

Čapljina budućnost gospodarskog razvoja vidi u poslovnoj zoni Zvirovići koja se nalazi u neposrednoj blizini autoceste koja će omogućiti da se do Luke Ploče dođe za svega 20 minuta, a do Splita za sat i 15 što je izvrsna prilika za plasman proizvoda na europska i svjetska tržišta.

LASTA OPET LETI

Investicija u tvornicu keksa i vafala Lasta Violeta Grupe jedna je od najvećih u Čapljini, u koju je uloženo više od 20 milijuna eura, a s radom je počela ove godine. U sklopu modernizacije na objekt su postavljeni solarni paneli koji proizvode struju, što je od neprocjenjivog značaja jer već dobro poznate slastice peku se na hercegovačkom suncu i ekološki je rad prilagođen apsolutno standardima Europske unije.

Tako je čapljinska Lasta poslovanje počela suvremenim radom koji je poželjan za plasman proizvoda na europsko tržište i bez bojazni od bremena visokih računa za električnu energiju, zbog kojih su hercegovačke tvornice doživljavale propast. Lasta Čapljina privatizirana je početkom 2000. godine i prodana Zvečevu iz Požege. Prestala je s radom početkom 2017. godine, kad su radnici dobili otkaze, a tvrtka je otišla u stečaj.

ZANIMLJIVOSTI I AKTIVNOSTI

Izvor: caportal.net

- Međunarodni ljetni karneval u Čapljini koji ima tradiciju od 1998. godine
- Bicikliranjem kroz povijest – revitalizacija stare uskotračne željeznice Ćiro vožnjom po trasi nekadašnje stare uskotračne željezničke pruge od Čapljine do Dubrovnik

Izvor: HMs.ba

- Kanu safari – rijekom Trebižat
- O domišljatosti čapljinskih navijača ljubitelja formule najbolje pokazuje slike s proglašenja pobjednika Formule 1 na VN Italije u Monzi - nestvarni trenutak koji se ponavlja iz godine u godinu na ponos svih Hrvata, a posebno Čapljinaca te izaziva ljubomorno čuđenje u sportskom svijetu

Izvor: portal.tijaka-cityinfo

- Prema rezultatima najnovijeg objavljenog istraživanja Američkog odbora za znanost i zdravlje (ACSH) najviši ljudi na svijetu su Hercegovci, a grad u kojem su najbrojniji je Čapljina.

Izvor: Reuters

- Pojam "đaka" - ako vas netko u Čapljini pozdravi *Di si đaka*, to znači da ste poštovana, dobra osoba. Usporednica bi bila *raja* u Sarajevu.

- Mjesto gdje se govori jasnom ijekavicom, za razliku zapadnih susjednih općina gdje se govori ikavicom.

- Grad Čapljina zabranio je rad nedjeljom, a odluka se provodi od 11. prosinca 2022.

Izvor: Grad Čapljina

Zgrada pošte

PREDSTAVLJAMO

BOSANSKI DUBROVNIK I SREBRENICA

NERASKIDIVE POVIJESNE VEZE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE

Tekst i foto: Anto Pranjkić, HRT

U cijeloj župi koja se proteže od Zvornika preko Bratunca do Srebrenice živi osamdesetak hrvatskih katoličkih obitelji, a zapravo riječ je o ljudima s Drine koji čuvaju ljepotu svojeg govora i izražaja, ali i ljepotu svjedočenja kršćanstva te kulturnog identiteta kojem pripadaju kao živi svjedoci različitih životnih veza Hrvatske i Bosne i Hercegovine

U Bosni i Hercegovini mnogo je lokaliteta koji govore o srednjovjekovnom gospodarstvu i vezama s hrvatskim gradom Dubrovnikom. Povjesničari se slažu da bi bilo dobro da oni koji donose odluke vezane za školstvo potaknu učenike na posjete starim bosanskim gra-

dovima kako bi se istina o njima i sjećanja na njih prenijela i na mlade naraštaje.

SREDNJOVJEKOVNI GRAD DUBROVNIK KOD ILIJAŠA

Jeste li, poštovani čitatelji, znali da je postojao i bosanski Dubrovnik? Dokument iz XV. stoljeća, u kojem se spominje naselje toga imena kod Ilijaša u BiH, i danas se čuva u dubrovačkim arhivima, a najnovija arheološka istraživanja pokazuju da se radi o nekadašnjoj dubrovačkoj koloniji u kojoj su se vadile rude, ponajprije srebro i željezo, slično kao i u Janjevu na Kosovu. Prema dubrovačkom kroničaru Jakovu Lukareviću, ovo su naselje osnovali Dubrovčani kojima je ban Kulin dao na eksploataciju srednjobosanske rudnike. Ovaj Dubrovnik, ili kako ga je ugledni fratar Grgo Martić nazvao Mali Dubrovnik, bio je zapostavljen tijekom povijesti. Tek poslije Domovinskog rata skupina entuzijasta okupljena oko sarajevskog profesora Perice Mijatovića inicirala je da se skine veo

Foto: Tetjana Rau - HRT

snaga zajedništva

tajni s tog vrlo vrijednog nacionalnog povijesnog lokaliteta. Naime, 2003. godine Mali Dubrovnik proglašen je nacionalnim spomenikom BiH, a osnovana je i Fundacija "Srednjovjekovni grad Dubrovnik u Bosni". Do danas se radi na otkrivanju materijalnih činjenica koje svjedoče o njegovoj veličini i ugledu te značenju za srednjovjekovnu bosansku, ali i europsku povijest. Prikupljeni podaci govore da je Dubrovnik zapravo graditeljski kompleks koji je bio urbanistički strukturiran prema parametrima vremena u kojem je postojao.

NACIONALNI SPOMENIK KULTURE

"Bio je tu gornji grad, utvrda s četiri kule i dvorom. Bio je i donji grad opasan bedemima. Naselje za elitu: za bogate trgovce, administrativno osoblje, vojno vodstvo. Imao je i prostor koji se zove varoš, a varoš je srednjovjekovno naselje najvišeg stupnja razvitka," ističe profesor Mijatović, jedan od glavnih nositelja cijelog projekta. Prema njemu dostupnim podacima, Dubrovačka varoš bila je naselje u kojem se trgovalo, a za to je trebalo imati i robu i mjesto.

"Trg i ulica osnovni su identifikacijski elementi za varoš, a upravo gore otkrili smo da postoji trg i da je postojala popločana ulica," ističe Mijatović i pojašnjava da su se ti podaci pronašli u Osman-skim defterima. U njima je potvrđeno da se lokalitet zove pazar ili varoš. I to su toponimi koji govore o trgovačkoj funkciji grada. "Grad se u dokumentima dubrovačkih arhiva spominje još 11. lipnja 1404. kao karavanska destinacija. Upućuje se karavan soli iz Dubrovnika u bosanske gradove: Visoki, Deževica i Dubrovnik, što dokazuje činjenicu da je Bosna u to vrijeme bila gospodarski jako razvijena," razmišlja ugledni sarajevski profesor.

Grad je pripadao vlastelinskom rodu Radojević-Mirković i o tom rodu u historiografiji nisu posložena sva saznanja. Riječ je o dva vrlo ekspanzivna velikaša Bosanskog Kraljevstva, koji su pripadnici pet najjačih rodova bosanskog srednjovjekovlja. Govorimo o XV. stoljeću te ako na umu imamo komunikaciju u to vrijeme, onda možemo zaključiti kako je trebalo mnogo vremena da se stigne s mjesta na mjesto, jer se išlo konjima i šumskim putevima. Prema riječima umirovljenog profesora Franje Topića, izražena je potreba da se srednjovjekovni Dubrovnik kod Ilijaša bolje predstavi javnosti, jer mnogi nisu ni znali da on postoji. Premda je još uvijek u povojima, projekt dobiva potporu sa svih strana. Uostalom, kao nacionalni spomenik kulture ispunjava sve uvjete.

SREBRENICA U ISTOČNOJ BOSNI

Dokumenti Katoličke crkve svjedoče kako je nekad u XIII. stoljeću Srebrenica bila stolno mjesto bosanskih franjevaca. Oni su na te prostore došli na poziv dubrovačkih trgovaca i rudara katolika koji su na tom prostoru bili iznimno rasprostranjeni i njima je trebala pastoralna briga. Franjevci su došli iz Italije s namjerom da pastoralno prate te katolike, te su sagradili prve kuće i nastambe. O tome svjedoče i iskopani pa rekonstruirani samostanski temelji, koji su živi svjedok da je život katoličke zajednice u Srebrenici bio iznimno bogat.

"Inače, cijela franjevačka provincija i danas se zove Bosna Srebrena. Nekad se zvala Bosna Srebrenička. Franjevci s ovim mjestom nemaju samo semantičku, nego stvarnu životnu vezu. Naime, 2006. godine arheolozi su iskopali zidine crkve Blažene Djevice Marije i samostana iz XIII. stoljeća, potom su izgradili novu malu kapelu koju vjernici ovdje zovu svojom katedralom, a često dolaze i turisti," kaže fra Franjo Ninić, upravitelj župe. Iako je Bosna i Hercegovina prilično neuređena zemlja, u kojoj su se događale teške tragedije, a najveća baš u Srebrenici, prema riječima župnika odustajanja od katolika koji ovdje žive nema i ne smije biti. U cijeloj župi koja se proteže od Zvonika preko Bratunca do Srebrenice živi osamdesetak hrvatskih katoličkih obitelji, a zapravo riječ je o ljudima s Drine koji čuvaju ljepotu svojeg govora i izražaja, ali i ljepotu svjedočenja kršćanstva te kulturnog identiteta kojem pripadaju kao živi svjedoci različitih životnih veza Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Iskopine franjevačkog samostana u Srebrenici

ISTRAŽUJEMO

Današnja poljoprivreda Bosne i Hercegovine, baštineći sve nedaće kroz koje je prošla zadnjih tridesetak godina, nalazi se na prekretnici pitajući se - kuda i kako dalje? Kako se uklopiti u nove međunarodne odnose, dok sama država još ne pronalazi mjesto pripadanja

POLJOPRIVREDA I RURALNI PROSTOR BIH NI NA NEBU NI NA ZEMLJI

Sve se češće propitkuje budućnost u svim područjima ljudskog življenja. I koliko god je to propitkivanje onečišćeno senzacionalizmom i neozbiljnošću te željom širenja straha jer se tad lakše upravlja ljudima, ozbiljniji analitičari upozoravaju na prijelomnice koje mogu *nekog ili nešto* odvesti u neželjeno, teško popravljivo stanje. Tako svjedočimo micanju iz masovnih medija pošasti zvana koronavirus, koju je zamijenio grozni

TEKST I FOTO
prof. dr. sc. Ivo Grgić

ratni sukob na istoku Europe, a naša zbunjenost ide do vjerovanja da smo samo iskorišteni u *njihovu* obračunu.

I kad se izbezumimo u mnoštvu (ne)kontroliranih informacija još dodatno začinjeneh *nuklearnim zrakama smrti*, sramežljivo se, opetovano, pojavi najava katastrofalnog svjetskog pomora zbog nedostatka hrane. I uz sva tehničko-tehnološka dostignuća koji jedno drugo stižu i prestižu, često strašeći i njihove tvorce od neželjenog, jedina stalnost, jučer, danas i još dugo ubuduće, jest potreba za hranom i prehranom sve većeg broja ljudi na Zemlji.

A u svemu tom globalnom često po strani ostaje *naše lokalno*, a to je Bosna i Hercegovina. I njezina

snaga zajedništva

budućnost koja je po mnogima (ne)izvjesna, ali ta se izvjesnost vidi na različite načine.

POLJOPRIVREDA I HRANA U RALJAMA NEODGOVORNIH

Poljoprivredna proizvodnja u Bosni i Hercegovini pod utjecajem je istih čimbenika kao i u bilo kojoj drugoj zemlji. To su raspoloživi poljoprivredni resursi, klimatske nepogode te ekonomski unutarnji i vanjski utjecaji.

U tržišnom gospodarstvu, gdje poneki još uvijek zagovaraju čisto djelovanje nevidljive ruke, tj. ponude i potražnje, naglašava se značaj potražnje ili jednostavnije rečeno hrane će biti onoliko koliko je treba. To bi čak i bilo prihvatljivo da su potrebe mjerene samo brojem gladnih usta, ali često potrošači nemaju onoliko novca koliko proizvođači hrane traže. I nerijetko se proizvođači odlučuju i na uništenje neprodane hrane samo da bi zadržali tržišnu iznad proizvodne cijene upozoravajući nas da sva proizvedena hrana i košta.

Sjetimo se samo koliko imamo problema s doniranjem hrane potrebitima kojih je sve više i u BiH, iako su tu hranu ti isti stanovnici izdašno već platili kroz poreze transferirane u obliku potpora poljoprivrednim proizvođačima. A kako na odnos prodavača i kupca hrane možemo neznatno utjecati, očito je da proizvedenu količinu najčešće određuje cijena inputa, tj. troškovi proizvodnje te Božja providnost odnosno klimatski uvjeti.

I na kraju, ne i najmanje važno, ne zaboravimo i na razne mutikaše ili ljepše prozване špekulante koji hranu koriste ne samo za što veću zaradu nego i za ucjenu i vladanje jer je strah od gladi ravan strahu od smrti. A najveći špekulanti postadoše države koje u svojim ustavima navode svoje funkcije od kojih je jedna pravičnost odnosno jednakost, barem na razini osnovnog, tj. hrane.

I u djelovanju svega navedenog, hrana postaje oružje u rukama oholih, a ovi drugi koji kreću u potragu za hranom proglašise se nepoželjnim i opasnim. Sljedeće, ili već započete, svjetske migracije bit će potaknute nedostatkom hrane i *gladju* za proizvodnim poljoprivrednim resursom, a to su poljoprivredno tlo i voda. Kojih u BiH za sada još ima.

POLJOPRIVREDA I RURALNI PROSTOR BIH: OGRANIČENJA I PRILIKE

Bosna i Hercegovina promatrana s nekog satelita podsjeća na srce u tijelu zvanom Europa. Ljepota gorja premrežena je riječnim kapilarima i plodnim dolinama, s pokojom suzom – jezerom, i ne razlikuje

Uz sva tehničko-tehnološka dostignuća koji jedno drugo stižu i prestižu, često strašeći i njihove tvorce od neželjenog, jedina stalnost, jučer, danas i još dugo ubuduće, jest potreba za hranom i prehranom sve većeg broja ljudi na Zemlji

se puno od drugih najljepših europskih zemalja, a nama je najljepša. Ipak, kako se spuštamo niže i niže, postajemo svjesniji tegobe i neizvjesnosti koja vlada u državi s mnoštvom apsurd.

Ovdje ćemo se zadržati na zadanoj temi te je mala utjeha da i kod drugih poljoprivreda više nije djelatnost s kojom se živi, nego djelatnost od koje se živi ili bi trebalo. I u drugim je zemljama svjetlost gradova bila jača od svjetlosti seoske mjesečine, a žamor velegrada postala je poželjnija i uhu milija od noćnog povjetarca i pjeva noćnih ptica. Današnja poljoprivreda Bosne i Hercegovine, baštineći sve nedaće kroz koje je prošla zadnjih tridesetak godina, nalazi se na prekretnici pitajući se - kuda i kako dalje? Kako se uklopiti u nove međunarodne odnose, dok sama država još ne pronalazi mjesto pripadanja.

Za početak, dobro bi bilo znati s čim se raspolaže. Kolike su poljoprivredne površine, koliko se osoba bavi poljoprivredom, kakvo je stanje poljoprivredne tehnike, koji su tržišni kanali i što se očekuje u idućem desetljeću. Odgovori na samo ova pitanja nadilaze naš uradak pa ćemo samo ukratko o glavnim ograničenjima s kojima se poljoprivreda BiH susreće danas, ali i mogućim scenarijima za iduće razdoblje.

Poljoprivreda kao djelatnost nema samo proizvodno-potrošnu funkciju jer da bi se nešto proizvelo potrebno je u proizvodnju i uložiti, od sjemena do radne snage. I u BiH se sve više naglašava nedostatak radne snage, brojčano i u kvalitativnom smislu. Poljoprivreda je već sad učinila iskorak od čizama i *pluga* prema djelatnosti

ISTRAŽUJEMO

s puno potreba za novim tehničkim, biološkim i ekonomskim znanjima, a za što je potrebna i odgovarajuća radna snaga.

I onda se postavlja jednostavno pitanje: hoćemo li poljoprivrednu proizvodnju prilagoditi postojećoj radnoj snazi ili ćemo u njezinu planiranju veću pozornost posvetiti formalnom i neformalnom obrazovanju poljoprivrednika. A da bismo to i učinili, nailazimo na dvije prepreke: zbog smanjenja prirodnog prirasta smanjuje se potencijalni kontingent mladih za poljoprivredna zanimanja, a i sam se interes godinama za poljoprivredu kao poziv smanjuje. I nije to samo problem BiH, nego i cijele Europe pa i drugih poljoprivredno razvijenih zemalja.

Velik je problem poljoprivredno zemljište. Nesređene zemljišne knjige, povećanje neobrađenih, zapuštenih površina, prosječno mala veličina gospodarstava, usitnjenost parcela, malo hidromelioriranih površina i površina s navodnjavanjem, nisu jamstvo cjenovno konkurentne proizvodnje, ali ni poticaj za značajniji ulazak novog, ozbiljnog kapitala. Poseban je problem tržišna neorganiziranost proizvođača niske specijalizacije proizvodnje, često opskrbljenih neodgovarajućom tehnologijom i opremom. A tu je i nedostatna stručna potpora proizvođačima koja se ugasila u trenu nestanka kooperativnih odnosa devedesetih godina. Naime, i u BiH imamo veće proizvodne sustave koji su nastali na zasadama bivših kombinata ili u surovj transziciji zaboravljajući većinu onih koji su ih nekad stvarali. Oni su tehnološki i proizvodno daleko iznad obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava o kojima je ovdje riječ.

Bosna i Hercegovina promatrana s nekog satelita podsjeća na srce u tijelu zvanom Europa. Ljepota gorja premrežena je riječnim kapilarima i plodnim dolinama, s pokojom suzom – jezerom, i ne razlikuje se puno od drugih najljepših europskih zemalja, a nama je najljepša. Ipak, kako se spuštamo niže i niže, postajemo svjesniji tegobe i neizvjesnosti koja vlada u državi s mnoštvom apsurd

U ruralnom području i zbog negativne demografske selekcije osjeća se nedostatak kreativnih ideja domicilnog stanovništva pri čemu je prisutna i slaba prepoznatljivost postojećih lokalnih prirodnih resursa za razvitak nepoljoprivrednih djelatnosti koje bi zadržale, ali i potaknule imigraciju stanovništva. Poseban je osjećaj nedovoljne brige države i županija za probleme ruralnih područja koje bi mogle učiniti puno više na stvaranju novih poduzetničkih ideja sa svježim kapitalom. Jedino gdje se osjećaju promjene je kod većih projekata vezanih za veće zemljišne komplekse gdje se potihom mijenja vlasnička struktura nad poljoprivrednim površinama, a često se kao novi vlasnici pojavljuju i osobe izvan ovog podneblja.

SCENARIJI DO 2030. GODINE

Iako se 2030. godina čini daleko, ipak se mogu predvidjeti tri scenarija poljoprivrednog i ruralnog razvitka Bosne i Hercegovine.

Ruralni prostor u propadanju

Ruralni i urbani prostor vezani su pupčanom vrpcom pri čemu se najviše iz ruralnog crpilo najbolje čime je ono raspolagalo. Najčešće su to bili ljudi i seobe koje su bile sporadične pa postadoše trajne te se selo počelo prazniti.

Depopulacija se prvo događala unutar BiH te, dok su brojčano rasli gradovi kao Odžak i Derвента pa sve do Sarajeva, mala mjesta postadoše još manja. Ipak, taj proces i nije bio toliko poguban za selo jer se dio naroda zadržao unutar istog životnog prostora pa je uz zaradu u poduzećima, dio dohotka dolazio i iz poljoprivrede. Vrijeme je to mješovitih gospodarstava i kooperativnih odnosa u poljoprivredi. Veliki val depopulacije počeo je kad se narod počeo seliti u zemlje zapadne Europe, a pogrom i urušavanje demografske i ekonomske strukture ruralnog prostora BiH dovršio je zadnji rat jer tad nacionalna *leopardova koža* od ponosa postade prokletstvo.

Prvi je scenarij da se ništa ne čini i 2030. godine ruralno područje BiH bit će u potpunosti devastirano, mnoga će naselja nestati, a tlo postati neupotrebljivo. Poljoprivreda se ograničava na velike sustave i mali broj obiteljskih gospodarstava, a prehrambena sigurnost ovisi o velikom uvozu.

Drugi je scenarij da se čeka pomoć države, uz malo lokalnih inicijativa i stanje će biti nešto bolje nego danas, ali zaostajanje za usporedivim EU-ovim državama, primjerice najbližom Hrvatskom, još će se povećati.

Treći scenarij pretpostavlja veću političku stabilnost države, što bi rezultiralo jačim upravljanjem bitnim procesima u poljoprivredi i ruralnom prostoru te bi napredak do 2030. godine bio vidljiv po mnogim pokazateljima.

Kod sva tri scenarija zajednička su dva strateška cilja s nekoliko mjera i aktivnosti, i to održiva i konkurentna poljoprivreda te održivi dohodak i kvaliteta života u ruralnim područjima.

Za prvi strateški cilj - održivu i konkurentnu poljoprivredu - potrebno je dobro gospodarenje poljoprivrednim zemljištem, jača stručna potpora proizvođačima, usmjerenje na ekološku poljoprivredu, daljnje proizvodno jačanje proizvođača, količinom i kvalitetom proizvoda, te njihovo kapitalno jačanje primjenom suvremene tehnike i tehnologije.

Da bi se stvorile pretpostavke za dobro gospodarenje poljoprivrednim zemljištem potrebno je središnje zemljišnih knjiga, okrupnjavanje i uređenje poljoprivrednih površina te zoniranje poljoprivredne proizvodnje. Potpora poljoprivrednim proizvođačima pretpostavlja njihovu dodatnu edukaciju te jače promotivno-prodajne aktivnosti za njihovo tržišno pozicioniranje. Zaokret prema ekološkoj poljoprivredi zahtijeva ne samo deklarativnu, nego i stvarnu potporu njezinu razvitku.

Za proizvodno jačanje proizvođača potrebno je poticati razvoj prerade na gospodarstvima te poljoprivrednih udruga i zadruga, kao i jačanje izravne prodaje. Kapitalno jačanje poljoprivrednih proizvođača zahtijeva investicije u strojeve i opremu, ali i investicije u povećanje skladišnih kapaciteta i proizvodne objekte te posebno u preradbene kapacitete.

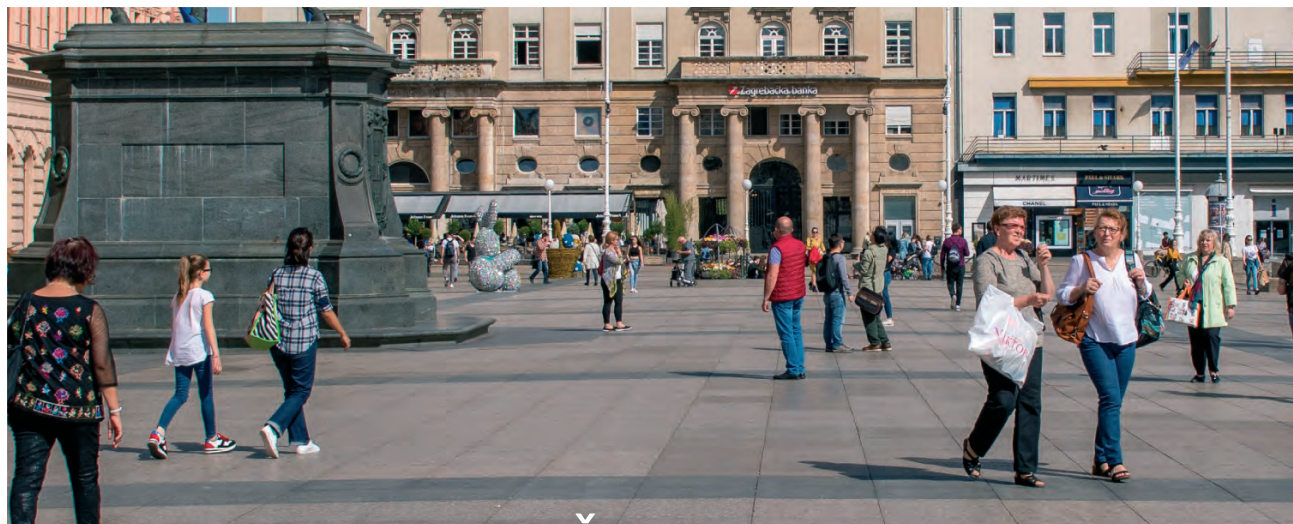
Drugi strateški cilj - održivi dohodak i kvaliteta života u ruralnim područjima - usmjeren je na diversifikaciju zaposlenosti i dohotka, poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima te na aktivnosti u šumskom prostoru.

Mala je utjeha da i u drugim zemljama poljoprivreda više nije djelatnost s kojom se živi, nego djelatnost od koje se živi ili bi trebalo. I kod drugih je svjetlost gradova bila jača od svjetlosti seoske mjesečine, a žamor velegrada postala je poželjnija i uhu milija od noćnog povjetarca i pjeva noćnih ptica

Diversifikacija zaposlenosti i dohotka moguća je potičući razvoj svih oblika ruralnog turizma, obnovljivih izvora energije i alternativnog nestalnog dohotka te oživljavanje i razvoj tradicijskih zanata i obrta.

Poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima nezamislivo je bez obnove električne infrastrukture, poboljšanja telekomunikacijske mreže, proširenja vodoopskrbne mreže i sustava odvodnje, povezivanja s urbanim centrima koja zahtijeva modernizaciju i obnovu lokalnih cesta, poticanja skrbi za starije i nemoćne te poticanja privatnih inicijativa u pružanju *javnih* usluga. I ne zaboravimo, uvijek moramo znati odgovore na pitanja što, kako i za koga proizvoditi. Ali i da se najveća pomoć i prilika uvijek nalazi preko puta, preko granice pa bila ona i šengenska.

ISTRAŽUJEMO

POPIŠ STANOVNIŠTVA:

KAKO JE HRVATSKA OD ISELJENIČKE POSTALA USELJENIČKA ZEMLJA

Popis je potvrdio ono što demografi govore već cijelo desetljeće: iseljavanje je poprimilo neslućene razmjere

Piše:
izv. prof. dr. sc. Tado Jurić

Ilustracije:
<https://popis2021.hr/>

snaga zajedništva

U nacionalnoj državi sasvim je opravdano pitanje koliko je stranaca, koliko manjina te koliko državotvornog naroda. Jer glavni smisao stvaranja Hrvatske bio je opstanak Hrvata na hrvatskom tlu, a glavni je zadatak Hrvatske omogućiti opstanak hrvatskog naroda

Popis stanovništva iz 2021. godine bio je velik i zahtjevan projekt, pokazuje to vrijeme potrebno da se obrade svi podaci. Saznali smo da nas je oko 400 tisuća manje nego prije 10 godine, a konačne podatke o dobi, spolu i narodnosti još nismo dobili.

KONTROVERZE OKO REZULTATA POPISA STANOVNIŠTVA

Poseban problem u hrvatskim demografskim istraživanjima čini metodološka neujednačenost i upitnost službenih podataka na više razina. Ovaj problem ne čini samo puklo administrativno pitanje, nego ima i stvarne negativne posljedice koje se mogu očitovati u zloupotrebi socijalnog, zdravstvenog i poreznog sustava, ali i u stvaranju prepreka pri donošenju adekvatnih demografskih revitalizacijskih mjera.

Velik dio demografa uvjeren je da je Popis stanovništva pokazao pogrešnu demografsku sliku Hrvatske. Naime, ponovno je ubrojeno fiktivno stanovništvo. Vrlo vjerojatno je 200.000 stanovnika prikazano više od stvarne brojke, 3,87 milijuna. U konačnici, 17 tisuća je i službeno smanjeno od prvog iskazivanja procjene u siječnju 2022. Dokazi za ovu tvrdnju su: dok Njemačka pokazuje da je samo ondje doselilo 310.000 Hrvata od 2013. do 2020., hrvatski Državni zavod za statistiku (DZS) pokazuje da je ukupno iselilo u sve zemlje oko 210.000. Metodologija nadalje nije bila odgovarajuća jer popisivači nemaju bazu podataka na osnovi koje bi mogli kontrolirati točnost navoda. Primjerice, navodi jednog člana kućanstva o ostalim članovima obitelji koji su živjeli u Hrvatskoj do referentne točke popisa (31. kolovoza) uzimaju se kao neupitna činjenica. Time oni bivaju ubrojani u stanovnike Hrvatske iako su odselili, a nisu se odjavili. Nadalje, dovoljno je da pojedinac navede da namjerava živjeti u Hrvatskoj godinu

dana, čime automatski ulazi u evidenciju kao stalni stanovnik. Mogućnost zloupotrebe popisne metodologije ostala je i u prostoru samopopisivanja, odnosno online popisivanja u sustavu e-građanin. Ne samo da jedna osoba iz kućanstva može online popisati ostale članove kućanstva bez ikakve provjere vjerodostojnosti takvih navoda, nego ne postoji ni mogućnost provjere je li samopopisivanje uopće izvršeno u Hrvatskoj ili, primjerice, iz Njemačke. Usto, velik dio Srba koji ne žive u Hrvatskoj (UN-ova procjena je čak 1/3) popisao se kao građani Hrvatske.

Nije nebitna stavka ni pitanje cijene popisa. Za Popis 2021. bilo je angažirano oko 8000 popisivača, 1100 kontrolora, 170 instruktora i 45 koordinatora, uz njih još i članovi popisnih povjerenstava, pa je tako sveukupno u Popisu 2021. bilo angažirano oko 10.000 ljudi za čiji je rad trebalo izdvojiti oko 200 milijuna kuna (vidi: DZS).

ZBUNJUJUĆA FORMULACIJA O VJERSKOJ PRIPADNOSTI

Većina ovih problema mogla bi se izbjeći uvođenjem Registra stanovništva koji bi dao jasnu sliku o stanovnicima, biračima, zdravstvenim osiguranicima, učenicima, radnicima itd. S Registrom stanovništva država bi dobila i vjerodostojnu brzo ažurirajuću bazu podataka bez koje nije moguće strateško upravljanje zemljom i ljudskim resursima. Jedno od rješenja jest i mikrocenzus po uzoru na Austriju, Njemačku i Švicarsku. Riječ je o praćenju 1 % populacije kroz cijelu godinu na osnovi čega se dobivaju znatno precizniji uvidi.

U Popisu je posebno problematična bila formulacija o vjerskoj pripadnosti. U prijašnjim popisima vjeroispovijest se iskazivala formulacijom katolik, pravoslavac, musliman itd. Sad su pak korištena dva pitanja: pripadnost vjeri i pripadnost vjerskoj zajednici. To je zbunilo mnoge. Svatko tko je na prvo pitanje odgovorio, primjerice, da je kršćanin, a na drugo da pripada Katoličkoj crkvi, završio bi među "ostalim kršćanima". Odnosno, da bi ga DZS

ISTRAŽUJEMO

prebrojio kao katolika, trebao je u prvoj rubrici napisati da je katolik, a u drugoj da pripada Katoličkoj crkvi. Tako se dogodio porast "ostalih kršćanskih zajednica" više od 1200 % u usporedbi s prethodnim Popisom. DZS je na ovu nelogičnost odgovorio da je među ostalim kršćanskim zajednicama 87 % katolika (vidi: Bitno.net). Dakle, od 180.000 "ostalih kršćana" 87 % su zapravo katolici. Stoga nije riječ o znatnom padu broja katolika od 8 % kako je Popis pokazao, nego je riječ o padu od 4 %. Nažalost, ovakvi podaci su poslani službenom statističkom tijelu EU-a Eurostatu i oni će biti mjerodavni za donošenje budućih politika.

POTISNI FAKTORI ISELJAVANJA

U pogledu iseljavanja, Popis je potvrdio ono što demografi govore već cijelo desetljeće: iseljavanje je poprimilo neslućene razmjere. Ovdje treba dodati i opasku da su rezultati zapravo potvrda da demografi cijelo proteklo desetogodišnje razdoblje nisu bili puki katastrofičari željni medijske pozornosti, nego su djelovali prema znanstvenim i moralnim uzusima te su ispravno ukazivali na trendove. Ponovno je najviše indicija da iseljava tzv. stara srednja klasa i njihova djeca, te da glavni potisni faktor nije siromaštvo nego nepravda, odnosno korupcija i klijentelizam (vidi: HR Rejting, listopad 2022). Novi društveni sukob koji je okidač za iseljavanje odvija se u središtu hrvatskog društva. Rezignirana je stara srednja klasa čije se vrijednosti napredovanja prema stručnim kompetencijama, trudu i teškom radu, obitelji, nacije i religioznosti proglašavaju zaostalima. Zbog neselektivnog

useljavanja vrijednosti stare srednje klase bivaju još više ugrožene, a k tome useljavanjem dolazi i do *dampinga* cijene rada koja dodatno potiče iseljavanje.

Na preostalim socijalnim polovima, na onom iznimno siromašnom i na onom iznimno bogatom, izgubio se svaki interes za budućnost Hrvatske pa posljedično i za aktivno sudjelovanje u politici: kod "prekarne klase" zato što njezini pripadnici smatraju da se ionako ništa ne može promijeniti, a kod najbogatijih zato što drže da uz pomoć kontrole nad ekonomijom kontroliraju politiku (vidi: Reckwitz 2021).

NAMJESTO HRVATA IZ BIH SADA U RH DOSELJAVAJU FILIPINCI I NEPALCI

Ozbiljan je propust ovog Popisa, po mišljenju jednog dijela demografa, što nije popisao strance u Hrvatskoj, ali ni hrvatsku dijasporu. Naime, Popis se usredotočio samo na stalno stanovništvo, umjesto da popiše i privremeno, odnosno strance.

Popis zbog svoje pogrešne metodologije nažalost nije u fokus stavio ključno pitanje i pokazao da je u Hrvatskoj stranaca sve više. Prema Popisu stranaca je 0,74 %, a u stvarnosti je riječ o 5 % (vidi: Jurić, VL, rujna 2022.)

Da je Popis iskoristio ovu mogućnost, pokazalo bi se da u Hrvatskoj živi već sada 5-7 % stranaca. Riječ je o stranim radnicima, bogatim europskim umirovljenicima te migrantima. To nam je djelomično potvrdio i sam MUP. Naime, prema podacima koje smo zatražili od MUP-a, na dan 27. siječnja 2022. ukupno 101.163 državljana ima reguliran status stranca u Republici Hrvatskoj.

Međutim, brojke su još više iznenađujuće kad se uzme u obzir da je Hrvatska u prvih deset mjeseci 2022. izdala čak 110.000 radnih dozvola za strance. U nacionalnoj državi sasvim je opravdano pitanje koliko je stranaca, koliko manjina te koliko državotvornog naroda. Jer glavni smisao stvaranja Hrvatske bio je opstanak Hrvata na hrvatskom tlu, a glavni je zadatak Hrvatske omogućiti opstanak hrvatskog naroda. Iseljavanje je pak zorno pokazalo da političke elite nisu uspjele u tome.

HOĆE LI DEMOGRAFIJA RIJEŠITI HRVATSKO PITANJE U BIH?

Obično prebrojavanje koliko je građana u Hrvatskoj, osim što ne pokazuje realnu sliku, prikriva i proces razognijštavanja Hrvata u vlastitoj zemlji i pretvaranja Hrvatske u useljeničku zemlju. Naime, od 10 nekretnina prodanih u Zagrebu i na obali u protekle dvije godine sedam su kupili

snaga zajedništva

stranci. Za 10 godina popis može zaista pokazati da u Hrvatskoj ponovno živi više od 4 milijuna, ali je valjda ključno pitanje tko su ljudi koji tu žive, kakva je struktura te populacije i kakva je prostorna raspoređenost populacije.

Naše procjene pokazuju da će uz takve trendove, do sredine stoljeća u Hrvatskoj živjeti čak 30 % stranaca. Kontinentalna Hrvatska sve će više pustjeti, a svaki drugi Hrvat živjet će u Zagrebu. Takva neravnomjerna raspodjela pučanstva učinit će tri četvrtine Hrvatske gospodarski, biološki i kulturno "spaljenom zemljom". Nadalje, protok vremena i ovakvi demografski trendovi dovest će do sredine stoljeća do situacije u kojoj Hrvata u BiH u znatnijem broju više uopće neće biti pa će tako zapravo demografija riješiti hrvatsko pitanje u BiH.

Hrvatska kao Ustavom obvezana država da pruži zaštitu i opstanak Hrvatima u BiH ni u tome nije uspjela. Predlagali smo 2019. da Hrvatska umjesto strane radne snage ponudi subvencije za zapošljavanje Hrvata iz BiH koji prolazeći kroz Hrvatsku odlaze u Austriju, Njemačku i Švicarsku. Jer nije isto je li netko odselio u Dublin ili je u blizini svojeg zavičaja. Takvom mjerom Hrvatska

---

Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. najpsežnije je i najsloženije statističko istraživanje s obzirom na brojnost obuhvaćenih jedinica te bi trebao biti najbogatiji izvor podataka o stanovništvu u Republici Hrvatskoj. Cilj Popisa bio je utvrditi podatke o broju i prostornom rasporedu stanovništva te njegovim osnovnim demografskim, obrazovnim, migracijskim, ekonomskim i drugim obilježjima te o obilježjima kućanstava i stanova.

---

bi riješila s jedne strane vlastito pitanje nedostatka radne snage, a s druge ispunila svoju ustavnu obvezu skrbi za Hrvate u BiH. Iseljavanje i useljavanje - ključno identitetsko pitanje Da bi se ova nelogičnost shvatila, potrebno je ući u dublju sociološku i politološku analizu trendova u EU-u. U pozadini cijelog procesa pokušaj je nametanja koncepta građanskog poimanja nacionalnog identiteta, a ne etničkog kakav je sada u Hrvatskoj. Ako se prvih trideset godina hrvatske države stvarala funkcionalna državnost i utvrđivao hrvatski identitet, izgleda da predstoji etapa razgradnje tog identiteta. U Hrvatskoj su se, naime, oblikovala dva međusobno suprotstavljena društvena i politička bloka čiji se sukob temelji na odnosu prema dva tipa kulture, a kulminirat će u pogledu imigracija.

Prvi tip kulture zalaže se za intenzivno useljavanje strane radne snage i otvaranje hrvatske nacije te u iseljavanju i neselektivnom useljavanju ne vidi nikakav razlog za paniku, a drugi u useljavanju i iseljavanju vidi ugrozu biološkog opstanka hrvatskog naroda. U središtu novog sukoba hrvatskog društva zapravo je borba za "kulturnu hegemoniju" između stare srednje klase

modul.®

a member of the Ancona Grupa d.o.o.

Concept Store
Zagreb, Gajeva ulica 21

www.modul-contract.hr

ISTRAŽUJEMO

i nove srednje klase (klase po shvaćanju Webera), a sukob će vrlo brzo postati zoran u pogledu shvaćanja iseljavanja i useljavanja kao ključnog identitetskog pitanja. Jedni će tvrditi da nas može spasiti samo neselektivno useljavanje, a drugi će vjerojatno tražiti referendum o tom pitanju, odnosno zabranu poslodavcima da po slobodnom nahođenju odlučuju o neograničenom uvozu strane radne snage, bez selektivnih kriterija, čime indirektno mijenjaju etničku sliku Hrvatske. Više o tom u mojoj novoj knjizi koja izlazi u prosincu *Zarobljeno društvo* (Luković, Jurić, Piplica).

CENTAR EU-a ZAINTERESIRAN JE ZA HRVATSKU, A NE ZA HRVATE

Dok se Hrvatsku proziva zatvorenim i za moderne trendove nazadnom zemljom, zapadne zemlje istodobno vode vrlo osmišljenu politiku useljavanja. U zadnjih deset godina trećina svih useljenih u Njemačku visoko je obrazovana. Istodobno u Hrvatsku se doselilo manje od 1% visokoobrazovanih. SAD primjerice visokom školarinom demotivira iseljavanje svojeg obrazovanog kadra (jer kako ćete vratiti američku stipendiju radom u Hrvatskoj), dok Hrvat-

ska svoje probrano stanovništvo izvozi kao potrošnu robu. Hrvatska je samo Njemačkoj u zadnjih sedam godina poklonila cijeli državni proračun (18 milijardi eura) uložen u obrazovanje iseljene radne snage.

Posljedično, u Hrvatskoj danas zjapi jaz između niskokvalificirane radne snage koja doseljava i nedostatka kvalificiranog i visokokvalificiranog osoblja. Umjesto da se useljavanje shvati kao iznimno važan proces koji treba usmjeravati i kontrolirati te osmisliti strategije integracije, Hrvatska srlja u nešto što su već iskustva Francuske, Danske, Švedske i Njemačke jasno pokazale. Naime, neselektivno useljavanje, zbog pritiska krupnog kapitala i želje bogatih da budu još bogatiji, reflektira se na društvo porastom kriminaliteta (vidi: <https://www.20minutes.fr/societe/4007423-20221029-pourquoi-faut-rester-prudent-chiffres-delinquance-paris>), *dumpingom* cijene rada i u konačnici zamjenom stanovništva (izraz koji UN koristi).

Useljavanje u Hrvatsku pridonosi daljnjem iseljavanju Hrvata jer stranci ruše cijenu rada. Pri tome se razvija veliki biznis s useljavanjem. Ponavlja se uvijek ista taktika. Poslodavci prvo traže zahtjeve koje je nemoguće ispuniti (primjerice znanje nekoliko stranih jezika za posao gdje to uopće nije nužno) da bi imali opravdanje uvoza strane radne snage.

Time je Hrvatska došla u apsurdnu situaciju da je svoje mlade potjerala da bi se otvorila azijskom tržištu radne snage. Apsurdno je da poslodavci sami radi vlastitog profita mogu dovesti u Hrvatsku koga hoće i u neograničenom broju. Što ako Hrvatska bude sredinom stoljeća imala 6 milijuna stanovnika? Je li to uspjeh sam po sebi ili je ključno pitanje koliko će tu o(p)stati Hrvata?

HRVATSKA IMA NAJLIBERALNIJI ZAKON O DOSELJAVANJU U EU-u

Hrvatska trenutačno ima najliberalniji zakon o doseljavanju u EU-u. Dok je primjerice u najsiromašnijoj EU-ovoj članici, Bugarskoj, za dozvolu boravka (investicijski doseljenik) potrebno uložiti 250.000 eura, u Hrvatskoj je taj iznos 10 puta manji.

Male nacije ne mogu se poigravati nacionalnim identitetom u globaliziranom svijetu niti očekivati od EU-ove jezgre zaštitu svojeg nacionalnog identiteta, koji se zbog procesa iseljavanja i useljavanja upravo raspada. Svi procesi usmjereni su u pretvaranje hrvatskog etničkog identiteta u (zapadni) građanski koncept nacije te asimilaciju Hrvata u vlastitoj zemlji – u neku vrstu samokolonizirajuće kolonije EU-a. Hrvatska je,

Prirodna depopulacija kao rezultat demografske tranzicije - što bogatije društvo, to manje djece - zahvatila je i Hrvate kao europski narod

Na području današnje Republike Hrvatske prvi popisi stanovništva provedeni su 1746. i 1754. za vladavine Marije Terezije. Sljedeći popis, "Jozefinski", iz 1785. proveden je za vladavine Josipa II., dok je prvi popis koji sadržava sveobuhvatne podatke za cijelo područje današnje Republike Hrvatske proveden 1857. godine, nakon čega su slijedili redoviti popisi u desetogodišnjem intervalu. Za 1941. godinu obavljene su pripreme, no zbog rata nije proveden. Od 1961. godine Popis se u Republici Hrvatskoj ponovno provodi u redovitim desetogodišnjim razmacima.

kako se čini, EU-ovoj jezgri zanimljiva kao nekretnina na toplom moru, dok joj opstanak Hrvata ne znači baš puno. Centar EU-a zainteresiran je za Hrvatsku, a ne za Hrvate.

Hrvati nisu brojčano veliki i kulturno dominantni da bi doseljenike mogli tek tako asimilirati. K tome, u Hrvatskoj ne postoje bilo kakve strategije ni razrađeni koncepti integracije. Pojedince se do određene mjere i može integrirati, ali kad se on kreće u zatvorenom krugu svojih zemljaka, kao što je slučaj u Hrvatskoj integracija u pravilu ne uspijeva. To vidimo na primjeru Francuske, Danske, Švedske i Njemačke, koja je i službeno priznala da su svi primijenjeni koncepti integracije propali.

Umjesto neselektivnog useljavanja pod pritiskom poslodavaca i *big bussines* tvrtki za posredovanjem radnika, Hrvatska bi trebala razviti koncept manje imigranata, ali koje je moguće bolje integrirati - s više stambenih i školskih resursa. Iznimno je važno naglasiti da su migracije legitimna i razumljiva pojava jer svaki čovjek ima pravo tražiti bolji život, ali migracije osim legitimne moraju biti i legalne.

POSLEDICE POPISA

Popis je potvrdio da je proces iseljavanja na koji smo ukazivali zaista biblijskih razmjera. Hrvatska je doživjela enormnu depopulaciju i vraćena je na populacijski kontingent kakav je imala kratko nakon završetka II. svjetskog rata. Istina, cijela Europa demografski ubrzano pada.

Prirodna depopulacija kao rezultat demografske tranzicije (što bogatije društvo, to manje djece) zahvatila je i Hrvate kao europski narod, ali treba istaknuti da prirodna depopulacija čini svega 35 % ukupne depopulacije, odnosno da je pad broja stanovnika direktno povezan s iseljavanjem.

Direktna posljedica Popisa bit će prekrajanje izbornih jedinica na koju su demografi već odavno ukazali da su protuustavne, što je i Ustavni sud potvrdio. Naime, većina izbornih jedinica već odavno ne odgovara potrebnim 400.000 građana.

Nadalje, sada je i jasno da za referendumske inicijative neće biti potrebno prikupiti 400.000 glasova nego više od 10 % manje. Svakako će trebati i odgovoriti na pitanja kako je moguće da Hrvatska ima više birača, nego stanovnika te kako je moguće da je više od 4 milijuna korisnika zdravstvenog sustava. Povrh svega ostaje pitanje kako se odnositi prema činjenici raseljavanja i razogništavanja Hrvata s obje strane Save, dok paralelno teče proces supstitucije stanovništva.

nunc®

a member of the Ancona Grupa d.o.o.

Showroom
Zagreb, Ilica 168a

www.nunc.design

SAVJETUJEMO

Iako se danas sve više govori o nužnosti brige za mentalno zdravlje, statistički podaci, kao i svakodnevno iskustvo, upozoravaju da nismo ni blizu rješenja ovog velikog problema. Svakodnevno svjedočimo porastu problema mentalnog zdravlja, posebno među mladima te poteškoćama s kojima se mladi svakodnevno susreću na putu odrastanja

Prema podacima istraživanja, svaka peta mlada osoba ima problema s mentalnim zdravljem, a čak 75 % poremećaja u području mentalnog zdravlja dijagnosticira se do 25. godine života. Ovisnost, tjeskoba, poremećaj prkošenja, depresija i ADHD najčešće su dijagnoze u pubertetu i adolescenciji. Poteškoće s mentalnim zdravljem koje se javljaju u ranijoj dobi mogu utjecati na kvalitetu života i u mlađoj te odrasloj dobi, ako se problemi mentalnog zdravlja ne prepoznaju na vrijeme i ne pruži se potrebna stručna pomoć. Evidentno je da stope tjeskobe i depresije nakon 2020. godine u 204 zemlje svijeta rastu. Pandemija koronavirusa pridonijela je svakako ovim negativnim trendovima.

SVE (NI)JE LAKO KAD SI MLAD

Danas nije lako i jednostavno biti mlada osoba. Toliko ponuđenih i dostupnih mogućnosti, toliko planova i snova, ali u isto vrijeme i toliko stvari s kojim se treba nositi kako bi našao

MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH

Piše:
doc. prim. dr. sc.
Vjekoslav Jeleč,
dr. med.,
neurokirurg

svoje mjesto pod suncem i odrastao u zrelu osobu koja je svjesna svoje vrijednosti i sposobna ostvariti svoje snove te funkcionirati u svim aspektima života. Potraga za vlastitim identitetom i samospoznajom teška je i mukotrpana, posebno kad se stalno pritom suočavaš s konstantnim ocjenjivanjem tijekom svojeg obrazovanja, proživljavaš svoje prve uspjehe i neuspjehe i pokušavaš naći sredinu između ostvarivanja svojih želja i zadovoljavanja očekivanja koje od tebe imaju tvoji roditelji i bliski ljudi do kojih ti je stalo. Često se mladi, na neki način, izgube na tom putu potrage za sobom i osjećaju različite poteškoće u području mentalnog zdravlja. Nažalost, često se mentalnim zdravljem počinjemo baviti nakon što su simptomi i poteškoće vidljive, prevencija bi svakako bila mnogo bolja i učinkovitija. U ranoj adolescenciji potrebno je usmjeriti se na prevenciju ovi-

snaga zajedništva

snosti, agresivnog ponašanja, rizičnog seksualnog ponašanja i depresije, a u kasnoj adolescenciji te ranoj odrasloj dobi na prevenciju depresije i suicida te rano prepoznavanje znakova shizofrenije. U sve to potrebno je uključiti čitavu obitelj i druge važne ustanove oko pojedinca.

Povezanost obitelji i mentalnog zdravlja pojedinca u kontekstu ovisnosti dočarava i izjava slavne pjevačice Adele o tome kako je očevo alkoholizam utjecao na njezinu ovisnost: "To je ono što je mogeo tatu držalo podalje od mene, i baš zato željela sam znati što je u tome tako sjajno."

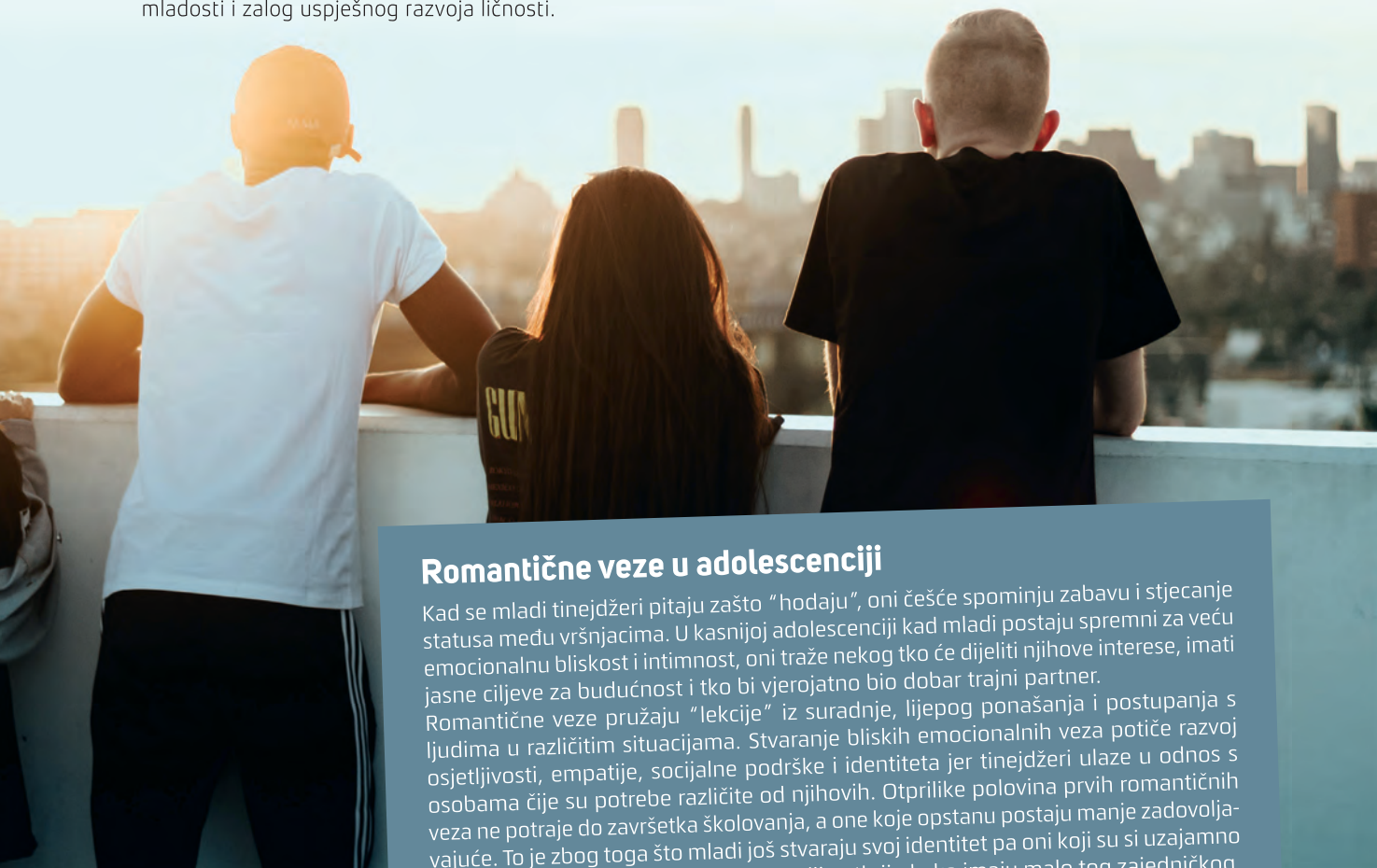
RAZVOJ IDENTITETA U ADOLESCENCIJI

Jedan od osnovnih razvojnih zadataka adolescencije jest stjecanje jedinstvenosti vlastite osobe, odnosno konsolidacija osobnog identiteta. Ako se kriza formiranja identiteta u adolescenciji pozitivno razriješi, osoba iz nje izlazi kao samostalna, samosvjesna, jedinstvena ličnost sa stabilnim osobnim identitetom, što je najvažnije dostignuće rane mladosti i zalag uspješnog razvoja ličnosti.

Adolescenti i prijateljstva

Adolescenti kažu da se najbolje osjećaju kad su u društvu prijatelja. Oni od svojih prijatelja traže bliskost, povjerenje i uzajamno razumijevanje. Djevojke se češće sastaju samo kako bi razgovarale, dok se mladići sastaju radi aktivnosti, najčešće sportskih. Bliska prijateljstva u adolescenciji vezana su uz mnoge aspekte psihičkog zdravlja i kompetencije u ranoj odrasloj dobi:

- daju priliku za istraživanje vlastitog ja i razvijanja razumijevanja druge osobe
- osiguravaju temelje za buduće intimne odnose
- pomažu mladima da se nose sa stresom
- mogu poboljšati stavove prema školi i školsko postignuće.

Romantične veze u adolescenciji

Kad se mladi tinejdžeri pitaju zašto "hodaju", oni češće spominju zabavu i stjecanje statusa među vršnjacima. U kasnijoj adolescenciji kad mladi postaju spremni za veću emocionalnu bliskost i intimnost, oni traže nekog tko će dijeliti njihove interese, imati jasne ciljeve za budućnost i tko bi vjerojatno bio dobar trajni partner. Romantične veze pružaju "lekcije" iz suradnje, lijepog ponašanja i postupanja s ljudima u različitim situacijama. Stvaranje bliskih emocionalnih veza potiče razvoj osjetljivosti, empatije, socijalne podrške i identiteta jer tinejdžeri ulaze u odnos s osobama čije su potrebe različite od njihovih. Otprilike polovina prvih romantičnih veza ne potraje do završetka školovanja, a one koje opstanu postaju manje zadovoljavajuće. To je zbog toga što mladi još stvaraju svoj identitet pa oni koji su si uzajamno privlačni u jednom trenutku često poslije otkriju kako imaju malo tog zajedničkog.

SAVJETUJEMO

Savjeti za roditelje o postupanju s djecom u adolescenciji

U komunikaciji s adolescentima često je teško izbjeći svađanje. Ovi savjeti mogu vam u tome pomoći:

- Slušajte adolescenta bez kritiziranja i postavljanja pitanja kako biste bolje razumjeli što vam govori i kako se osjeća.
- U razgovoru ostanite mirni i racionalni, objasnite svoja gledišta i razloge. Čak i ako vas nastavi izazivati, objašnjenja mu omogućuju da poslije razmotri drugo stajalište.
- Ne kritizirajte adolescenta pred drugima jer su vrlo osjetljivi na javnu kritiku, ako želite razgovarati s njim obavite to nasamo.
- Pričajte o sebi, o tome kako ni vi niste voljeli biologiju u školi ili kako ste se brinuli svidate li se svojoj simpatiji. Podijelite s njim zašto ste se osjećali jedinstveno u doba adolescencije te dajte priznanje njegovim jedinstvenim karakteristikama jer je adolescentima vrlo bitan osjećaj da su jedinstveni i posebni.
- Zabavljajte se skupa. Teško je naći sadržaj i teme razgovora koje bi i vama i adolescentu bile zanimljive, no primjerice, možete otići u kino i nešto poslije pojesti, tako ćete zajedno provesti vrijeme, a moći ćete razgovarati i o filmu.
- Hvalite adolescenta i ističite pozitivno. Ako vam se nekad čini da ne nalazite ništa pozitivno kod njega, snizite kriterije, zagledajte se bolje, sigurno ćete nešto naći, važno im je da nađete.
- Adolescenti imaju često velika očekivanja te su skloni kritikama, budite strpljivi i istaknite dobre strane onog što napada.
- Ohrabrite adolescenta da sam donese svoje odluke, čak i ako mu je potrebno više vremena da ih sam donese, suzdržite se od toga da donošenje odluka donosite umjesto njega. Strpljivo nudite podsjetnike i diplomatske primjedbe dok sam ne izabere s više samopouzdanja.
- Ako imate potrebu razgovarati o problemima, unaprijed dogovorite kad ćete sjesti za stol i porazgovarati. Npr. vaš adolescent uživa u omiljenoj TV sapunici, a vi ulazite u sobu s riječima: "Što ćeš učiniti s lektinom? Brinem, se zbog toga." Vrlo je vjerojatno da nećete dobiti željenu reakciju.
- Nemojte beskrajno ponavljati upute i gnjaviti adolescenta. Ako ste 34 puta ponovili da pospremi sobu, a on nije, zar zbilja mislite ako kažete i 35. put da će to zaista učiniti?!
- Nemoguće je "transplantirati" uvjide. Kad se adolescentu ne da učiti, nećete ga potaknuti pričom da ako ne nauči neće imati dobre ocjene, zbog čega neće moći upisati željenu školu, radit će težak posao, dobiti lošije radno mjesto, neće moći prehraniti obitelj... Navedene primjedbe nazvat će "lekcija 82 po 165. put", na jedno uho će mu ući, a na drugo izići.
- Adolescent je uvijek raspoložen za svađu, tako da ako želite, uvijek se možete posvađati. Ali ne zaboravite, ne možemo se posvađati s čovjekom koji se ne želi svađati. Budite vi taj čovjek u vašem odnosu.

Ako se kriza identiteta ne razriješi pozitivno, tad se javlja konfuzija ili difuzija identiteta koja podrazumijeva nedostatak integracije koncepta vlastite osobnosti i drugih, odnosno osoba ne zna po čemu se razlikuje od drugih, odatle dolazi i kamo ide, što je osnova za razvoj problema psihosocijalnog funkcioniranja u odrasloj dobi.

Razvoju identiteta pomaže kad tinejdžeri imaju "sigurnu bazu" iz koje sigurno mogu kretati u široki svijet. Adolescenti koji imaju blizak odnos s roditeljima te mogu slobodno izraziti vlastita mišljenja razvijaju potpuni identitet, odnosno imaju osjećaj kontinuiteta vlastitog ja tijekom vremena i psihičke dobrobiti.

Tinejdžeri koji imaju bliske veze s roditeljima, no nedostaje im prilika za zdravu separaciju, razvijaju preuzeti identitet, odnosno prihvaćaju već gotov identitet koji su za njih izabrali drugi (roditelji, nastavnici ili sl.). Mladi s difuzijom identiteta često imaju obitelji u kojima nedostaje topla i otvorena atmosfera.

Adolescent često ne nalazi prikladnog sugovornika i osobu od povjerenja koja bi mu na ovom teškom putu mogla olakšati situaciju. Kao što je važna roditeljska potpora, važna je i vršnjačka.

ADOLESCENTI I OBITELJ

Lijepo je meni moj otac govorio, a ja ga nisam slušao. Što ti je govorio? Otkud znam, nisam ga slušao!

Glavni način na koji tinejdžeri traže veću samostalnost i autonomiju jest da se okrenu vršnjacima s kojima istražuju svijet i odnose. Usprkos većoj usmjerenosti prema vršnjacima, odnos između roditelja i adolescenata ostaje ključan u sazrijevanju mlade osobe u samostalnu i odgovornu odraslu osobu. Emocionalna toplina i potpora roditelja u kombinaciji s čvrstim, ali ne prestrogim nadzorom aktivnosti tinejdžera, potiču zdrav razvoj adolescenta uključujući visoko samopouzdanje, samopoštovanje, akademski uspjeh i orijentaciju na rad.

Održavanje ovakvog autoritativnog odgojnog stila i u adolescenciji iznimno je zahtjevno. Tinejdžeri prestaju idealizirati svoje roditelje i ne podvrgavaju se roditeljskom autoritetu kao što su to činili ranije. Uređenje svoje sobe, izlaske, obavljanje kućanskih i školskih obveza adolescenti vide kao svoje osobne stvari, dok ih roditelji još vide kao zajedničke koje utječu na obiteljski sklad.

Adolescencija – stresno životno razdoblje

Adolescencija je doba promjene osjećaja i stavova unutar samoga sebe i u odnosu prema drugima. Tijek i ishod adolescencije ovisi o prethodnom razvoju, odnosima u obitelji, fizičkom zdravlju, aktualnim kapacitetima adolescenta, školi te kulturnoj i socijalnoj sredini.

Većina djece kroz adolescenciju prolazi bez ozbiljnih i štetnih posljedica. Uz pomoć i potporu roditelja, obitelji, škole i šire zajednice mladi se razvijaju u zadovoljne, dobro prilagođene i samopouzdanе odrasle osobe koji mogu graditi zadovoljavajuće odnose s drugim ljudima i nositi se s izazovima.

Adolescencija je stresno životno razdoblje, visokorizično doba za razvoj psihičkih bolesti. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, svaki peti adolescent ima problem mentalnog zdravlja - do 14 godina počinje 50 % svih psihičkih poremećaja, a do 24 godine 75 %, te je u tom vremenu suicid na drugom mjestu uzrok smrtnosti ove mlade populacije.

Podfaze adolescencije

Rana adolescencija (11-14 god.)

- prestanak idealizacije roditelja
- narcistički pomak - okreću se sebi, vlastitim osjećajima, mislima, reakcijama
- faza opozicije-drsko, bučno ponašanje i prkosno suprotstavljanje
- odnosi s vršnjacima vrlo snažni i idealizirani
- povjerenje u svoje unutarnje procese važno je kako bi mogli autonomno funkcionirati - razvoj autonomije i samodefiniranja.

Srednja adolescencija (15-18 god.)

- odvajanje od roditelja dovodi do osjećaja izoliranosti i usamljenosti - proces žalovanja
- novi odnos izvan obitelji s vršnjacima, najprije istospolnim, kasnije miješana grupa prijatelja, ali i s odraslima koji nisu njihovi roditelji
- zaljubljuvanje u srednjoj fazi jedan je od načina suprotstavljanja usamljenosti izazvanoj odvajanjem od roditelja
- individualizacija.

Kasna adolescencija (19-22 god.)

- interakcije s odraslima osobama pomažu adolescentima u stabilizaciji odraslih identifikacija
- formiranje spolnog i profesionalnog identiteta
- bliski emocionalni odnosi koje adolescenti traže u vanjskom svijetu omogućuju im izlaz iz "narcističkog povlačenja".

BROJ 22 godina XVII. zima 2022.

U ranoj adolescenciji česte su svađe oko odgovornosti i privilegija kao što su kontrola izlazaka, odijevanja i izvršavanja školskih obveza. Dok roditelji smatraju kako mlada osoba nije još spremna za nezavisnost, tinejdžeri misle kako im je ona trebala biti dana još davno. Što se tinejdžeri više približavaju odrasloj dobi, roditelji i djeca moraju sve više balansirati između povezanosti i separacije. Do srednje i kasne adolescencije većina roditelja postiže zreli uzajamni odnos. I bez obzira na to što je vrlo bitno razvijati dobru komunikaciju sa svojim djetetom, ne zaboravite da je odnos ipak najvažniji. Često je moguće racionalno iskomunicirati konflikte u problem, ali tek uz brigu o emocionalnoj komponenti takve komunikacije i vaš se odnos dugoročno popravlja.

NAJČEŠĆA ODPUSTANJA U PSIHIČKOM RAZVOJU ADOLESCENTA

Kad mlada osoba ne može ostvariti razvojne ciljeve i suočiti se sa svim izazovima adolescencije, mogu se javiti neki ozbiljni problemi mentalnog zdravlja. Psihički poremećaj u adolescenciji može se očitovati kroz povučeno ponašanje (izbjegavanje vršnjaka ili aktivnosti), ometajuće ponašanje (vrištanje, vrijeđanje, odbijanje suradnje, bježanje), destruktivno ponašanje (uništavanje materijalnih stvari), agresivno ponašanje, samoozljeđivanje (udaranje glavom, grebanje, rezanje) ili autodestruktivno ponašanje (anoreksija, suicid, ovisnosti, promiskuitet).

Odluka za traženjem stručne pomoći za mentalno zdravlje adolescenta može biti teška, no upravo je roditelj taj koji može najprije prepoznati značajne promjene u ponašanju i na emocionalnom planu. Prvi je korak iskren i otvoren razgovor s adolescentom. Ovisno o vrsti problema, moguće je potražiti savjet i preporuke stručne službe škole, obiteljskog i školskog liječnika, kako bi se adolescenta uputilo na procjenu stručnjaka za mentalno zdravlje (psiholog, psihijatar). Posljedice psihičkih poremećaja u adolescenciji mogu biti ozbiljne i negativno se odražavaju na kvalitetu života i u odrasloj dobi, a mogu uključivati: napuštanje ili prekid školovanja, trudnoće, rane brakove i rastave, teškoće u odnosima s drugim osobama, problem sa zakonom, pokušaj samoubojstva i izvršeni suicid, psihijatrijske hospitalizacije i drugo.

Zabrinutost oko stigme vezane za psihičku bolest, negativni stavovi prema lijekovima te teškoće oko organizacije odlaska na terapiju mogu biti prepreka roditeljima u traženju pomoći za svoje dijete.

Kad se kod adolescenta pojave znakovi koji upućuju na psihičke smetnje, što se prije postavi dijagnoza i započne tretman, to je prognoza bolja. Dijagnostika psihičkih poremećaja u adolescenciji uključuje razgovor s mladom osobom i roditeljima/skrbnicima pri čemu su važni podaci o ranom razvoju, tjelesnim bolestima, bolestima u obitelji, funkcioniranju obitelji, psihološko testiranje i EEG, pregled neuropedijatra, logopeda i sl.

Liječenje psihičkih poremećaja adolescenta uključuje savjetovanje roditelja, individualnu psihoterapiju (kognitivno-bihevioralnu terapiju, psihodinamsku terapiju) ili grupnu terapiju te po potrebi obiteljsku terapiju. Lijekovi se primjenjuju kod težih poremećaja kad psihoterapijom nije došlo do zadovoljavajućeg poboljšanja stanja ili kad sudjelovanje u psihoterapiji nije moguće zbog vrlo teških simptoma.

SAVJETUJEMO

BOLJI SVIJET

Piše:
Mijo Marić, prof.
- psihoterapeut

Iako su Adam i Eva grijeh počinili zajedno, u našoj interpretaciji događaja i kvalifikaciji njihove odgovornosti, opažamo jasnu distinkciju. ONA ga je nagovorila, a ON je samo jeo. Prema civilizacijskim, moralnim, pa i običajnim normama, njezina je odgovornost znatno veća. Možda smo se, mi muški, tad prvi put sakrili iza žene i zamotali u svoj strah i sram. Eva se suočila s događajem, preuzela odgovornost za učinjeno i prihvatila posljedice

Radeći dugi niz godina psihoterapiju s muškarcima, koji su dolazili s visokim osjećajem straha i srama, često sam imao dojam kako još uvijek živimo mit o našoj moći, postojanosti, čvrstoći, hrabrosti, snazi, pouzdanosti, nepogrešivosti. Sve suprotno od toga skrivamo pred sobom i drugima i neprihvatljivo nam je. I to što nas se da nagovoriti, objašnjavamo kao našu tolerantnost, pri čemu odgovornost preuzimamo samo za plemeniti dio, a naše sudjelovanje u lošim stranama, prikazujemo kao dobrotu i popustljivost.

Takva uloga, na prvi pogled, izgleda primamljivo i jasno je da smo se za nju borili. Manje je jasno, kako smo Evu i sve Eve, uvjerali da nas u tome podrže. Možda im je, s nama takvima lakše, a vjerojatno su priroda i društvo, u nekim svojim fazama, i kroz taj oblik, gradili funkcionalnije stanje u našem ukupnom bivanju. Uglavnom, uspjeli smo razviti visok osjećaj straha i srama, koje pred publikom predstavljamo kao hrabrost i ponos.

A publika smo svi, sad već osam milijardi, smještenih na ovom našem planetu, na kojem, u želji da sakrijemo naš strah i sram, izvodimo različite predstave. U njima smo čas glumci, čas publika, koja uglavnom ne odlučuje ni o čemu, a plaća sve. Tijekom različitih razdoblja, predstave su rušilačke i krvave, pri čemu

snaga zajedništva

uglavnom i sami scenaristi postaju žrtve vlastitih scenarija. Uporni smo u nastojanju da dokažemo kako u našoj izvedbi isti sadržaj i djelovanje, može proizvesti drugačiji ishod. Trudimo se napraviti drveno željezo. Pokušavali su to i Aleksandar Veliki, Hanibal, Džingis-kan, Napoleon, Hitler, Staljin i mnogi znani i neznani. Sve muškarci! Modaliteti su bili različiti, a sadržaji i posljedice uglavnom isti. Puno rušenja, krvi i muke, čak i onima za čije dobro su to radili, pa i sebi.

IDEOLOGIJA – PUT K MOĆI

I što je najgore, ništa iz toga nismo naučili. Štoviše, s porastom znanja postajemo sve opasniji za sebe i druge. Kad bi rušitelj znao manje, a osjećao se bolje, bio bi manje opasan za sebe i druge. A opasan je u prvom redu jer je uplašen i posramljen i želi to sakriti. Vjeruje kako to može učiniti izazivajući kod drugih veći strah i sram od svojeg. Radi upravo ono što su radili njemu, uglavnom u ranoj fazi njegova života. Time nastavlja zlostavljački krug, nastojeći doći do moći nasiljem koje je u svojoj nemoći doživljavao od svojeg zlostavljača. Takve osobe popuštanje doživljavaju kao dokaz kako su u pravu. U početku pomagači su mu osobe iz neposredne blizine, koje mu, podržavajući ga, stvaraju privid osjećaja moći, pri čemu, šireći polje djelovanja, osjećaj straha i srama sve je veći. Rješenje vidi u postizanju potpune moći nad ljudima. Dobri, isprobani način je putem ideologija, pri čemu se sadržaj uglavnom zamotava u fina emocionalna pakiranja, ukrašena raznim mašnicama, koja nam je žao raspakirati, a za koja ćemo, kad već sve bude kasno, saznati da su bez sadržaja i pameti i da je naš odnos s našim vodom bio patološki. Pa možemo li tu nešto učiniti? Svakako! Važno je znati kako smo evolucijski izišli iz faze čopo-

ra i ovaj svijet i njegove vitalne dijelove ne smijemo povjeriti jednom čovjeku, ma tko on bio. Posebno to vrijedi u ovom vremenu, u kojem smo uz pomoć raznih tehničkih sredstava, dostigli moć s kojom se pojedinac, a često i cijele grupe i zajednice ne znaju nositi. Moramo izići iz začaranog kruga straha i srama i umjesto toga razvijati svijest o vlastitim i tuđim osjećajima. Prepoznavanje svojih i tuđih osjećaja omogućuje nam razumijevanje psiholoških zbivanja u sebi i drugima i dobar odnos sa sobom i drugima. Tek kad razumijemo i prihvatimo svoje osjećaje, moći ćemo razumjeti i prihvatiti druge ljude, a glumljenje hladnoće prikriveni je strah i sram. I važno je znati i ponašati se u skladu s činjenicom da se kod istih osjećaja, možemo ponašati različito. Tako pokazujemo odgovornost. Posebno je to važno za ljude koji imaju veliku moć. Uz svaku veliku moć, potrebna je i ista takva kontrola, a obveza svih nas jest da naše ponašanje, neovisno o našim osjećajima, ne ugrožava nas i druge. Vjerujem da ovaj svijet može biti bolji i ako sustavno popravljamo nas muškarce te da žene više upravljaju njime. I nemojte vjerovati u priče o ženama ratnicama. Znam da je to muška izmišljotina, kako bismo opravdali svoje gluposti. Za dokazivanje suprotnog, trebat će vam tisuće godina. I ne zaboravite da je i nada, imenica ženskog roda.

PREDSTAVLJAMO

Prestižnu diskografsku nagradu Porin za najbolji album u kategoriji duhovne glazbe dobio je 2008. godine za album *Čovjek i Bog iz Nazareta*, a 2020. izdao je pjesmu *Ja vjerujem*, čiji je glazbeni spot prikazan i na ovogodišnjem humanitarnom koncertu *Prsten za budućnost* u Rijeci

Marko Pandurević (desno) i skladatelj glazbe Slavko Nedić na dodjeli Porina

PJESNIK MARKO PANDUREVIĆ

PRSTENOVAC KOJI JE OSVOJIO PORINA

Da registar članova Udruge Prsten skriva velike talente, otkrivamo svakodnevno. Među *prstenovcima* ima poznatih umjetnika, sportaša, dobitnika prestižnih priznanja, a jedan od njih je i pjesnik Marko Pandurević, dugogodišnji član Prstena i član Izvršnog odbora Podružnice Primorsko-goranske županije. Njegova je poezija nagrađena i prestižnom diskografskom nagradom Porin.

DUHOVNA POEZIJA ZA HUMANITARNU AKCIJU

Marko B. Pandurević rođen je 1969. godine u Gradačcu, a djetinjstvo te osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje proveo u mjestu Zasavica pored Bosanskog Šamca. Završio je Pravni fakultet u Osijeku, oženjen je i otac dvoje djece. Živi u Rijeci, gdje je zaposlen kao menadžer u jednoj hrvatskoj tvrtki.

Svoje prve stihove Pandurević je napisao još u

Piše:

Lucija Barišić

snaga zajedništva

školskoj klupi, a 1988. godine dobiva svoju prvu nagradu za rang učenika srednjih škola Bosne i Hercegovine za pjesmu *Čovjek svjetla zraka umovanja*.

Prvu zbirku duhovne poezije pod nazivom *Na dlanu si ruke Njegove* izdaje 2003. godine u Đakovu. Zbirka je izdana u okviru akcije *Hvala ti moj dobri anđele* za pomoć Udruzi tjelesnih invalida Hrvatske koju je pokrenuo hrvatski kompozitor, glazbenik i pjesnik Nenad Ninčević. Pjesme iz spomenute zbirke uglazbio je Ninčević u suradnji s glazbenikom Mirom Buljanom, a objavljene su u interpretaciji glumca Josipa Gende. Pandurević nastavlja s humanitarnim radom te ponovno za akciju *Hvala ti moj dobri anđele* izdaje svoju drugu zbirku pjesama pod nazivom *Čovjek i Bog iz Nazareta*. Pjesme iz spomenute zbirke za Zakladu Kap za slap uglazbio je Slavko Nedić, a interpretirali su ih "Glumci u Zagvozdu" - Vedran Mlikota, Anja Šovagović Despot, Sanja Marin, Bojana Gregorić-Vejzović, Ivo Gregurević i Goran Navojec. Album je 2007. godine izdala kuća Cro Sacro, a 2008. godine dobiva prestižnu diskografsku nagradu Porin za najbolji album u kategoriji duhovne glazbe. No, to nije jedino široj javnosti poznato djelo iz Pandurevićeva pjesničkog opusa. Pjesma *Ja vjerujem*, čiji je glazbeni spot prikazan i na ovogodišnjem humanitarnom koncertu *Prsten za budućnost* održanom u Rijeci, izdana je 2020. godine. "Nastala je u vrijeme ovog nevremena s ciljem da u nama probudi pozitivne misli, a i pomalo pozaspalu vjeru," kazao je svojedobno autor stihova Marko Pandurević. Pjesmu je interpretirao Goran Grčić, nacionalni prvak drame Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu te ženski vokalni ansambl Nene iz Bošnjaka uz pratnju Rockoko Orchestra. Glazbu je skladao Slavko Nedić, a glazbeni aranžman potpisuje Krunoslav Dražić.

Na dlanu si ruke Njegove zbirka je duboko kontemplativne kršćanske poezije za koju prof. dr. Ivan Zirdum navodi da "iz svakog retka, iz svake pjesnikove misli zrači poruka puna optimizma, radosti i nade"

Ja vjerujem

Ja vjerujem!

Još jače vjerujem –

*dok vani je vrijeme tišine koja razara
ove naše ljudske i pomalo grešne duše
i sate i dane ovih životnih nedaća
i oluja, kojima je izgleda, najveća zadaća
da slamaju i ruše, baš sve pred sobom.*

Sve ono što čovjek stvori.

*A ja, evo, pred Tobom sad stojim, Bože moj
i ne bojim se – jer vjerujem!*

*I neka milina, kao čaša crnog vina,
obuze mi dušu*

*i unatoč tome, što vjetrovi pušu
ja nemam straha!*

I čak se niti mraka ne plašim.

Jer vjerujem!

*Nekada me samo, malo, onako na tren,
zagolica izgledom ranjiva lica –
moja prošlost.*

I brzo, kao neka plašljiva ptica – nestane.

*A srce se moje još jače i čvršće osokoli
iako pomalo daleko su oni koje život voli.*

Ali ne boli, zaista ne boli!

*Možda malo, onako malo, probode
i na tren kao da čujem
glasa oca i majke, sestre i brata.*

*Baš kao zvuk naših starih otvorenih vrata
kad ulazi dragi gost.*

Tad me možda malo zaboli.

Ali ne! Ne traje!

Moje su odaje čvrste i jake.

*Ja sam, Bože moj,
od dobrote Tvoje i*

molitve moje svake satkan.

I sve sam trenutke života živio.

I svemu sam se divio.

I u svemu nalazim smisao.

Ti si me u dlanove svoje vječno zapisao.

Straha nemam jer Vjerujem!

PREDSTAVLJAMO

Uz izlazak knjige *Poniznošću do uzvišenosti* o bosanskom znanstveniku i misionaru na glasu svetosti fra Augustinu Augustinoviću

PUTOKAZ ZA ŽIVOT

Knjiga Ante Pranjkića o fra Augustinu Augustinoviću svojevrsan je poticaj na novi pogled na svijet koji nas okružuje, na novo razumijevanje onog što je doista bitno za naše živote, na put koji nas kroz poniznosti vodi do nebeskih visina. Jer onaj "koji se uzvisuje bit će ponižen, a koji se ponizuje bit će uzvišen"

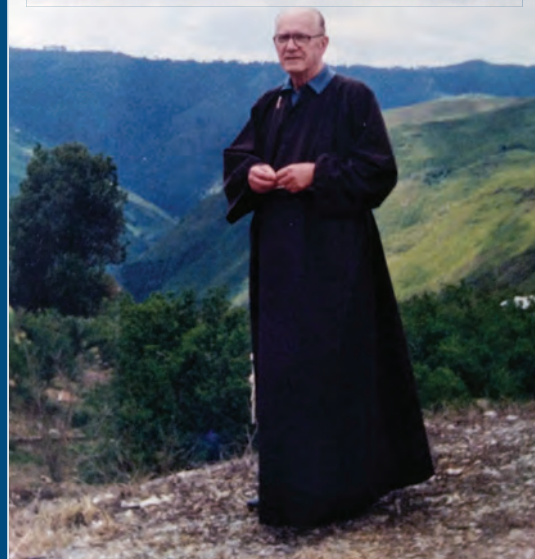

Piše:
Davor Ivo Stier

Od dolaska isusovca Ivana Ratkaja u Latinsku Ameriku u XVII. stoljeću do danas, nemali broj hrvatskih misionara prešao je Atlantski ocean i širio radosnu vijest na novom kontinentu. Prvo među domaćim stanovnicima, a onda i među Hrvatima koji su krajem XIX. i posebice u XX. stoljeću počeli dolaziti u većim migrantskim valovima. Poniznošću do uzvišenosti knjiga je posvećena jednome od njih, fra Augustinu Augustinoviću, koji je pastoralnim radom posvećenom onima najpotrebitijima u društvu ostavio duboki trag u Venezueli. Do te mjere je ostao u dobrom sjećanju u toj južnoameričkoj zemlji da je štovanje ovog izuzetnog franjevačkog svećenika iz Bosanske Posavine i danas rašireno u puku, a mjesni biskup mons. Ovidio Perez Morales je pokrenuo postupak njegove beatifikacije. (iz recenzije)

Anto Pranjkić

PONIZNOŠĆU DO UZVIŠENOSTI

(Fra Augustin Augustinović)

Autor knjige je Anto Pranjkić, recenzent Davor Ivo Stier, a jedan od donatora za izdavanje knjige je Udruga Prsten

snaga zajedništva

Kako bismo razgovarali o pripremi ovih redaka o fra Augustinu, autor knjige Anto Pranjkic nazva me 28. kolovoza, upravo na blagdan svetog Augustina. A Božja Providnost htjela je da se baš tog dana na nedjeljnoj misi čita Evanđelje po Luki koji nam poručuje da onaj "koji se uzvisuje bit će ponižen, a koji se ponizuje bit će uzvišen" (Lk 14, 11). U tom i takvom duhu počelo je moje čitanje ove prekrasne knjige o čovjeku koji je poput svetog Augustina poučavao nauku o kršćanskoj vjeri i bio istaknuti profesor; a koji je poslije, slijedeći životni uzor svetog Franje Asiškog, zamijenio akademske krugove za južnoameričku prašumu, gdje se služeći najsiromašnijima i najmanjima uzvisio do nebeskih visina.

Dakako, intelektualni doprinos nije izostao niti u Venezueli, gdje je fra Augustin redovito objavljivao teološke osvrtne u časopisu *La Religion*, ali i velik broj knjiga na španjolskom, koje su poslije prevedene na druge svjetske jezike. Među njima i *Povijest Isusova*, prevedena na hrvatski u sarajevskom i zagrebačkom izdanju. A u privicima ove knjige, Anto Pranjkic dodao je fragmente drugih djela fra Augustina koji se prvi put objavljuju za hrvatske čitatelje.

POZVAN OD BOGA PONIZNO SLUŽITI ZABORAVLJENIM ILI ODBAČENIM

Takvom intelektualcu kakav je bio fra Augustin, svjetovna bi logika vjerojatno namijenila blistavu profesorsku karijeru u Europi. Međutim, on je slijedio drugu logiku i smatrao da "biti profesor može svatko, ali biti svećenik samo onaj kojeg je Bog pozvao". A njega je pozvao da napusti komfor starog kontinenta i ode u novi svijet ponizno služiti onima koji su od svijeta zaboravljeni ili odbačeni.

Promatrajući njegov život iz današnje perspektive, mogli bismo zaključiti kako je fra Augustin propovijedao i živio "siromašnu Crkvu za siromašne", kako to iznosi papa Franjo u apostolskoj pobudnici "Evangellii gaudium". Naravno, preferencijsko opredjeljenje za siromašne nije novost

Upravo jer je volio i ponosio se svojim narodom, fra Augustin je mogao ljubiti druge narode i njima biti "ujak", kako se franjevce naziva u Bosni Srebrenoj. Ujak koji je brinuo o obitelji kao temelju društva, i o braku kao okosnici obitelji

već konstanta u socijalnom magisteriju.

Tako je papa u miru Benedikt XVI. učio o "vjeri u onoga Boga koji je postao siromašan za nas, da nas obogati svojim siromaštvom". A veliki papa s prijelaza XX. na XXI. stoljeće sv. Ivan Pavao II. naglašavao je pak da je opredjeljenje za siromašne "osobiti oblik povlastenosti u oživotvorenju kršćanske ljubavi".

Takvu je "povlasticu" iskoristio u potpunosti fra Augustin, predajući svoj intelekt i sve svoje talente sestrama i braći u zabačenim sredinama poput Caucasus, gdje je usred venezuelanske prašume izgradio školu i držao nastavu za 250 učenika.

"UJAK" KOJI JE BRINUO O OBITELJI KAO TEMELJU DRUŠTVA

No, snaga njegova primjera ne ograničava se na vanjsko divljenje požrtvovnom fratru niti se njegov rad smije reducirati na puki altruizam ili humanitarnu pomoć. Pravi plodovi njegova pastoralnog djelovanja vide se u promjeni srđaca i njihovu privlačenju svom Učitelju. Zato ova knjiga donosi svjedočenja onih koji su živjeli s fra Augustinom, a s njime su naučili živjeti za Krista.

Međutim, ni to nije granica njegova životnog primjera jer se kroz ta svjedočanstva, i

Fra Augustin, kao sin univerzalne crkve, djelovao je u dalekoj Venezueli i pisao svoja djela na španjolskom, ali nikad nije zaboravio svoju pripadnost hrvatskom narodu niti ljubav prema domovini, narodnim običajima i pučkim pobožnostima rodnog kraja

PREDSTAVLJAMO

kroz razne pripovijetke o ovom bosanskom fratr, provlači poruka za svakog čitatelja, to jest poziv na razmatranje evanđeoske logike – toliko različite od one svjetovne, a toliko potrebne ovom svijetu.

Kod fra Augustina ta evanđeoska poruka dobiva neumornog glasnika i autentičnog svjedoka u našem vremenu. I u našem narodu. Jer je fra Augustin, kao sin univerzalne crkve, djelovao u dalekoj Venezueli i pisao svoja djela na španjolskom, ali nikad nije zaboravio svoju pripadnost hrvatskom narodu niti ljubav prema domovini, narodnim običajima i pučkim pobožnostima rodnog kraja. O tome svjedoče i njegovi učenici, venezuelanska djeca, pjevajući na hrvatskom *Ima jedna duga cesta*.

Upravo jer je volio i ponosio se svojim narodom, fra Augustin mogao je ljubiti druge narode i njima biti "ujak", kako se franjevce naziva u Bosni Srebrenoj. Ujak koji je brinuo o obitelji kao temelju društva, i o braku kao okosnici obitelji. Zato je u Venezueli proširio kratke tečajeve, na španjolskom poznate kao "cursillos", kako bi mlade brakove učvrstio u vjeri i ljubavi.

NISMO LI MOŽDA ZABORAVILI ILI PODCIJENILI MOĆ UPORNE MOLITVE?

Pranjkić nam tu donosi priče o tome kako fra Augustin nije čekao da mu parovi dođu, već je išao k njima, dijelio radosne momente, ali i patio s njima u trenucima tegobe, vodio ih je kao dobar

Autor je ovom knjigom vjerno prikazao kreposti i sve talente uzornog franjevačkog svećenika, ali vjerujem da će ujedno potaknuti čitatelje na dublje razmatranje o kršćanskom shvaćanju poniznosti i uzvišenosti

pastir. Posebno je dirljiva priča o paru koji nije mogao začeti dijete, a kasnije upao i u duboku bračnu krizu. Fra Augustin ih je preklinjao da ne odustanu jedan od drugog te zamolio da mu dadu godinu dana vremena kako bi kod Gospodina izmolio milost djeteta. I oni su mu na kraju obećali ostati zajedno tih godinu dana, a njegove su molitve bile uslišane.

Ta situacija ponovno čitatelja upućuje na razmišljanje o sustavu vrijednosti, vlastitog i društvenog. Naime, živimo u svijetu napaćenom krizama, ratovima, neimaštinom - u svijetu gdje prelakodustajemo od bližnjeg. Politika i ekonomija su discipline pozvane ponuditi odgovore na te egzistencijalne probleme. No, pored i povrh toga, nismo li možda zaboravili ili podcijenili moć uporne molitve?

Ako je tako, onda je knjiga o fra Augustinu Augustinoviću svojevrsan poticaj na novi pogled na svijet koji nas okružuje, na novo razumijevanje onoga što je doista bitno za naše živote, na put koji nas kroz poniznosti vodi do nebeskih visina. Jer onaj "koji se uzvisuje bit će ponižen, a koji se ponizuje bit će uzvišen".

Pod dojmom tog odlomka iz Lukina evanđelja počeo sam čitati *Poniznošću do uzvišenosti* i ta se misao provlačila kroz cijelu knjigu. Ona je izvirala iz svake anegdote, svakog biografskog detalja, svake zgrade koje je Anto Pranjkić prikupio i napisao o životu fra Augustina Augustinovića. Stoga je autor ovom knjigom vjerno prikazao kreposti i sve talente uzornog franjevačkog svećenika, ali vjerujem da će ujedno potaknuti čitatelje na dublje razmatranje o kršćanskom shvaćanju poniznosti i uzvišenosti.

Pravi izbor za prave investitore

Županijska 19, 31 000 Osijek
Tel: 031/200-740
geometar@geometar-osijek.hr

snaga zajedništva

SVETI NIKOLA ZA DJECU PRSTENA

Bila je to prigoda za još jedno predblagdansko druženje u krugu Prstena, a uz slatke darove djeca su ponijela i lijepe uspomene, u nadi da će se družiti i dogodine

Svetog Nikolu i ove je godine utjelovio Robert Čolić, predsjednik Foruma mladih

Povodom blagdana svetog Nikole, u Prstenu su se 7. prosinca 2022. ponovno okupili najmlađi kako bi zajedno dočekali svetog Nikolu koji im je donio prigodne darove.

U organizaciji Kluba žena, u Središnjem uredu Udruge u Zagrebu okupilo se desetero mališana u pratnji roditelja i baka, a i ovaj ih je put slatkišima razveselio Robert Čolić, predsjednik Foruma mladih, koji je vjerno utjelovio svetog Nikolu.

Okupljeni oko okićenog božićnog drvca koje su sami ukrasili, djeca različitih uzrasta dočekali su svetog Nikolu koji je popričao sa svakim od njih, a malene su posebno razveselile vrećice sa slatkišima.

Bila je to prigoda za još jedno predblagdansko druženje u krugu Prstena, a uz slatke darove djeca su ponijela i lijepe uspomene, u nadi da će se družiti i dogodine, baš kao i prije pandemije.

M. Trogrlić

svježa jaja
od koka s
hrvatskih
farmi

brašno
hrvatskih
polja

Iz srca Slavonije!

od biranih
zrna
slavonskih
uljarica

od svježeg mesa
slavonske svinje
iz vlastitog
uzgoja

Tu smo uz vas!

Stvaramo uvjete za bolji život
u Hrvatskoj.

ZAVIJEK VIVAX

Jednostavno kvalitetno.

QLED Android TV™

Jedan uređaj. Milijun nijansi.

